

ILŪKSTES NOVADA VĒSTIS

Gēlijai

*Lai turam godā seno sēļu cilti
Un vēlām sekmes viņu pēctečiem.
Vairš nesabruks tie pārnovadu titti,
Būs tikties aicinājums lielceļiem.*

*Vēl miglā tūrumi, vēl aram sekli,
Kā kalns stāv priekšā nedarītais darbs.
Te vīri der, kam ir tie „četri krekli”
Un taurētāja trauksmes sauciens skarbs.*

*Nu tautas augsmei karogmastu ceļam
Un savienībai rokas sadodam
Kā selījumu uzplaukšanas ceļam.
Gods Latvijai un Gēļu karogam!*

Teksta autors: Romualds Zarembo

DAĻA NO LATVIJAS, TĀ NAV ZEMGALE, KURZEME VAI LATGALE - TĀ IR SĒLIJA!

Valsts prezidents Egils Levitu un Ilūkstes novada domes priekšsēdētājs Stefans Rāzna. Ilūkstē, 2020. gada 10. jūlijā.

Š.g. 10. jūlijā reģionālās vizītes Sēlijā ietvaros, Ilūkstes Kultūras centrā Valsts prezidenta **Egils Levits** tikās ar Ilūkstes novada iedzīvotājiem un viesiem. Tikšanās laikā tika skarti jautājumi par Sēliju kā Latvijas vēsturisko zemi, par identitāti un nākotnes perspektīvām. Šī tikšanās un saruna Sēlijā, aizsāka diskusiju ciklu par latviešu kultūrvēsturiskajām zemēm, pirms rudenī gaidāmās Valsts prezidenta likuma iniciatīvas iesniegšanas Saeimā. Divu stundu ilgās diskusijās piedalījās **Valsts prezidents Egils Levits**, Ilūkstes novada domes priekšsēdētājs **Stefans Rāzna**, Stendera biedrības valdes loceklis **Pēteris Stradiņš** un biedre **Laura Dimitrijeva**, Nacionālās enciklopēdijas redakcijas vadītājs, vēsturnieks **Valters Šcerbinskis**, rakstniece, dzejniece, izdevēja **Inese Zandere**. Tika arī uzklauti komentāri un jautājumi no klātesošajiem zālē.

Valsts prezidents **Egils Levits** pateicās par izrādīto godu piedalīties diskusijā, skarot jautājumus gan par identitāti, gan par gaidāmo administratīvi teritoriālo reformu. Viņš uzsvēra, ka viņam ir ļoti svarīgi uzzināt visu Latvijas cilvēku domas par iepriekš minētiem jautājumiem, lai kopā varētu mēģināt atrast labākos risinājumus. “Mēs tagad faktiski piedzīvojam vēsturisku situāciju, ka sēliskā identitāte savā ziņā atdzimst. Kaut tā pastāvēja vienmēr, par to runāja samērā maz, sevišķi valstiskā līmenī. Tas ir jauns pavērsiens latviskuma apzināšanā. Padomju laikā tas tika uzverts vienveidīgi un virspusēji, lai neatrastu savas saknes un ne-laiztu tās dziļāk zemē. Pēc neatkarīgas valsts atjaunošanas, esam jaunā fāzē kā pašapzinīga latviešu nācija Eiropas tautu un valstu saimē, varam brīvi kopt un attīstīt savu identitāti. Mums ārkārtīgi svarīgi to darīt, jo esam Eiropas un globālās pasaules sastāvdaļa. Ir svarīgs, lai cilvēki justos piederīgi savai valstij, jo tad viņi par to rūpēsies, tas ir būtiski demokrātiskā valstī. Atbildība veicina valsts attīstību un uzlabošanu. Tāpēc man administratīvi teritoriālās reformas kontekstā radās šī iniciatīva par Latvijas vēsturisko zemju likumu. Administratīvi teritoriālā reforma, tas ir tas sāpīgākais jautājums. Reforma ir vērsta uz to, lai tiktu izveidotas lielākas pašvaldības no ekonomiskā reģionālās attīstības viedokļa. Kādēļ tas ir nepieciešams? Tas nepieciešams tādēļ, lai lielākās vienībās varētu labāk veikt savus uzdevumus. Cilvēki uzdod jautājumus, kas notiks ar mazajām vienībām, vai lielās nenomāks? Es domāju, ka nenomāks, jo intereses ir līdzīgas, attīstība novadā būs lielāka. Es aicināju Saeimu šo jautājumu risināt, Valdībai jāizstrādā šo likumprojektu “Pašvaldības likuma” ietvaros vai kā atsevišķu likumu, kurā pastāvētu sava pagasta, pil-sētas, novada demokrātiski vēlēta pārvaldniecība, kas varētu piedalīties savas tuvākās apkaimes pārvaldīšanā.”

Jautājot prezidentam: “Ar ko viņam asociējas Sēlija un kas ir tas unikālais, kas atšķir sēli no citām Latvijas vēsturiskajām zemēm?” Viņš minē

ja rakstnieka Jāņa Veseļa darbus, kuros viņš aprakstīja mistisko Sēliju, izceļot sēlisko raksturu un savu izlokšni. Prezidents aicināja runāt savā sēļu izlokšnē: “Ja to nelietos, tā izmirs.”

Atklājot diskusiju, vēsturnieks **Valters Šcerbinskis**, kura senči nāk no Ilūkstes apriņķa Subates un Eglaines pagastiem, uz jautājumu “Ar ko atšķiras Sēlija no Zemgales un Latgales?” Pats meklējis atbildes uz problemātiku: “Kas ir identitāte? Kas mēs esam šeit? Mums ir daudz un dažādas identitātes, tāpat dažādi dzimumi, etniskā, sociālā piederība, kā piemēram, latvieši, jaunlatvieši, pilsētnieki, laucinieki. Mums ir arī lokālās identitātes – nākam no Sēlijas, Latgales, dažādām vietām – Daugavpils, Rēzeknes. Kas un cik ir tās identitātes? Atbildes meklējam ļoti individuālā līmenī. Pirmkārt, mēs esam latvieši un mums ir sava valsts, tā ir ļoti spēcīga identitāte. Kāda vieta piederības ainā ir šīm vietējām identitātēm? Joprojām tās ir dzīvas, bet cik tās ir nozīmīgas? Cik lielā mērā tām ir jāietekmē procesi mūsdienās? Man kā vēsturniekam, ir jāatbild uz jautājumu – kā tās sakņojas vēstures pieredzē? Par vēsturi apkārt ir daudz pasaku un mītu, daudz kas neatbilst patiesībai. Īsti skaidras un vienojošas atbildes, kas veido šo identitāti, zinātnieku vidū nav. Ir kāda materiālā kultūra, kas atšķir novadu vienu no otra, ir valodu, izlokšņu īpatnības, ir arī vissvarīgākā lieta, kas saistīta ar šo jautājumu – ir mūsu pašu izpratne un pārliecība. Raugoties objektīvi, kā ietekmēt šo procesu? Atbilde ir skaidra - tā ir bijusi cīņa visā procesā, cīņa par Sēlijas identitāti, svarīgākais, lielākais kaujas akmens, kaujas vāle ir administratīvā piederība. Un, ja mēs paraugāmieš uz vēsturi 300 gadus atpakaļ, tālāk nav vērts skatīties, ir skaidrs, ka šī teritorija pirms Kurzemes guberņas un arī 20. gadsimta 20. un 30. gados veidoja atsevišķus apriņķus, tajā skaitā arī Ilūkstes apriņķi, kurš turpināja atrasties šīs identitātes pasaulē, būt un saturēt kopā “sēļu zemes”, bet es neesmu drošs, kur īsti šīs sēļu zemes atradās. Runājot par sēļiem un Sēliju mūsdienās, es gribētu aicināt turpināt, jo manuprāt, šīs aktivitātes 2018. un 2019. gadā ar īpaši lielu spēku sākās. Sēlijas pastāvēšanā, vismaz zināmajā Sēlijas sabiedrībā ir šī pārliecība, ka tas mums ir svarīgi. Ja tā neparādītos, tas nebūtu svarīgi. Ilūkstes apriņķis 20. gadsimta 30. gados turpināja atrasties identitātes izteiktās robežās. Es ieteiktu skolās veicināt, runāt par Sēliju kā īpašu novadu, kuram vēsturiski nav pievērsta liela uzmanība. Jūs neatradīsiet atsauces uz Sēliju kā administratīvu vienību ne 20. gadsimtā, ne iepriekšējos gadsimtos. Bet, ja mums ir šī sēļu identitāte, turēsimies, mēģināsim attīstīt, jo tas veicina Latvijas un latviešu stiprumu. Latvija ir daudzveidīga zeme un tauta. Tas palīdzēs gan Rīgā dzīvojošam vai Kurzemē, vai citur – nodrošināt mūsu nācijas stiprumu. Tie ir skaļi vārdi. Pie identitātes tā viss notiek. Ja mēs paraugāmieš uz Eiropu, dažādās valstīs notiek šīs diskusijas par reģioniem, par vietējām identitātēm, citur sekmīgāk, citur netik - tiek veicināti šie administratīvie jautājumi, pastāv dažādi ierobežojumi, veidojas valstis, kurās identitātes jautājums tiek ignorēts, citur otrādi. Es domāju, ka mūsu ceļš ir stipri vērsts uz dažādām vietējām identitātēm, tas ļoti organiski saiet kopā mūsu sarkanbaltsarkanajā identitātē.”

Diskusijas turpinājumā Ilūkstes novada domes priekšsēdētājs **Stefans Rāzna** uz jautājumu “Kā sēļi izjūt savu identitāti?”, vispirms pateicās tikšanās vadītājam par uzticēšanos paraudzīties uz Sēliju no iekšienes, un dalījās savās pieredzē un atmiņās: “Manas dzimtas saknes šajā zemē ir ieaugušas neatminamās paaudzēs. Un es varu pateikt to, ka Sēlija nav izdomājums, Sēlija ir reāla. To sākām apjaust pēdējā laikā, jo iepriekš daudzi nesaprata, ka Sēlija ir viengabalaina, tā ir daļa no Latvijas, tā nav Zemgale, Kurzeme vai Latgale - tā ir Sēlija. Kad savā laikā es studēju Jelgavas Lauksaimniecības akadēmijā, es bieži centos braukt uz mājām pa īsāko ceļu, un tas mani veda pa Sēliju. Izbraucot šīs divas artērijas – vienu caur Aknīsti, otru caur Jēkabpili, es ieraudzīju šo skaisto zemi, kurā es iemīlējos. Šī zeme manī izveidoja savus uzskatus, tikumu un visas pārējās lietas. Es priecājos par to. Vēl dziļāk Sēliju iepazīnu, kad sāku strādāt par inženieri Bebrēnē, kad man nāca pirmās saskarsmes ar vietējo varu. Savu pirmo rakstveida pieteikumu kādai iestādei Daugavpilī, es uzrakstīju latviešu valodā, pieteikums tika man atmests atpakaļ, pasakot, ka: “Drukstu rakstīt tikai krievu valodā.” Man radās skaudras sajūtas: “Kāpēc tā notiek?” Tajā laikā Sēlija nebija nekas. Studentu laikos braucot pa tām divām stīgām, Aknīstē simboliski beidzās ceļš, līdz pat Neretai visapkārt grambas un bežceļš. Tikai nedaudz gadus atpakaļ šis ceļš tika uzlabots. Bet otra stīga, kas savieno visu Sēliju ar Jēkabpili, vienmēr bija gluda. Gribot negribot, ir jāatgriežas pie administratīvi teritoriālās reformas. Milzīgas pārvērtības radās tad, kad sākās reforma, kad tika izformēti šie “padomnieciskie” veidojumi, tā saucamie rajoni. Arī mani kolēģi var apgalvot, ka šie gadi pēc pirmās reformas bija vienkārši skaisti, augšupejoši, krāšņi un plaukstoši. To var redzēt, braucot pa Sēliju šodien, redzot mazpilsētiņas un ciematus, un redzēt to, kas ir noticis un mainījies. Mūsos ir lielas bažas par šīs gaidāmās reformas pareizību, pamatotību,

jo pēc būtības - šī reforma tiek balstīta uz ekonomiskiem apsvērumiem. Ekonomika ir svarīgs jēdziens, bet tas nav izšķirošs teritoriju attīstībā, jo ekonomikai ir jāsniedz labums visai Latvijai. Sēlija ir ļoti savdabīga kultūrvēsturiska zeme, nākotnē tā varētu nospēlēt lielu lomu attiecībās ar Lietuvu. Sēlijas jautājumu mēs varētu skatīties daudz plašāk, jo Sēlija ir liela, ieskaitot Lietuvas Sēlijas daļu. Kādreiz noslēgtais Akts starp Lietuvas karali Mindaugu un Livonijas ordeni, liek šo saikni turpināt. Sēļos ir gan spēks, gan gudrība.”

Rakstnieci, dzejnieci Inesi Zanderi uz Sēliju, Dunavu pirms 20 gadiem atveda divi ceļi. Viņa neiebrauca vienkārši kā atpūtniece, viņa vēlējās sev atrast kādu pasaules galu – klusu vietu radošam darbam. “Tādu vietu patiešām es atradu. Viens ceļš bija Augusta Bīlenšteina ceļš, tas savieno manu dzimto pilsētu Dobeli. Tur viņš dzīvoja, rakstīja savus pētījumus. Devās uz Augšzemi, veicot lingvistiskas un arheoloģiskas izpēti, kaut amatieriskā līmenī, bet tomēr, tie bija vērtīgi” – stāsta Inese Zandere. Atbildot uz jautājumu: “Kā izskatās identitāte, vai ir kaut kas tāds, kas atšķir Sēliju no visa latviskā?”, viņa ir pārliecināta, ka: “Vārds ir viens no tiem, kas saglabā un saglabās mūsu identitāti. Dzīvojot gandrīz uz Dunavas un Dvītes robežas, es un mani kaimiņi uzsākām pētīt vietvārdus. Mani absolūti sajūsmināja tas, ka man izdevās atrast vietvārdu, kuru bija pierakstījis A. Bīlenšteins 19. gadsimtā. Runa bija ne par kādu lielu pilsētu, pat ne par ciemu, bet par krustojumu meža vidū, kur satiekas vairāki ceļi, un katrs no tiem aizved uz citu pusi, uz citiem ciemiem. Otrs ceļš pa kuru es iebraucu pie jums Sēlijā, un uz ilgu palikšanu – bija Rainis. Raiņa dzimta nāca no Zemgales. Viņu ceļošanai bija ekonomisks pamatojums. Viņa vecāki nonāca Sēlijā, un Rainis, kā zināms, piedzima Tadenavā. Šī vieta ir ļoti svarīgs Sēlijas simbols. Raiņa dzimtā vieta iemieso Sēliju. Sēlija man ir robežzeme, un tas varētu būt kas vienojošs starp Lietuvu un Latviju, nevis nošķirams. Izejiet laukā Ilūkstes centrā pie strūklakas, paskatieties uz to dabisko ekumenismu, kad laukumā satiekas trīs kristīgas baznīcas. Tas ir simboliski vislabākajā nozīmē. Ilūkste ir tā vieta, kur visas konfesijas spēj brīnīšķīgi dzīvot kopā. Šeit ir bijuši daudz gaismas nesēji kā Vecais Stenders un Bebrnes muižnieki, pareizticīgie, vecticībnieki, kuru kultūras nākušas, mainījušās abos upes karstos. Tas kaut ko nozīmē. Sēlija ir vienotāja zeme un tās atslēga ir Daugava.

Stendera biedrības aktīviste no Viesītes puses **Laura Dimitrijeva**, atbildot uz jautājumu: “Kas ir tas sēliskais un kādi ir šodienas iespādi?” – dalās savā pieredzē, vērojumos un darbā: “Sēlijā ir manas dzimtas saknes, mana Tēvzeme, tā, kas mani veidojusi attīstoties, mācoties un kā cilvēki saka, tā ir vieta, kur tu uzturies ilgstoši, veido savu identitāti. Sēlija kļuva par manu mājvietu arī šajā Covid-19 krīzes laikā, un tas visvairāk uzjundīja sajūtas, tā ir vieta, kur man būtu jāatgriežas nākotnē uz ilgāku laiku. Runājot par Sēlijas identitāti, bija brīnīšķīga diskusija Rīgā, Sēlijas dienās pagājušā gada septembrī, uz Sēlijas identitāti mēs varam skatīties no ļoti dažādām cilvēku grupu kategorijām. 1. grupa – Sēlija ir manas mājas, tie ir cilvēki, kas šodien Sēlijā dzīvo, strādā vai ikdienā pietiekoši ilgi uzturas, lai sauktu Sēliju par savām mājām. 2. grupa – Sēlija ir mans sapnis, tie ir cilvēki, kas nedzīvo Sēlijā, bet Sēlija ir magnēts, uz kuru velk. Šie cilvēki spēcīgi izjūt lokālo patriotismu. Interesanti, ka 1. un 2. grupas cilvēki ļoti bieži uz jautājumu; “Ar ko jums asociējas Sēlija?” – nosauc konkrētas lietas: tautastērps, karogs; personības - akadēmiķis Jānis Stradiņš. Viņi pārstāv un domā par Sēliju ar konkrētību. Tad ir 3. grupa - Nav nedz mājas, nedz saknes Sēlijā, no manas perspektīvas šī bija vispārsteidzošākā grupa, tie ir cilvēki, kas pāris reizes apmeklējot konkrētas vietas Sēlijā, caur emocionālo prizmu, cilvēkiem izveidojusies ļoti spēcīga vietas izjūta. Šie cilvēki vienmēr piesauc apdzīvotas vietas, mazpilsētas Sēlijā, jo viņi tur ir bijuši un radījuši emocijas. Sēlijā ir īpaša struktūra – unikāli ciemi, mazpilsētas. Šī unikalitāte ir jā saglabā nākotnē. Uz jautājumu Kas ir Sēlija? 4. grupas cilvēki atbildēja, ka kādreiz lasīts par to kādā grāmatā, tā ir tā nezināmā zeme, nepamatoti aizmirstā. Pēc dažādu TV raidījumu noskatīšanās, Sēlija par sevi atgādinājusi, parādījusi sevi jaunā daudzveidībā. 5. grupas cilvēki ir tie, kas nezina kas ir Sēlija un neko šis vārds nenozīmē. Kāpēc es šo stāstu? Lai runātu par Sēlijas identitāti, lai mēs zinātu, kāda tā ir šodien, un uzzinātu, kādu mēs to vēlamies veidot nākotnē, mums vismaz no šo piecu skatupunktu viedokļiem jānoskaidro un jāizvērtē – kāda ir Sēlija. Karam cilvēkam, kas dzīvo šeit vajadzētu pajautāt: “Kas tev ir Sēlija? Ko tas nozīmē Sēlijai? Kāda Sēlija ir šodien? Kādu Sēliju vēlies redzēt pēc 10 gadiem?” Tad mēs kopīgi varam aiziet līdz kopējai vīzijai.”

Ar Sēliju vēsturiski cieši saistītās Stradiņu dzimtas pārstāvis **Stendera biedrības valdes loceklis Pēteris Stradiņš**. “Kas viņam ir tas sēliskais?”, atbildēja – atbildēja: “Es varētu piederēt pie 3. grupas. Mans vectēvs Pauls Stradiņš nāk no Sēlijas – Viesītes, bet jau 3 paaudzes mēs

Valsts prezidents piedalās diskusijā par Sēlijas identitāti. Ilūkstē, 2020. gada 10. jūlijā.

No kreisās puses: Stendera biedrības biedre **Laura Dimitrijeva**, Stendera biedrības valdes loceklis **Pēteris Stradiņš**, Valsts prezidents **Egils Levits**, Ilūkstes novada domes priekšsēdētājs **Stefans Rāzna**, vēsturnieks, Nacionālās enciklopēdijas redakcijas vadītājs **Valters Ščerbinskis**, rakstniece, dzejniece, izdevēja **Inese Zandere**.

esam rīdzinieki. Jautājums, ko nozīmē būt rīdziniekam un vai rīdziniekam ir kaut kāda identitāte, vai tā ir pietiekama? Līdzīgi kā Inese Zanderes kundze, jau 25 gadus, arī mēs, balstoties uz senču saknēm, esam atraduši vietu Sēlijā. Pateicoties manam tēvam, viņš izdarīja daudzas lietas, ieguldot enerģiju, laiku Sēlijas jautājumā. 1995. gadā mēs sākām apdzīvot nelielu vietu pie bijušās Stendera mācītājmuižas. Ko man tagad tas nozīmē? Tā ir Latvijas vieta no kurienes nāk manas saknes. Katrā cilvēkā ir neapraķstāmas gēnu un vietas sajūtas, un tādas sajūtas man ir, atrodoties Sēlijā, un arī tiekoties ar cilvēkiem, kaut kādā veidā tā izpratne par viņu mentalitāti ir ārkārtīgi tuva un saprotama. Lielākā daļa dzīves pavadīta Rīgā, nevis Sēlijā. Bet, varbūt apkopojot īsāk, kas ir Sēlijas identitāte, mēs jau dzirdējam Valtera Ščerbinska kunga šo vēsturisko vērtējumu. Teritorija ar šo kopējo vārdu – Sēlija, manā skatījumā, esam liecinieki, tā veidojas tā pa īstam, kas ir ļoti būtiski, tāpēc man šķiet, tieši katrā līdzdalība tajā, varētu būt ļoti svarīga, un, ja mēs paskatāmies, kas tas ir, saprotot šīs sēļu apdzīvotās teritorijas ģeogrāfiski, ir taisnība, tā iesniedzas arī Lietuvā, un arī tā varētu būt labajā Daugavas krastā, šī sēļu izlokne šķiet arī būtu ļoti kultivējama un saudzējama, un protams, arī kā Sēlijas vēsturiskā telpa. Ilūkste ļoti atšķiras no Viesītes, gan vēsturiskā, gan arī reliģiskā savdabībā. Ilūkste jūtama vairāk katoliska, turpretim Viesīte vairāk luteriska. Jautājums – kā to visu apvienot? Kas ir tas, kas mūs Daugavas kreisajā krastā vieno visus kopā? Šie jautājumi vēl joprojām ir atvērti. Šīs kultūrvēsturiskās apziņas veidošanās vēl ir priekšā, tāpēc es ārkārtīgi būšu pateicīgs, ja ne šajā teritoriālā reformā neiezīmējas, tad plānotajā vēsturisko zemju likumā mēs to varētu sagaidīt, jo šī ļoti ievērojamā Latvijas daļa kreisajā Daugavas krastā, tās identitāte ir absolūti nepieciešama. Mēs nevaram būt Latgalē, mēs nevaram būt Zemgalē. Šeit ir svarīgi definēt mūsu Sēlijas identitāti, un es ārkārtīgi ceru, ka šis likums veicinās tālāku attīstību.”

Diskusijas dalībnieki sniedza savu vīziju jautājumā “Kas būtu darāms uz priekšu, lai vietējām kopienām, pašvaldībām, valstij veidotos kopīga izpratne par Sēliju un tās attīstību?”

Pēteris Stradiņš: “Ļoti nozīmīgs darbs ir darīts, un no 20. gadsimta 90. gadu vidus, kad 1995. gads bija Sēļu gads, man šķiet, bija viens no svarīgākajiem pavērsieniem, mirkļiem, kad par Sēliju un tās apvienošanu tika runāts, pēc tam arī Sēļu kongresi bija ļoti būtiski, kā jau minēju, Sēlija ir ļoti dažāda, katrā lietā ir kas unikāls, un tanī pašā laikā, kaut kas atšķirīgs, varētu vienoties kādā kopējā stāstā un identitātē. Un mums būtu svarīgi domāt tādā plašā Sēlijas līmenī. Ja neizdodas tādā teritoriāli administratīvi, tad vismaz forumu veidā. Varētu tikties dažādās vietās. Sēlijas kongresi bija labs veids, tas būtu jāatjauno ar jauniem dalībniekiem, jaunā veidā.”

Laura Dimitrijeva: “Pirmā lieta, kas manuprāt jādara, ne tikai kvalitatīvi aprakstot, kas ir Sēlija, bet veicot intervijas, bez minētajām kategorijām. Kvalitatīvi rīkot dažādus izglītojošus forumus, darbnīcas, kopā radīt to Sēlijas vidi un ideju, ka Sēlijai ir sava koncepcija. Otra lieta, šis jaunais likums, kas tiek virzīts uz priekšu, būtu kā paraugs, tiešs piemērs

- kāda rīcības politika Latvijā jārada. Svarīgi būtu jaunajām, topošajām pašvaldību varām nostiprināt šo Sēlijas identitāti, veidot programmu, konkrētus instrumentus. kā pašvaldības varēs sadarboties, kas koordinēs šīs pašvaldības operacionālā līmenī, kā vietējās kopienas sadarbosies un apmainīsies pieredzē.”

Inese Zandere: “Sēlijas pašvaldībām vajadzētu ļoti vienai otru atbalstīt, turēties kopā.”

Valters Ščerbinskis: “Man ir divi praktiski ieteikumi, tas ir ar katru cilvēku saistīti, pirmais, domāsim un rīkosimies ar sajūtu, ka mēs esam, jūs esat Sēlijas daļa. Ir ārkārtīgi svarīga cilvēku domāšana. Okupācijas laiks daudzas lietas sagrieza “ar kājām gaisā”, lēnām jāatgriez atpakaļ, arī identitātes veidošana, tas ir viens ceļš, ko katrs var darīt, jo sevišķi cilvēki, kas ir aktīvi un gudri, tas ir vienkārši un reizē sarežģīti. Otra lieta, mana vēsturnieka loģika saka, ka Sēlija ir arī Jēkabpils, pieņemiet Jēkabpili! Vēsturiski Jēkabpils ir Sēlijas sastāvdaļa. Ja mēs runājam par identitāti un vēsturisku novadu. Tam nevar traucēt nekādi ekonomiski vai citi apsvērumi. Sēliju es neredzu bez Jēkabpils, tas nav pareizi. Šīs visas lietas ir risināmas.”

Stefans Rāzna: “Es vēlētos, lai prezidenta rosinātais likumprojekts latviešu kultūrvēsturisko zemju likums pieņemtu lielu spar un kļūtu par nopietnu dokumentu, spētu arī ietekmēt šo teritoriālo reformu, kas notiek. Šobrīd notiek iepriekšējās sistēmas rajonu atjaunošana ar vēlēšanas radīt jaudīgas pašvaldības. Tas viss ceļš jau bija iziets, teritoriālās reformas procesu jāpielīdzina vecas, nobrauktas laika lokomotīves atjaunošanai, ieguldot lielus līdzekļus, panākot jaudu svilpei ne gaitai. Otra lieta, caur šo likumu iespējams būtu arī Sēlijai prasīt īpašu valstisku atbalstu ar dažādām programmām.”

Par darbiem, kas darāmi sēliskās identitātes un kultūrvēsturiskās vides attīstībā un saglabāšanā, savā komentārā ar idejām un tālākām iecerēm iepazīstināja **Ieva Jātniece** no Kaldabruņas, **biedrības “Īdenszīmes”**: “Man ir liels gods šajā tikšanās reizē pārstāvēt 7 Sēlijas kopienas, ciematus un mazpilsētas, prezentēt attīstības vīzijas. Mans teiktais saskanēs ar šodienas runātāju teikto, jo viena no spilgtākajām un nozīmīgākajām Sēlijas identitātes izpausmēm ir mazās kopienas. Kopienas mūcās par plānošanas dokumentu līmeņiem, par visām jaunajām iniciatīvām. Mazās kopienas ir risinājums jebkurai reformai, ja kopienas būs stipras.” Valsts prezidentam tika uzdots jautājums no biedrības “Īdenszīmes” puses: “Vai ir īpaša Sēlijas programma ar ekonomikas stiprināšanu? Un ja mēs runājam par Sēlijas kultūrvēsturisko identitāti, būtu īstais laiks valstiskai programmai identitātes stiprināšanai.” Kā arī tika nodots aicinājums par tiešo komunikāciju starp kopienām. Tā kā Sēlijas kopienas pastāv mazās vietās, ciematos un mazpilsētās, pēc biedrības “Īdenszīmes” domām “Ja tiks veidotas 3 jaunas lielas pašvaldības, šo pašvaldību viedoklis ne vienmēr saskanēs ar mazo, vietējo kopienu viedokli. Būtu vajadzīgs vairāk komunicēt ar mazajiem uzņēmējiem.”

No biedrības “Īdenszīmes” pārstāves **Ievas Jātnieces** tika uzdots vēl viens jautājums: “Kā plāno stiprināt vēsturisko zemju likumprojektu? Kādas darbības paredzētas tieši Sēlijas vēsturiskās zemes identitātes stiprināšanai, lai likumam būtu arī kāds segums?”

Tika uzklauts komentārs arī no **“Sēļu kluba”** pārstāves: “Sēlija ir lauku reģions, ar to mums ir jāreķinās, dažam varbūt izskatās, ka mēs ignorējam Jēkabpili, tas varbūt ir vietvaru kaut kādas nesaskaņas, tas situāciju pasliktina, mēs vēlētos vienotību starp septiņiem Sēlijas novadiem, kas izveidojuši savu apvienību 2012. gadā, vēlamies, lai tā turpinātu darboties, lai sadarbotos arī ar Latvijas Zinātņu akadēmiju, kas bija akadēmiķa Jāņa Stradiņa darba lauks saistībā ar Sēlijas jautājumu par to, kā Sēlijas jautājumu celt gaismā, kā par to atgādināt, protams, mēs gaidām likumus un lēmumus, kas pašlaik neaizmirst Sēliju. Mēs vēlētos turpināt to, ko Jānis Stradiņš ir iesācis, kas 30 gadu garumā pastāv, un visus šos gadus Sēlija ir pastāvējusi domās un vēlmēs. Pašreiz esošajā situācijā jau jūtam reformas klātesamību, mēs gribam vienotību, lai visi mēs šeit daudzinau un audzinātu jauno paaudzi. Mēs esam Sēlija!”

Pēc komentāru uzklaušanas **valsts prezidents Egils Levits** atvēra priekškaru klātesošajiem par ierosināto likumprojektu: “Jau akadēmiķis Jānis Stradiņš 2010. gadā minēja, ka vajadzētu šo jautājumu risināt diplomātiski. Septembrī likumprojekts tiks iesniegts Saeimā. Tajā būs paredzēti 3 galvenie mērķi. Pirmais, stiprināt cilvēku piederību noteiktai latviešu zemei. Otrais, veicināt cilvēku sabiedriskās aktivitātes savas identitātes saglabāšanā. Primāri ir cilvēki, kas jūtas piederīgi Sēlijai. Un ir ārkārtīgi svarīgas biedrības kā “Stendera biedrība”, “Sēļu klubs”, vesela virkne citas. Tā ir tā bāze, kas kopj Sēliju. Trešais, ja ir šīs sabiedriskais pamats, ir šī identitāte, ko kopt un attīstīt caur biedrībām un forumiem, šis likums aizsargās, un tajā tiks noteiktas attiecīgas valsts programmas. Tā būtu tā likuma jēga, un es domāju, ka likums tiks atbalstīts.”

Tikšanās laikā, Valsts prezidentam Egils Levits saņēma jautājumus no zālē klātesošiem Ilūkstes novada iedzīvotājiem.

Informatīvā izdevuma “Ilūkstes Novada Vēstis” pārstāve, redaktore Aija Piļka: Mēs šodien runājam par Sēlijas kultūrtelpu un vēsturiskiem aspektiem, šodien tika minēts, ka sēlis liekas ar vienādības zīmi pretī latvietim. “Ilūkstes novadā ir 65% latvieši, Daugavpils novadā pašlaik latviešu tautības iedzīvotāji sastāda tikai 33%. Vai Jūsuprāt, apvienojot Ilūkstes un Daugavpils novadus, tiks ņemta vērā: iedzīvotāju mentalitāte, kultūra, kā arī vēsturiskā piederība (latgaļi, sēļi)? Labas kaimiņattiecības un kopā dzīvošana nav viens un tas pats. Jaunajā Augšdaugavas novadā latvieši sastādīs tikai 39%. Mēs būsim minoritāte jaunajā novadā, savā zemē.”

Valsts prezidents Egils Levits: “Tas tiešām ir nopietns un svarīgs jautājums. Tas vēl ir jārisina pašā pašvaldību nolikumā, kas tiks izstrādāts saskaņā ar administratīvi teritoriālo reformu. Reforma noteiks novadu robežas, taču saturu nosaka “Pašvaldību likums”, tajā noteikti jāparedz arī šī latviskuma veicināšana, protams, arī vietējais latviskums, šajā gadījumā – sēliskā identitāte. Tāpat to veicinās šis jaunais īpašais likums “Par latviešu vēsturiskajām zemēm”. Viss šis jaunais novads būs Sēlijas sastāvdaļa, gan arī atbalsts sabiedriskām aktivitātēm. Ir ļoti svarīgi šo jautājumu, ko uzdevāt, arī darīt zināmu, pastāvēt uz to, arī es to atbalstu. Jaunajos novados atradīsies sēlisko mazo novadu pārstāvji, kopienu pārstāvji, kuri tiks demokrātiski vēlēti. Arī Ilūkstē būs vēlēta savā demokrātiskā pārstāvniecība. Pārstāvji varēs paust savas sēliskās nostādes. Es domāju, un esmu drošs, ka jūs to darīsiet. Šāda veida pilsoniskas aktivitātes nodrošinās šo jautājumu risināšanu.”

Andris Pūda: Par sēlisko, sēļi nekur nepazudīs, vienmēr gājuši pāri dažādiem kariem, sadalīti vienai varai, otram varai. “Kā Ilūkstes novada iedzīvotāji, kas domā par novada izaugsmi, attīstību, ne tikai rūpējoties par sēlisko vidi, varēs ietekmēt lēmumus jaunajā Augšdaugavas novadā un kā viņi spēs ietekmēt valstiski svarīgus lēmumus, balsojumu un vēlēšanu atbildīgus rezultātus, ja elektorāta balsojumā varbūtējā Augšdaugavas novada vēlēšanu elektorāta balsojuma tendences, sākot no 2012. g. 18.februāra tautas nobalsošanas, viennozīmīgi norāda uz to, ka šobrīd Ilūkstes novada iedzīvotāji labākā gadījumā tikai par 30% var ietekmēt lēmumu rezultātu? Un tas pilnīgi attiecas arī uz pašvaldību vēlēšanām. Tie 30% nespēs ietekmēt ne iedzīvotāju vajadzības, ne pašvaldību prasības.”

Vide, kas ir šaipus Daugavas tomēr atšķiras. Attīstības ziņā problēmas būs lielas.

Un otrs jautājums “Kādā veidā šis lielais novads spēs uzlabot iedzīvotāju labklājību, dzīves līmeni, samazinās problēmas, būs sasniedzami labāk pakalpojumi, domāju, kas dzīvo tālāk no Ilūkstes centra, piemēram, Subatē, būs grūti sasniedzami, tie būs lielāki tēriņi, attālum, laiks. Kā arī pašvaldības attieksme, kas ir laba no Ilūkstes pašvaldības, tāda ir retās vietās.?”

Valsts prezidents Egils Levits: “Paredzēts, ka būs šis likums vai atsevišķs likums “Pašvaldības likuma” ietvaros, par demokrātiski ievēlētu pārstāvniecību, tas protams, attiecas arī uz tām jaunajām Augšdaugavas novada daļām ar latvisko vairākumu. Katrā ziņā ministrs Juris Pūce ir izteicies, ka jaunā, lielā novada pārstāvniecības padome virkni jautājumus varēs lemt, saskaņojot to ar attiecīgās teritorijas iedzīvotāju pārstāvniecību novada iekšienē. Un tas ir svarīgi, Tas ir arī tas, kāpēc es arī iestājos par vēlētam pārstāvniecībām.”

Ilona Linarde: “Šodien gribētu runāt kā daudz bērnu ģimenes māmiņa, audzinu pašreiz 5 bērnus un mūsu ar vīru abu dzimtas saknes ilgstoši ir bijušas Ilūkstes novadā, esam abi strādājoši šeit uz vietas. Esam par Ilūkstes novadu un Sēlijas identitāti. Un priecājamies, ka mūsu lielo bērnu sarunās dzirdam, ka grib ļoti palikt Ilūkstes novadā, dzīvot, strādāt, audzināt bērnus. Mums kā vecākiem, satraucoši, ņemot vērā šī brīža tendences, viss mainās, tuvojas šī administratīvi teritoriālā reforma, satraucamies, jo esam piedzīvojuši reformas kopš 2003. gada, kopš pastāv Ilūkstes novads, mūsu attīstības gājusi tikai uz augšu, tagad ir bažas un satrauc šis apstākļi, ka mēs tiksim sapludināti ar Daugavpils novadu, tiksim atstāti novārtā, atstumti, arī izglītības sfērā viss tiek centrēts lielajās pilsētās, bērnam netiek dota brīvprātīga izvēle. Piespiedu kārtā tiek virzīti uz lielajām pilsētām. Sprotam, ka katrs cilvēks savā teritorijā svarīgs un katrs gribētājs šeit palikt ir ļoti svarīgs, redzam, ka “Latvijas Nacionālajā attīstības plānā nākamajiem 7 gadiem viens no galvenajiem stratēģiskajiem mērķiem ir līdzvērtīga reģionālā attīstība – valsts līdzsvarotai izaugsmei, sociālekonomisko atšķirību samazinājumam. Zināms, ka Latvijā joprojām turpinās iedzīvotāju migrācija no lauku reģioniem uz pilsētām, uz galvaspilsētu, bet

ciematos ir jāslēdz skolas un bērnudārzi utt. Vai tomēr nav tā, ka veidojot lielus novadus ap lielākajām pilsētām, centrējot visu šis process tiek vēl vairāk sekmēts? Vai nepazūd šī būtiskā nozīme, mazās teritorijās ir lielāka iespēja?”

Savukārt prezidents Kārlis Ulmanis cēla skolas gar pierobežu, lai šī lauku teritorija neizzustu. Bet šī brīža valsts tendences rāda, ka viss notiek pretēji. Šis ir tas satraucošais moments.

“Kāds ir Jūsu viedoklis par šo lauku iztukšošanos, un ko darīt lai tas nenotiktu?”

Valsts prezidents Egils Levits: “Jūsu viedoklis ir saprotams. Es domāju, Jums ir daudz taisnības, šis bažas pastāv, jo diemžēl, es arī esmu to teicis, ka šī reforma ir diezgan rupji tēsta, un daudzi jautājumi, kas ir daudz smalkāki, pie kuriem nepieciešams īpaši piestrādāt, nebija un aizvien nav izstrādāti līdz galam. Es domāju, ņemot vērā to, ka turpmāk būs šīs vietējās pārstāvniecības, un manuprāt, ja mēs to paturam prātā, tas maina skatu uz šo reformu. Bez šī mana priekšlikuma, kas beidzot akceptēts, tas būtu tiešām – kā divas saimes saliktas kopā pa vienam katrā saimē, cits spēcīgāks, cits nē, tas tā būtu bijis, bet ja mums ir vietējo kopienu pārstāvniecība, tādā gadījumā mēs to varam redzēt tādā veidā, šie divi saimnieki paliek kā saimnieki, bet lai apstrādātu zemi kā līdz šim, ir nepieciešami, katrs pērk savu mašīnu, traktoru vai kombainu, vai ko citu, bet pēc šīs reformas nozīmē, ka viņi kopā var pirkt to kombainu, vai šo traktoru pa abiem, tas iznāk lētāk, bet joprojām, tas, kas attiecas tieši uz vides saimniecību, tas ir šo vietējo kopienu pārstāvniecības jēga. Nevis sapludināt, bet gan kooperēties tur un veidot kopēju interešu pārstāvniecību tajos jautājumos, kuros ir kopēja tiešām interese projektu realizēšanā. Piekritu Jums, ka tas visu laiku ir jāuzsver, uzsvēršu arī no savas puses, bet arī nepieciešams sabiedrībā laikus uzturēt šo jautājumu, tā kā es ceru arī uz jums.”

Velta Šterna: Es pārstāvu Ilūkstes Raiņa vidusskolu. Mans jautājums ir cieši saistīts ar iepriekšējo Mēs visi zinām, notiek ļoti daudz pārmaiņu izglītībā, mainās izglītības saturs, ļoti strauji mainās izglītības tīkls, manuprāt, Ilūkstes novadā ir ļoti daudz izdarīts. lai sakārtotu skolu tīklu, bet valstī ir tendence, ka arī izglītība tiek koncentrēta lielajos centros, es runāju tieši par vidējo izglītību, un kā nojaušams, par interešu izglītību.

“Vai izglītības koncentrēšana lielajos centros, Jūsaprāt, neapdraud skolēnu tiesības uz vienlīdzīgām starta pozīcijām turpmākajā dzīvē?”

Un es jautāju to tādēļ, ka skolēnam no tālākiem laukiem izbraukāt mācīties uz lielām pilsētām nozīmē izglītības procesa sadārdzināšanos vecākiem. Varbūt manā rīcībā ir vecāki dati, apmēram 10% Latvijā 9. klases bērniņi neturpina izglītību, un vienu no iemesliem min tieši ekonomiskus apstākļus, zemu mājāsaimniecības ienākumus. Mūsos tas rada bažas.”

Valsts prezidents Egils Levits: “Jūsu bažas ir saprotamas. Izglītības ministrija mēģina un tā ir paredzēts, veidot skolu tīklu tā, ņemot vērā arī transporta iespējas, lai tādās jaudīgākās vidusskolās ir pietiekoši kvalitatīvs piedāvājums, ticu, ka visi skolēni var sasniegt šo kvalitatīvo un arī daudzveidīgāko piedāvājumu, jo mazās skolās, saprotamu iemeslu dēļ, nevar būt daudzveidīgs, tas arī atstāj šo iespaidu uz izglītības kvalitāti.

Es domāju, ka tas ir diskusiju jautājums, kādā veidā ir izveidots šo skolu tīkls, ņemot vērā to, ka to pamatprincips tajā kopējā katlā, katram skolēnam ir reāla iespēja sasniegt šo lielāko mācību centru vai vidusskolu, vai kādu citu, lai varētu piedalīties mācību procesā. Iespējams, ka tur ir arī jautājums par piemaksām, vai transporta organizēšanu, tā ir tā koncepcija, bet redzams. beigās 12. klasē cilvēks beidz šo skolu, viņam ir bijušas visas tās kvalitātes piedāvājumā kā lielākā centrā, es domāju, ka šī koncepcija ir laba, bet tieši arī jums izglītības darbiniekiem vai tieši konkrētā gadījumā, tas tiek iedzīvināts, un šī ir šo vietējo kopienu Ilūkstes pilsētas vēlēto pārstāvniecību uzdevums skatīties, vai jums jūsu skolēni, ņemot vērā transportu iespējas, ir iespējams tikt uz šīm skolām. Vēl viena lieta ir mazās skolas 1.–4. klase. Arī izglītības ministre uzskata, ka tām ir jābūt vietējā pagastā, vietējā mazpilsētā, jo maziem bērniem nebūtu labi garais transporta ceļš, bet no zināma vecuma viņiem jau ir jāizvēlas, vai braukt uz to skolu, kur viņiem labāks un plašāks piedāvājums vai palikt skolā, kas atrodas tuvumā, kur piedāvājums ir mazāks. Dzīvē ir svarīgs izglītības saturs. Katrā ziņā, jāskatās individuālā kārtā, kas ir nodrošināts.”

Zita Timšāne: “Vai uzskatāt, ka administratīvi teritoriālā reforma šobrīd tiek īstenota atbilstoši iedzīvotāju interesēm, piederības un identitātes jautājumiem, vēsturiskajām robežām?”

un

Andra Saulīša iesūtītais jautājums Valsts prezidentam:

“Vai teritoriālās reformas ir nepieciešama un kā tas ietekmēs iedzīvotājus, un kultūrvēsturiskās zemes Sēlija un kā tiks

respektēta vēsturiskā identitāte?”

Valsts prezidents Egils Levits: “Latviešu vēsturisko zemju likums primāri paredz atbildību par identitātes apziņu, viss ir jūsu rokās, kā jau minēju iepriekš, tajā būs paredzēts valstiskais atbalsts. Likums paredzēts lai stiprinātu latviskumu savā daudzveidībā.”

Diskusiju dalībnieki, atvadoties, klātesošiem teica ceļa vārdus:

Valters Ščerbinskis: “Vēlētos citēt kāda puikas pirms 100 gadiem Tadenavā teikto – *Bez cīņas nav uzvaras!* Ir jācinās par visu, par savu valsti, par Sēliju, par Ilūksti. Mums ir daudz dažādi instrumenti un rīki, kā mēs to varam darīt. Un man pieredze saka, ka nekas netiek dāvināts, par katru lietu ir jādomā, jācinās, un tad vienā brīdī tas īstenojas. Viss ir iespējams!”

Laura Dimitrijeva: “Atsaucoties uz Jāni Stradiņu: – *Pastāv divas Sēlijas, viena ir praktiskā un otra intelektuālā Sēlija.* Lai mēs tiektos uz to otro Sēliju, bet neaizmirsto par to pirmo Sēliju. Šīs abas lietas nevar atraut. Mēs nevaram domāt tikai par to identitāti, mums ir jādomā arī šie praktiskie jautājumi.”

Inese Zandere: “Sakarā ar šo likumu, man ir sajūta, ka notiek ideālās pasaules cīņa ar to pragmatisko pasauli, tas likums nebūtu jārada, ja nebūtu jācinās ar kaut kādu politisku savtību, brutālu attieksmi no politiķu puses, par to, kas notiek Latvijā. Prezidenta kungs, Jūs tagad esat kā opozīcija, ja Jūs šo likumprojektu izjūtat kā sirdslietu, Latvijai vajadzīgu, tad ļoti lielā mērā šāda situācija kāda ir radusies, nevar būt. Un es esmu Jūsu pusē šajā gadījumā, man būtu gribējies būt arī valdības pusē, es esmu Pūces elektoriāts, kaut kādā ziņā man jāsāk justies slikti, bet viss vairāk ko es gribēju pateikt, ir par bērniem. Ilūkstē ir ģimenes ar 5 bērniem, Dunavā es varu nosaukt pa šiem 20 gadiem kādus 30 mirušus kaimiņus, es gandrīz nevaru saskaitīt bērnus, kas ir dzimuši šajā laikā. Dunavā skola tika slēgta, pirms tā būtu atzīmējusi 100 gadu pastāvēšanas jubileju. 100 gadus skola bija vajadzīga, un tieši Latvijas simtgades gaisotnē šo skolu slēdza. Man ir skumji par to. Viss nav tik bezcerīgi, jo mums ir Tadenava. Ja mums nav skolu, mums vismaz ir vieta, kur varat ar saviem bērniem no visām skolām nākt uz muzeju, kas ir adresēts tieši bērnam, un būt tur kopā. just sēju identitāti, piederību kultūrai. Jau 8 gadu garumā es palīdzu Tadenavā veidot dzejas dienas, un katru gadu skolas brauc, bērni ir, un tas nav bezcerīgi. *Vienkārši vediet bērnus tajā kultūrā, jo neviens cits pēc mums to nenesīs.*”

Pēteris Stradiņš: “Vai mēs esam bijuši gatavi Sēlijai kā novadam, domāju administratīvi? Laikam jau nē. Mēs esam ceļā uz to. Tie mājas darbi, kas bija jāizdara, mēs zinām kā tas process gājis, varbūt īss laiks ir bijis Sēlijas pašvaldībām, salīdzinājumā ar citiem reģioniem, es domāju, ka tur daudz kas nav izdarīts. Kā jau minēju, mūsu rīcībā ir ļoti daudz instrumentu, lai panāktu savu, mums jābūt reālistiem, ko mēs pašreiz varam izmantot un man šķiet, ka šis vēsturisko zemju likums varētu būt viens no tiem, lai beidzot visas Sēlijā ietilpstošās pašvaldības, cilvēki vienotos kaut kādā kopējā identitātē un kopējā vīzijā par šo reģionu. Reformas ir bijušas un vēsturnieki var papildināt, cik ilgi kāda reforma noturas un nāk nākamās. Es domāju, ka mums jāizdara visi tie darbi, lai šī teritorija kaut kādā brīdī kļūtu par to, ko vēlamies. Un varēs pateikt, ka ir kopēja Sēlijas teritorija, un atbilstoša infrastruktūra. Tas ir viens jautājums, kas jāņem vērā, kas būtu jārisina mums visiem kopā, pašiem jārikojas un jāizdara katram to ko spējam Sēlijas labā!”

Noslēdzot kopējo diskusiju, Valsts prezidents Egils Levits kopsavilkuma vārdos sējiem sciĶa:

“Es gribētu lūgt visus ļoti aktīvi iesaistīties politiskajā, sabiedriskajā un kulturālajā procesā par Sēlijas nostiprināšanu. Nostiprināšanu vispirms jau cilvēka apziņā, ka ir Sēlija kā viena latviešu zeme! Kolēģu priekštatā Sēlija ir lauku novads, es domāju, tas ir ārkārtīgi labi un unikāli. Pasaulē kur var tādu atrast, ka cilvēki dzīvo uz laukiem un piedalās līdzvērtīgi visas pasaules mūsdienīgos procesos. Tas ir Sēlijā. Attīstot šo sēlisko apziņu, tas vairāk var tikt izkopts. Es negribētu šeit redzēt lielu lielpilsētu, tā ir Sēlijas īpatnība, kas ir tik ārkārtīgi skaista, mīļa un unikāla. Tā kā saglabājiet to kas ir, attīstiet to tālāk, lai dzīvo Sēlija un visiem mums izdosies kopā!”

Ilūkstes novada pašvaldības
sabiedrisko attiecību speciāliste
Aija Piļķa

PAR DOMES SĒDĒM JŪNIJĀ

2020. gada 2. jūnijā Ilūkstes novada domes ārkārtas sēdē Nr.8 tika izskatīts 1 jautājums un pieņemts lēmums.

1. Par grozījumiem 27.04.2020. domes lēmumā Nr.115 "Par galvojuma sniegšanu aizņēmuma ņemšanai pašvaldības kapitālsabiedrībai SIA "Ornaments".

2020. gada 29. jūnijā Ilūkstes novada domes sēdē Nr. 9 tika izskatīti 26 jautājumi un pieņemti lēmumi.

1. Par papildus finansējuma piešķiršanu.
2. Par finansiālu atbalstu biedrībai "Subatieši- sanākam, domājam, darām".
3. Par grozījumiem 28.03.2019. Ilūkstes novada domes lēmumā Nr.94 "Par Ilūkstes novada pašvaldības un tās iestāžu darbinieku amata vienību un atalgojuma noteikšanu".
4. Par finansiālu atbalstu ārkārtas situācijā.
5. Par atbalstu Sēlijas tūrisma rallija idejai.
6. Par saistošo noteikumu Nr.43-b/2020 "Grozījumi Ilūkstes novada pašvaldības 2020.gada 23.janvāra saistošajos noteikumos Nr.1-/2020 "Par Ilūkstes novada pašvaldības 2020.gada budžetu" pieņemšanu.
7. Par pašvaldības dzīvokļu Nr.1, Nr.2, Nr.4 un Nr.5 Pilskalnes ielā 41, Ilūkstē nodošanu atsavināšanai.
8. Par Ilūkstes novada pašvaldības 2019. gada publiskā pārskata apstiprināšanu.
9. Par Ilūkstes novada attīstības programmas 2020.-2026. gadam apstiprināšanu.
10. Par zemes ierīcības projekta apstiprināšanu nekustamajam īpašumam "Ziedoņi" Dvietes pagastā.
11. Par zemes ierīcības projekta apstiprināšanu nekustamajam īpašumam "Celmiņi" Subatē.
12. Par zemes vienību atdalīšanu no nekustamā īpašuma "Arodi" Šēderes pagastā un nosaukuma "Jaunarodi" piešķiršanu.
13. Par neizpirtās zemes nomu Prodes pagastā.
14. Par pašvaldības neapbūvētās zemes iznomāšanu Bebrenes pagastā.
15. Par zemes nomas līguma pagarināšanu Bebrenes pagastā.
16. Par pašvaldības neapbūvētās zemes nomas līgumu pagarināšanu Pilskalnes pagastā.
17. Par pašvaldības neapbūvētās zemes iznomāšanu Pilskalnes pagastā.
18. Par pašvaldības neapbūvētās zemes iznomāšanu Dvietes pagastā.
19. Par pašvaldības neapbūvētās zemes nomas līgumu pagarināšanu Dvietes pagastā.
20. Par pašvaldības neapbūvētās zemes nomas līgumu pagarināšanu Šēderes pagastā.
21. Par neizpirtās zemes nomas līgumu pagarināšanu Šēderes pagastā.
22. Par pašvaldības apbūvētās zemes nomu "Bērziņi 216" Šēderes pagastā.
23. Par pašvaldības neapbūvētās zemes iznomāšanu Šēderes pagastā.
24. Par apsaimniekošanas tiesībām "Dārziņi 2" Šēderes pagastā.
25. Par nekustamā īpašuma lietošanas mērķa maiņu zemes vienībai "Vārpas 2" Šēderes pagastā.
26. Par pieteikuma iesniegšanu Satversmes tiesā.

Īsumā par Ilūkstes novada domē pieņemtajiem lēmumiem jūnijā

Pamatojoties uz likuma "Par pašvaldību budžetiem" 26.pantu, likuma "Par valsts budžetu 2020.gadam" 13.pantu, likuma "Par pašvaldībām" 15.pantu un 21.pantu, un Ministru kabineta 10.12.2019. noteikumiem Nr.590 "Noteikumi par pašvaldības aizņēmumiem un galvojumiem", **novada dome nolēma** aizstāt pamatojuma daļā summu "258 66,30 EUR" ar summu "197 911,00 EUR", izteikt 2. punktu šādā redakcijā: "Atļaut SIA "Ornaments" (reģ.Nr.41503003743, juridiskā adrese: Jelgavas iela 21, Ilūkste, Ilūkstes novads, LV-5447)

ņemt aizņēmumu EUR 197 911,00 apmērā Valsts Kasē uz 10 gadiem projekta "Dvietes centralizētās siltumapgādes sistēmas efektivitātes paaugstināšana" īstenošanai."

Pamatojoties uz likuma "Par pašvaldībām" 21.panta pirmās daļas 27.punktu un ņemot vērā Finanšu komitejas 29.06.2020. atzinumu (prot. Nr.7, 1.F§) par nepieciešamību piešķirt papildus finanšu līdzekļus Ilūkstes dienas aprūpes centram personām ar garīga rakstura traucējumiem „FĒNIKSS” telpu labiekārtošanai un jaunu amata vienību izveidošanai, Ilūkstes pirmsskolas izglītības iestādei "Zvaniņš" mēbeļu un inventāra iegādei un pašvaldības īpašumā esošās ēkas jumta remontam Raiņa ielā 35, Ilūkstē, **novada dome nolēma** piešķirt papildus finansējumu EUR 45 458,00 (no pašvaldības 2020.gada budžeta rezerves fonda; EUR 3 122,00 Ilūkstes pirmsskolas izglītības iestādei "Zvaniņš" mēbeļu un inventāra iegādei; EUR 36 823,00 Ilūkstes dienas aprūpes centram personām ar garīga rakstura traucējumiem "FĒNIKSS": EUR 976,00 vertikālo auduma žalūziju iegādei un uzstādīšanai; EUR 2124,00 apsardzes signalizācijas iegādei un uzstādīšanai; EUR 197,00 ugunsdzēsības aparātu iegādei un uzstādīšanai; EUR 91,00 evakuācijas plānu izstrādei; EUR 234,00 automātiskās ugunsdzēsības sistēmas apkalpošanai; EUR 996,00 datorprogrammu iegādei; EUR 400,00 apsardzes pakalpojumu nodrošināšanai; EUR 100,00 sadzīves atkritumu izvešanas pakalpojumiem; EUR 450,00 telekomunikācijas pakalpojumiem; EUR 1000,00 elektroenerģijas rēķinu apmaksai; EUR 1000,00 ūdensapgādes un kanalizācijas izdevumu segšanai; EUR 700,00 tīrīšanas un mazgāšanas līdzekļu iegādei; EUR 700,00 saimniecības preču iegādei; EUR 500,00 kancelejas preču iegādei; EUR 350,00 veselības aprūpes pakalpojumiem (OVP); EUR 27 005,00 darbinieku atalgojumam kopā ar darba devēja sociālo nodokli. EUR 5513,00 pašvaldības īpašumā esošās ēkas jumta remontam Raiņa ielā 35, Ilūkstē. Pamatojoties uz augstāk minēto veikt atbilstošus grozījumus Ilūkstes novada domes saistošajos noteikumos Nr.1-b/2020 "Par Ilūkstes novada pašvaldības budžetu 2020.gadam" . Kontroli par šī lēmuma izpildi uzdot Finanšu nodaļai.

Pamatojoties uz likuma "Par pašvaldībām" 21.pantu un ņemot vērā Finanšu komitejas 29.06.2020. atzinumu (prot.Nr.7, 2.F§) par finansiālu atbalstu Subates Ezermalas parka skatu laukuma atjaunošanai, **novada dome nolēma** finansiāli atbalstīt EUR 560,00 apmērā biedrību "Subatieši- sanākam, domājam, darām", reģ. Nr. 40008076916, Subate, Tirgus laukums-18, Subates Ezermalas parka skatu laukuma atjaunošanai. Noslēgt sadarbības līgumu par piešķirto finansējumu un ieskaitīt Biedrības "Subatieši- sanākam, domājam, darām" bankas norēķinu kontā. Līdz 2020.gada 15.decembrim biedrībai iesniegt Ilūkstes novada pašvaldības Finanšu nodaļā izdevumu atskaiti par līdzekļu izlietojumu, pievienojot attaisnojošo dokumentu kopijas. Kontroli par šī lēmuma izpildi uzdot Finanšu nodaļai.

Pamatojoties uz likuma "Par pašvaldībām" 21.pantu un ņemot vērā Finanšu komitejas 29.06.2020. atzinumu (prot.Nr.7, 3.F§), **novada dome nolēma** ar 2020. gada 1.jūliju izdarīt grozījumus: Ilūkstes novada pašvaldības darbinieku amata vienību un amatalgo sarakstā (28.03.2019. domes lēmuma Nr.94 1.pielikums); Ilūkstes novada izglītības iestāžu amata vienību un atalgojuma sarakstā (28.03.2019. domes lēmuma Nr.94 3.pielikums). Ar 2020.gada 1.septembri izdarīt grozījumus Ilūkstes novada izglītības iestāžu amata vienību un atalgojuma sarakstā (28.03.2019. domes lēmuma Nr.94 3.pielikums); ar 2020.gada 1.jūliju izdarīt grozījumus Ilūkstes dienas aprūpes centra personām ar garīga rakstura traucējumiem "Fēnikss" amata vienību un atalgojuma sarakstā (28.03.2019. domes lēmuma Nr.94 7.pielikums).

Pamatojoties uz likuma "Par pašvaldībām" 21.pantu un ņemot vērā Finanšu komitejas 29.06.2020. atzinumu (prot.Nr.7, 5.F§) par atbalstu Sēlijas tūrisma rallija idejai un finansiāla atbalsta sniegšanu,

novada dome nolēma atbalstīt Sēlijas novadu apvienības organizēto Sēlijas tūrisma rallija ideju un sniegt finansiālu atbalstu pasākuma organizēšanai EUR 700,00 apmērā no 2020.gada budžeta rezerves fonda. Pamatojoties uz minēt, veikt atbilstošus grozījumus Ilūkstes novada domes saistošajos noteikumos Nr.1-b/2020 "Par Ilūkstes novada pašvaldības 2020.gada budžetu". Pasākuma organizēšanu Ilūkstes novadā uzdot pašvaldības aģentūrai "Kultūras un tūrisma aģentūra".

Pamatojoties uz Publiskas personas mantas atsavināšanas likuma 4.panta pirmo daļu, kas nosaka, ka *atvasinātas publiskas personas mantas atsavināšanu var ierosināt, ja tā nav nepieciešama attiecīgai atvasinātai publiskai personai vai tās iestādēm to funkciju nodrošināšanai*, 5.panta pirmo daļu, kas nosaka, ka *atļauju atsavināt dod attiecīgās publiskās personas lēmēj institūcija*, 5.panta piekto daļu, kas nosaka, ka *lēmumā par atsavināšanu tiek noteikts arī atsavināšanas veids*, Ministru kabineta 01.02.2011. noteikumu Nr.109 "Kārtība, kādā atsavināma publiskas personas manta" 11.5.punktu, kas nosaka, ka *pašvaldība pieņem lēmumu par pašvaldības nekustamā īpašuma nodošanu atsavināšanai*" un Ilūkstes novada domes 25.11.2010. noteikumiem Nr.5/2010 "Kārtība, kādā atsavina Ilūkstes novada pašvaldības nekustamos īpašumus", un ņemot vērā Finanšu komitejas 29.06.2020. atzinumu (prot.Nr.7, 7.F§), **novada dome nolēma** nodot atsavināšanai pašvaldības 1-istabas dzīvokli Pilskalnes ielā 41-1, Ilūkstē 17.1 kv.m. kopplatībā, dzīvojamās mājas, kadastra apzīmējums 4407 003 0055 001, un divu palīgēku un zemes vienības, kadastra apzīmējums 4407 003 0055 171/1181 domājamās daļas, pārdodot to izsolē. Nodot atsavināšanai pašvaldības 1-istabas dzīvokli Pilskalnes ielā 41-2, Ilūkstē 17.6 kv.m. kopplatībā, dzīvojamās mājas, kadastra apzīmējums 4407 003 0055 001, un divu palīgēku un zemes vienības, kadastra apzīmējums 4407 003 0055 176/1181 domājamās daļas, pārdodot to izsolē. Nodot atsavināšanai pašvaldības 1-istabas dzīvokli Pilskalnes ielā 41-4, Ilūkstē 20.2 kv.m. kopplatībā, dzīvojamās mājas, kadastra apzīmējums 4407 003 0055 001 un divu palīgēku kopīpašuma un zemes vienības, kadastra apzīmējums 4407 003 0055 202/1181 domājamās daļas, pārdodot to izsolē. Nodot atsavināšanai pašvaldības 1-istabas dzīvokli Pilskalnes ielā 41-5, Ilūkstē 19.9 kv.m. kopplatībā, dzīvojamās mājas, kadastra apzīmējums 4407 003 0055 001, un divu palīgēku un zemes vienības, kadastra apzīmējums 4407 003 0055 199/1181 domājamās daļas, pārdodot to izsolē. Uzdot SIA "Ornaments", saskaņā ar LR normatīvajos aktos noteikto, veikt visas nepieciešamās darbības, lai uzsāktu dzīvokļu īpašumu atsavināšanas procesu. Uzdot Nekustamo īpašumu nodaļai ierakstīt zemesgrāmatā dzīvokļu īpašumus kā atsevišķus īpašumus uz pašvaldības vārda. Uzdot novada nekustamo īpašumu uzraudzības komisijai organizēt atsavināšanas procesu, saskaņā ar LR normatīvajos aktos noteikto.

Pamatojoties uz likuma "Par pašvaldībām" 14.panta otrās daļas 1.punktu, Attīstības plānošanas sistēmas likuma 10.pantu, Teritorijas attīstības plānošanas likuma 5.panta pirmās daļas 3.punktu, 12.panta pirmo daļu, 22.pantu, Ministru kabineta 2014.gada 14.oktobra noteikumu Nr. 628 "Noteikumi par pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem" 68.2.punktu un 76. punktu, Ilūkstes novada domes 2019. gada 31.janvāra lēmumu Nr.10 (protokols Nr.1, 10.§) "Par Ilūkstes novada attīstības programmas 2020.- 2026. gadam izstrādes uzsākšanu", Ilūkstes novada domes 2020.gada 31.marta lēmumu Nr. 75 (protokols Nr.5, 14.§) "Par Ilūkstes novada attīstības programmas 2020.- 2026. gadam projekta nodošanu publiskajai apspriešanai" un organizēto publisko apspriešanu ar sanāksmi 2020.gada 10.jūnijā un tās rezultātiem (10.06.2020. "Ilūkstes novada attīstības programmas 2020.-2026. projekta redakcijas publiskās apspriešanas sanāksme", sanāksmes protokols), ņemot vērā Attīstības un uzņēmējdarbības komitejas 29.06.2020. atzinumu (prot.Nr.7, 1.A§), **novada dome nolēma** apstiprināt Ilūkstes novada Attīstības programmu 2020.-2026. gadam. Uzdot Ilūkstes novada pašvaldības Stratēģiskās plānošanas nodaļai: lēmumu piecu darbdienu laikā pēc tā spēkā stāšanās ievietot Teritorijas attīstības plānošanas informācijas sistēmā,

Ilūkstes novada pašvaldības tīmekļa vietnē www.ilukste.lv; publicēt paziņojumu par Ilūkstes novada attīstības programmas 2020.-2026. gadam apstiprināšanu Ilūkstes novada pašvaldības tīmekļa vietnē www.ilukste.lv. un informatīvajā izdevumā "Ilūkstes Novada Vēstis"; par lēmuma izpildes kontroli atbild Ilūkstes novada pašvaldības izpilddirektors.

Sakarā ar 10.06.2020. Saeimā pieņemto un 22.06.2020. Valsts prezidenta izsludināto Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likuma pielikumā paredzēto Ilūkstes novada iekļaušanu Augšdaugavas novadā pretēji iedzīvotāju un pašvaldības velmēm saglabāt Ilūkstes novadu kā patstāvīgu Latvijas Republikas administratīvo teritoriju tā pašreizējās robežās, identificējot Ilūkstes novada piederību Latvijas Republikas Satversmē noteiktajai teritorijai – Sēlija, vēsturiski Zemgale, pamatojoties uz Latvijas Republikas Satversmes 1. un 101. pantu, Satversmes tiesas likuma 16.panta 1.punktu, 17.panta pirmās daļas 7.punktu un 19. panta pirmo daļu, likuma "Par pašvaldībām" 62.panta pirmās daļas 4.punktu, **novada dome nolēma** Ilūkstes novada pašvaldībai sniegt pieteikumu Satversmes tiesā par Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likumā paredzēto Ilūkstes novada apvienošanu ar Daugavpils novadu, kā Ilūkstes novada iedzīvotāju interesēm un labas pārvaldības principiem neatbilstošu. Pilnvarot domes priekšsēdētāju Stefanu Rāznu nodrošināt uz pamatotiem iemesliem izstrādātu pieteikuma iesniegšanu un pārstāvēšanu Satversmes tiesā, izmantojot visus juridiskās palīdzības veidus, kas būs nepieciešami Satversmes tiesas procesā.

Novada dome nolēma apstiprināt Ilūkstes novada pašvaldības 2019. gada publisko pārskatu. Publicēt minēto pārskatu Ilūkstes novada pašvaldības tīmekļa vietnē www.ilukste.lv

PAR DOMES SĒDĒM JŪLIJĀ

2020. gada 29. jūlijā Ilūkstes novada domes sēdē Nr.10 tika izskatīti 23 jautājumi un pieņemti lēmumi.

1. Par pašvaldības aģentūras "Ilūkstes novada Kultūras un tūrisma aģentūra" likvidācijas procesa uzsākšanu.
2. Par papildus finansējuma piešķiršanu.
3. Par finansiālu atbalstu biedrībai "Bebrenes pagasta slēpošanas, skriešanas klubs "BEBRA"".
4. Par finansiālu atbalstu L.G.
5. Par ilgtermiņa aizņēmumu pašvaldības investīciju projekta "Asfaltseguma atjaunošana Ilūkstes pilsētas ielās" īstenošanai.
6. Par ilgtermiņa aizņēmumu pašvaldības investīciju projekta "Ilūkstes pirmsskolas izglītības iestādes "Zvaniņš" telpu remonts" īstenošanai.
7. Par ilgtermiņa aizņēmumu pašvaldības investīciju projekta "Bebrenes vispārīgizglītojošās un profesionālās vidusskolas apkures sistēmas pārbūves tehniskās dokumentācijas izstrāde, autoruzraudzība un būvniecība" īstenošanai.
8. Par ilgtermiņa aizņēmumu pašvaldības investīciju projekta "Ilūkstes novada grants ceļu atjaunošana" īstenošanai.
9. Par ilgtermiņa aizņēmumu pašvaldības investīciju projekta "Ilūkstes novada Šēderes pagasta Skolas ielas remonts 0,400 km garumā" īstenošanai.
10. Par saistošo noteikumu Nr. 5-b/2020 "Grozījumi Ilūkstes novada pašvaldības 2020.gada 23.janvāra saistošajos noteikumos Nr.1-b/2020 "Par Ilūkstes novada pašvaldības budžetu 2020.gadam" apstiprināšanu.
11. Par 4.maija gatves izveidošanu Ilūkstes pilsētā.
12. Par adreses "Saulespuķes", Bebreņu pagastā piešķiršanu.
13. Par adreses "Vecsvidrišķi", Pilskalnes pagastā likvidēšanu.
14. Par zemes ierīcības projekta apstiprināšanu nekustamajam īpašumam Raiņa iela 49, Ilūkstē.
15. Par zemes ierīcības projekta izstrādi nekustamajiem īpašumiem "Saurieši" un Darba iela 4, Subatē.
16. Par zemes ierīcības projekta apstiprināšanu nekustamajam

īpašumam "Rudzīši" un nosaukuma "Jaunrudzīši" piešķiršanu Prodes pagastā.

17. Par zemes ierīcības projekta apstiprināšanu nekustamajam īpašumam "Tīreļi" Pilskalnes pagastā.
18. Par zemes vienības atdalīšanu no nekustamā īpašuma "Dzērves" Dvietes pagastā un nosaukuma "Stārķi" piešķiršanu.
19. Par nekustamā īpašuma "Dzeņi" sadalīšanu un jauna īpašuma "Dzilnas" izveidošanu Pilskalnes pagastā.
20. Par pašvaldības neapbūvētas zemes nomas līgumu pagarināšanu Dvietes pagastā.
21. Par pašvaldības apbūvētas zemes nomu Šēderes pagastā
22. Par saistošo noteikumu Nr.6/2020 "Grozījumi Ilūkstes novada pašvaldības 2018.gada 31.janvāra saistošajos noteikumos Nr.2/2018 "Par sociālajiem pakalpojumiem Ilūkstes novada pašvaldībā" apstiprināšanu.
23. Par grozījumiem Ilūkstes novada Sociālā dienesta 31.07.2009. nolikumā.

Īsumā par Ilūkstes novada domē pieņemtajiem lēmumiem jūlijā

Ievērojot Valsts pārvaldes iekārtas likumu, likuma "Par pašvaldībām" 21.panta pirmās daļas 8.punktu, Publisko aģentūru likuma 19.panta otro daļu, kas nosaka, ka likvidējot pašvaldības aģentūru, pašvaldības dome izvērtē tās likvidēšanas nepieciešamību atkarībā no lietderīguma, efektivitātes un citiem Valsts pārvaldes iekārtas likumā noteiktajiem pamatprincipiem. Ņemot vērā Finanšu komitejas 27.07.2020. atzinumu (prot.Nr.8, 1.Fš) par pašvaldības aģentūras "Ilūkstes novada Kultūras un tūrisma aģentūra" likvidācijas procesa uzsākšanu, **novada dome nolēma** uzsākt pašvaldības aģentūras "Ilūkstes novada Kultūras un tūrisma aģentūra", reģ. Nr.90011971706, juridiskā adrese: Brīvības iela 12, Ilūkste, Ilūkstes novads, likvidācijas procesu. Noteikt, ka Ilūkstes novada pašvaldība, reģ. Nr.90000078782, juridiskā adrese: Brīvības iela 7, Ilūkste, Ilūkstes novads, LV-5447, ir pašvaldības aģentūras "Ilūkstes novada Kultūras un tūrisma aģentūra" tiesību un saistību pārņēmēja. Izveidot pašvaldības aģentūras "Ilūkstes novada Kultūras un tūrisma aģentūra" likvidācijas komisiju no pašvaldības darbiniekiem šādā sastāvā: galvenā grāmatvede, personāla un iepirkuma speciāliste, juriste. Piešķirt pašvaldības aģentūras "Ilūkstes novada Kultūras un tūrisma aģentūra" likvidācijas komisijas locekli paraksttiesības, lai nodrošinātu finansiālās darbības nepārtrauktību, organizētu finanšu un grāmatvedības procesu, sagatavotu likvidācijas slēguma finanšu pārskatu un ar personālu saistītos jautājumus Darba likuma noteiktajā kārtībā. Par papildus darbu likvidācijas komisijā noteikt komisijas locekļiem piemaksu 30% apmērā no darbinieka darba algas. Kontroli par šī lēmuma izpildi uzdot pašvaldības izpilddirektorei.

Ilūkstes novada pašvaldība 2020.gada 2.jūnijā izsludināja iepirkumu Nr. INP 2020/9 "Asfaltseguma atjaunošana Ilūkstes pilsētas ielās", kas sastāvēja no 8 daļām. Līgumi ar iepirkuma uzvarētājiem SIA "Latgales Ceļdaris" un SIA "DSM Meistari" tika noslēgti 2020.gada jūnijā, līgumu kopējā summa bez PVN 21% ir EUR 102 787,04, PVN 21% - EUR 21 585,29 un kopējā būvdarbu summa sastāda EUR 124 372,33. Darbus plānots īstenot 2020.gadā.

Pamatojoties uz likuma "Par pašvaldībām" 15.panta 2.punktu, 21.panta pirmās daļas 27.punktu, likuma "Par pašvaldību budžetiem" 22.pantu, Likuma par budžetu un finanšu vadību 41.panta piekto daļu, "Covid-19 infekcijas izplatības seku pārvarēšanas likuma" 24.pantu un Ministru kabineta 14.07.2020. noteikumu Nr.456 „Noteikumi par nosacījumiem un kārtību, kādā pašvaldībām izsniedz valsts aizdevumu ārkārtējās situācijas ietekmes mazināšanai un novēršanai saistībā ar Covid-19 izplatību”, **novada dome nolēma** ņemt pašvaldības investīciju projekta "Asfaltseguma atjaunošana Ilūkstes pilsētas ielās" īstenošanai Valsts Kasē aizņēmumu EUR 93 279,25 apmērā uz 20 gadiem ar atlikto maksājumu uz 3 gadiem. Ilūkstes novada pašvaldības līdzfinansējumu investīciju projekta "Asfaltseguma atjaunošana Ilūkstes pilsētas ielās" īstenošanai EUR 31 093,08 apmērā nodrošināt no ceļu fonda. Paredzēt

aizņēmuma izņemšanu 2020.gadā. Ilgtermiņa aizņēmuma samaksu garantēt no Ilūkstes novada pašvaldības budžeta līdzekļiem. Kontroli par lēmuma izpildi uzdot izpilddirektorei un Finanšu nodaļai.

Ilūkstes novada pašvaldība 2020.gada 29.jūnijā izsludināja iepirkumu Nr.INP 2020/10 "Ilūkstes pirmsskolas izglītības iestādes "Zvaniņš" telpu remonts". Līgums ar iepirkuma uzvarētāju SIA "Jēkabpils PMK" tika noslēgts 2020.gada 15.jūlijā, līguma summa bez PVN 21% ir EUR 59 377,91, PVN 21% - EUR 12 469,36 un kopējā būvdarbu summa sastāda EUR 71 847,27. Darbus plānots īstenot 2020.gadā. Pamatojoties uz likuma "Par pašvaldībām" 15.panta 4.punktu, 21.panta pirmās daļas 27.punktu, likuma "Par pašvaldību budžetiem" 22.pantu, Likuma par budžetu un finanšu vadību 41.panta piekto daļu, "Covid-19 infekcijas izplatības seku pārvarēšanas likuma" 24.pantu un Ministru kabineta 14.07.2020. noteikumu Nr.456 "Noteikumi par nosacījumiem un kārtību, kādā pašvaldībām izsniedz valsts aizdevumu ārkārtējās situācijas ietekmes mazināšanai un novēršanai saistībā ar "Covid-19" izplatību", **novada dome nolēma** ņemt pašvaldības investīciju projekta "Ilūkstes pirmsskolas izglītības iestādes "Zvaniņš" telpu remonts" īstenošanai Valsts Kasē aizņēmumu EUR 53 885,45 apmērā uz 20 gadiem ar atlikto maksājumu uz 3 gadiem. Ilūkstes novada pašvaldības līdzfinansējumu investīciju projekta "Ilūkstes pirmsskolas izglītības iestādes "Zvaniņš" telpu remonts" īstenošanai EUR 17 961,82 apmērā nodrošināt no pašvaldības finanšu līdzekļiem. Paredzēt aizņēmuma izņemšanu 2020.gadā. Ilgtermiņa aizņēmuma samaksu garantēt no Ilūkstes novada pašvaldības budžeta līdzekļiem. Kontroli par lēmuma izpildi uzdot izpilddirektorei un Finanšu nodaļai.

Ilūkstes novada pašvaldība 2019.gada 29.jūlijā izsludināja iepirkumu Nr.INP 2019/8 "Bebrenes vispārīgizglītojošās un profesionālās vidusskolas apkures sistēmas pārbūves tehniskās dokumentācijas izstrāde, autoruzraudzība un būvniecība". Līgums ar iepirkuma uzvarētāju SIA "Jēkabpils PMK" tika noslēgts 2020.gada 23.martā, līguma summa bez PVN 21% ir EUR 169 994,30, PVN 21% - EUR 35 698,80 un kopējā būvdarbu summa sastāda EUR 205 693,10. Darbus plānots īstenot 2020.gadā. Pamatojoties uz likuma "Par pašvaldībām" 15.panta 4.punktu, 21.panta pirmās daļas 27.punktu, likuma "Par pašvaldību budžetiem" 22.pantu, Likuma par budžetu un finanšu vadību 41.panta piekto daļu, "Covid-19 infekcijas izplatības seku pārvarēšanas likuma" 24.pantu un Ministru kabineta 14.07.2020. noteikumu Nr.456 "Noteikumi par nosacījumiem un kārtību, kādā pašvaldībām izsniedz valsts aizdevumu ārkārtējās situācijas ietekmes mazināšanai un novēršanai saistībā ar "Covid-19" izplatību", **novada dome nolēma** ņemt pašvaldības investīciju projekta "Bebrenes vispārīgizglītojošās un profesionālās vidusskolas apkures sistēmas pārbūves tehniskās dokumentācijas izstrāde, autoruzraudzība un būvniecība" īstenošanai Valsts Kasē aizņēmumu EUR 154 269,82 apmērā uz 20 gadiem ar atlikto maksājumu uz 3 gadiem. Ilūkstes novada pašvaldības līdzfinansējumu investīciju projekta "Bebrenes vispārīgizglītojošās un profesionālās vidusskolas apkures sistēmas pārbūves tehniskās dokumentācijas izstrāde, autoruzraudzība un būvniecība" īstenošanai EUR 51 423,28 apmērā nodrošināt no pašvaldības finanšu līdzekļiem. Paredzēt aizņēmuma izņemšanu 2020.gadā. Ilgtermiņa aizņēmuma samaksu garantēt no Ilūkstes novada pašvaldības budžeta līdzekļiem. Kontroli par lēmuma izpildi uzdot izpilddirektorei un Finanšu nodaļai.

Ilūkstes novada pašvaldība plāno īstenot investīcijas projektu "Ilūkstes novada grants ceļu atjaunošana". Projekta rezultātā tiktu atjaunoti grants segumi Ilūkstes novada Eglaines pagasta un Šēderes pagasta ceļiem un līgumu kopējā summa sastādītu EUR 349 304,23. Darbus plānots īstenot 2020.gadā.

Pamatojoties uz likuma "Par pašvaldībām" 15.panta 2.punktu, 21.panta pirmās daļas 27.punktu, likuma "Par pašvaldību budžetiem"

22.pantu, Likuma par budžetu un finanšu vadību 41.panta piekto daļu, "Covid-19 infekcijas izplatības seku pārvarēšanas likuma" 24.pantu

un Ministru kabineta 14.07.2020. noteikumu Nr.456 "Noteikumi par nosacījumiem un kārtību, kādā pašvaldībām izsniedz valsts aizdevumu ārkārtējās situācijas ietekmes mazināšanai un novēršanai saistībā ar Covid-19 izplatību", **novada dome nolēma** ņemt pašvaldības investīciju projekta "Ilūkstes novada grants ceļu atjaunošana" īstenošanai Valsts Kasē aizņēmumu EUR 261 978,17 apmērā uz 20 gadiem ar atlikto maksājumu uz 3 gadiem. Ilūkstes novada pašvaldības līdzfinansējumu investīciju projekta "Ilūkstes novada grants ceļu atjaunošana" īstenošanai EUR 87 326,06 apmērā nodrošināt no ceļu fonda. Paredzēt aizņēmuma izņemšanu 2020.gadā. Ilgtermiņa aizņēmuma samaksu garantēt no Ilūkstes novada pašvaldības budžeta līdzekļiem. Kontroli par lēmuma izpildi uzdot izpilddirektorei un Finanšu nodaļai.

Ilūkstes novada pašvaldība plāno īstenot investīciju projektu "Ilūkstes novada Šēderes pagasta Skolas ielas remonts 0,400 km garumā". Projekta rezultātā tiks atjaunots asfalta segums un līguma summa sastādītu EUR 75 334,36. Darbus plānots īstenot 2020.gadā. Pamatojoties uz likuma "Par pašvaldībām" 15.panta 2.punktu, 21.panta pirmās daļas 27.punktu, likuma "Par pašvaldību budžetiem" 22.pantu, Likuma par budžetu un finanšu vadību 41.panta piekto daļu, "Covid-19 infekcijas izplatības seku pārvarēšanas likuma" 24.pantu

un Ministru kabineta 14.07.2020. noteikumu Nr.456 "Noteikumi par nosacījumiem un kārtību, kādā pašvaldībām izsniedz valsts aizdevumu ārkārtējās situācijas ietekmes mazināšanai un novēršanai saistībā ar Covid-19 izplatību", **novada dome nolēma** ņemt pašvaldības investīciju projekta "Ilūkstes novada Šēderes pagasta Skolas ielas remonts 0,400 km garumā" īstenošanai Valsts Kasē aizņēmumu EUR 56 500,77 apmērā uz 20 gadiem ar atlikto maksājumu uz 3 gadiem. Ilūkstes novada pašvaldības līdzfinansējumu investīciju projekta "Ilūkstes novada Šēderes pagasta Skolas ielas remonts 0,400 km garumā" īstenošanai EUR 18 833,59 apmērā nodrošināt no ceļu fonda. Paredzēt aizņēmuma izņemšanu 2020.gadā. Ilgtermiņa aizņēmuma samaksu garantēt no Ilūkstes novada pašvaldības budžeta līdzekļiem. Kontroli par lēmuma izpildi uzdot izpilddirektorei un Finanšu nodaļai.

Pamatojoties uz likuma "Par pašvaldībām" 21.panta pirmās daļas 20.punktu, Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likuma 12.panta pirmo daļu, 13.panta otro daļu, Ministru kabineta 08.12.2015. noteikumu Nr.698 "Adresācijas noteikumi" 2.6., 2.9., 9., 10., un 31.1. punktiem un ņemot vērā attīstības un uzņēmējdarbības komitejas 27.07.2020. atzinumu (prot. Nr.8, 1.Aš), **novada dome nolēma** piešķirt pašvaldības bilancē esošai zemes vienībai (7427 m² kopplatībā zeme zem ceļa) ar kadastra apzīmējumu 4407 004 0168 ielas statusu un izveidot adresācijas objektu ar nosaukumu "4. maija gatve", Ilūkste, Ilūkstes novads. Lēmums stājas spēkā ar tā pieņemšanas brīdi.

Novada Dome nolēma izdarīt Ilūkstes novada pašvaldības 2018.gada 31.janvāra saistošajos noteikumos Nr.2/2018 „Par sociālajiem pakalpojumiem Ilūkstes novada pašvaldībā” šādus grozījumus.

Saistošie noteikumi stājas spēkā nākamajā dienā pēc to pilna teksta publicēšanas Ilūkstes novada pašvaldības informatīvajā izdevumā "Ilūkstes Novada Vēstis".

SAISTOŠIE NOTEIKUMI PASKAIDROJUMS

Jūlija domes sēdē grozīti pašvaldības 31.01.2018. saistošie noteikumi Nr. 2/2018 „Par sociālajiem pakalpojumiem Ilūkstes novada pašvaldībā”, papildinot sniegto sabiedrībā balstīto sociālo pakalpojumu klāstu ar diviem jauniem sociālajiem pakalpojumiem - specializēto darbnīcu pakalpojumu personām ar funkcionāliem traucējumiem un grupu dzīvokļa pakalpojumu personām ar garīga rakstura traucējumiem.

Grozīts Ilūkstes novada Sociālā dienesta nolikums, papildinot to ar struktūrvienībām:

1. Specializētās darbnīcas nodrošina prasmes veicinošas aktivitātes un speciālistu atbalstu personām ar funkcionāliem traucējumiem.
2. Grupu dzīvokļi nodrošina mājokli un individuālu atbalstu sociālo problēmu risināšanā personām ar garīga rakstura traucējumiem, kurām ir objektīvas grūtības dzīvot patstāvīgi, bet nav nepieciešama atrašanās ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā.
3. Dienas aprūpes centrs „Fēnikss” nodrošina personu ar garīga rakstura traucējumiem sociālās funkcionēšanas spēju uzlabošanu un uzturēšanu.
4. Aprūpe mājās nodrošina aprūpes pakalpojumu mājas apstākļos pamatvajadzību apmierināšanai personām, kuras objektīvu apstākļu dēļ nevar sevi aprūpēt.

Novada Dome nolēma izdarīt Ilūkstes novada Sociālā dienesta 31.07.2009. nolikumā Nr. 8/2009, turpmāk tekstā- „nolikumā”, grozījumus.

2. Nolikuma grozījumi stājas spēkā 2020.gada 17.augustā.

**Domes sēžu informāciju apkopojā:
Ilūkstes novada pašvaldības sabiedrisko attiecību speciāliste
Aija Piļka**

NEVAJAG PADOTIES, JĀDŽĪVO TĀ KĀ JŪTAMIES SASKAŅĀ AR SEVI!

Viņš ir žurnālists un politiķis. Viens no pagājušā gadsimta 80. gadu beigu spilgtākajiem līderiem - latviešu tautas pašapziņas un sirdsapziņas modinātājiem – DAINIS ĪVĀNS.

Viņš ir dzimis Madonā. Pēc Madonas 1. vidusskolas beigšanas apguvis filoloģiju Latvijas Valsts Universitātes Filoloģijas fakultātē. Darba gaitas uzsācis kā latviešu valodas un literatūras skolotājs un Teātra muzeja līdzstrādnieks. Strādājis Literatūras un mākslas vēstures muzejā kā direktora vietnieks zinātniskajā darbā. Kopš pagājušā gadsimta 70. gadu beigām publicēja rakstus par teātri un literatūru, bija Latvijas Televīzijas literāro un teātra raidījumu autors un redaktors. 80. gadu vidū sāka strādāt žurnālā “Skola un Ģimene”, rakstīja par vides aizsardzības un nacionālās identitātes saglabāšanas tēmām laikrakstos “Skolotāju Avīze” un “Padomju Jaunatne”. Lielu popularitāti un atzinību ieguva viņa un Artūra Snipa publicētais raksts “Par Daugavas likteni domājot”, kas bija lasāms laikrakstā “Literatūra un Māksla”. Raksts bija vērst pret Daugavas HES būvniecību. Viņš bija viens no sabiedrības kampaņas par Daugavas ielejas virs Daugavpils *Daugavas loku* saglabāšanu. Jāatzīmē, ka kampaņa beidzās ar Latvijas PSR valdības publisku atteikšanos no spēkstacijas celtniecības. Dainis Īvāns bija viens no tiem, kas uzstājās 1988. gada 7. oktobra manifestācijā Mežaparka estrādē, un tā paša gada 9. oktobrī tika ievēlēts par Latvijas Tautas Frontes priekšsēdētāju. 1990. gadā viņš kļuva par Latvijas Republikas Augstākās Padomes deputātu un Augstākās Padomes priekšsēdētāja pirmo vietnieku. No 2001. gada līdz 2009. gada jūnijam bija Rīgas Domes deputāts, Kultūras, mākslas un reliģijas lietu komitejas, vēlāk Vides komitejas vadītājs.

Dainis Īvānu satieku un aicinu uz sarunu Dvietē, Paula Sukatnieka mājās “Apsītes”, kur viņš ieradies kopā ar izciliem mūziķiem vijolnieci Karlīnu Īvāni, čellisti Aneti Dovmani, flautistu Kasparu Dovmani, lai kopā ar Baibu Īvāni iejutos stāstnieku lomās muzikālajā uzvedumā “Rozes nesaprastajam”, stāstot par izcilā vīnogu un rožu audzētāja Paula Sukatnieka dzīvi, darbu un daiļradi.

Brīdi pirms vakara pasākuma, atrodas laiks brīvai domu apmaiņai.

“Es esmu pats sēlis, tikai no Daugavas labā krastā, kur dzīvo Vidzemes sēļi. Tur cilvēki sēliskā izloksnē runā līdz pat Lubānai, protams, mainās kādu vārdu intonācijas, bet pamatā valoda mums ir līdzīga ar kreisā krasta sēļiem” – saka Dainis Īvāns.

Aija Piļka: “Kas Jums ir Sēlija? Kādas domas par 80. gadu beigām un 90. gadiem, kad sāka pievērsties Sēlijas un sēļu identitātes pētniecībai? Vai cilvēki vēlas izzināt un stiprināt savu sēlisko izcelsmi un viņu uztvere par Sēliju ir mainījusies?”

Dainis Īvāns: “Toreiz, padomju okupācijas laikos Sēlijas kā tādas nemaz nebija. Tāds jēdziens vispār nepastāvēja. Latviešu zemes pašapziņa atjaunojās līdz ar trešo Atmodu. Protams, liela nozīme ir gan akadēmiķim Jānim Stradiņam, gan pašiem cilvēkiem, kas Sēlijā dzīvoja. Toreiz arī pašai Latvijas Tautas Frontei veidojās atklājums, ka piepeši sēļi apzinās sevi, ka viņi nav nekādi latgalieši, nav nekādi daugavpilieši. Kā zināms, Ilūkste bija pievienota Daugavpils rajonam, kas bija galīgi aplami. Ilūkstei tas par labu nenāca. Man sievas radi ir visi no šejienes, Pilskalnes pagasta. Pagājušo gadu braukājām pa Ilūkstes apvidus kapsētām, meklējot savus senčus. Saistībā ar uzvārdiem, tie savā laikā ir gan pārpoļoti, gan pārkrievoti, cilvēki uzvārdus mainījuši dažādu iemeslu dēļ, piemēram, arī ticības dēļ. Šo Sēlijas daļu ļoti ietekmēja rusifikācijas vilnis. Es domāju, ka cilvēku attieksme ir mainījusies tādā labā nozīmē, pati Sēlija ir mainījusies. Ir tomēr tā pašapziņa. Ne tikai Neretā tiek kopta sēliskā vēsture, bet arī šeit Ilūkstes pusē. Toreiz šeit visā visumā bija pārkrievots apvidus. Šeit ir atdzimis Paula Sukatnieka muzejs, var atkal runāt par vēstures atdzīvināšanu, atdzimšanu – tas ir ļoti liels panākums 30 gados un daudz izdarīts. Šis apvidus ir ļoti saimnieciski atkopies, jo gan Ilūkste kā pilsēta, arī Bebrene pēc vizuālā ir stipri mainījusās. Mēs bieži vien ikdienā daudz ko nepamanām, nenovērtējam, dzīvodami katru dienu uz vietas, bet es, kas katru dienu nedzīvoju šeit, es pamanu dzīves līmeni,

Dainis Īvāns Dvietē, Paula Sukatnieka mājās “Apsītes” 2020. gada 22. augustā. Foto: Aija Piļka.

sakoptība - tas ir tas, ko mēs saucam par pozitīvo attīstību, tas ir pilnīgi acīmredzams. Es iebraucu pavisam citā pasaulē, pa visam citā vidē. Nesalīdzināmi ar 80. gadu beigām un 90. gadu sākumu, kad toreiz bija absolūtā pelēcība un absolūts strupceļš. Un tagad domājot par mūsu brāļiem baltkrieviem, Ilūkstes apvidus būtu labs piemērs, ko parādīt, jo viņi visu šo laiku ir dzīvojuši šajā strupceļā un bezcerībā, kaut kādā viena diktatora nolemtā padomju sistēmā, Toreiz tā dzīvoja Ilūkste un tās apkārtnē, un piepeši šie 30 neatkarības gadi ir vienu tādu novadu, kas bijis pilnīgi tāds pats kā tagad Baltkrievija, absolūti pārvērtuši. Es domāju, ka arī cilvēku domāšanu, jo neba jau šie atjaunošanas darbi, neba šāda muzeja veidošana notiek bez tā, ka nebūtu mainījušies cilvēki un viņa attieksme.”

A.P.: “Tātad, sēliskais arī Jūsos ir ar nopietnām un dziļām saknēm?”

D.Ī.: “Jā, nekas nav mainījies. Arī Atmosdas laikā biju saistīts ar Ilūksti. Ne tikai tāpēc, ka man bērni dzīvoja pie sievas tēva Ilūkstē, bet mani arī saista ilga draudzība ar šeit ļoti pazīstamu cilvēku - Stefanu Rāznu. Viņš bija tas cilvēks, uz kuru mēs šeit paļāvāmies. Arī dramatiskā 4. maija balsojumā par Latvijas neatkarības atjaunošanu, mēs zinājām uz ko varēsim paļauties, toreiz ne visi bija gatavi nobalsot par Latvijas neatkarību, atceros, vēl naktī es zvanīju viņam pirms balsojuma.”

A.P.: “Toreiz daudz jauni un vidēja vecuma cilvēki bija gaidījuši un nobrieduši pārmaiņām, jaunieši ar lielu degsmi piedalījās visos iespējamajos Atmosdas procesos, kā šodien ir ar jauniešu degsmi, attieksmi un domāšanu? Kādi ir Jūsu vērojumi?”

D.Ī.: “Daudzi jauni, aktīvi cilvēki toreiz bija nepazīstami, bet šodien ir ļoti pazīstami Latvijā un ārpus tās. Viņi dzīvē ir kaut ko sasnieguši. Es vienmēr atceros mūsu kampaņu par Daugavu, par Augšdaugavas glābšanu. Toreiz mēs cīnījāmies par pēdējo komunisma projektu Latvijā, tā bija bezprecedenta cīņa Maskavas kontrolētajās teritorijās. Tā bija pirmā sacelšanās pret Maskavas projektu, kas beidzās sekmīgi. Tā notika pateicoties tam, ka ne tikai mēs ar Artūru Snipu kaut ko uzrakstījām, parādot to bezjēdzību un ļaunumu. Bija svarīgi, ka cilvēki sacēlās, dodot savu spēku un parādot attieksmi, jo tās 30 000 vēstules, kas divu nedēļu laikā

ienāca "Literatūras un Mākslas" redakcijā, tas jau kaut ko nozīmēja. Pēc pāris gadiem veidoju Latvijas Nacionālajā Vēstures muzejā izstādi par Daugavu, cīņu par Daugavu, par to, kā padomju okupācijas gados mēģināja saglabāt glezniecību par upi, ko padomju vara centās iznīcināt, pierādīt, ka viņus enerģija neinteresēja. Vai tad vara, kura sūtīja tūkstošiem latviešu uz Sibīriju, rūpēja tas, vai mums ir elektrība vai nav? Absolūti ne! Viņus interesēja parādīt, ka viņiem ir armija, un, ka viņi var apturēt ne vien upes, bet arī laiku. Un šajās vēstulēs pirmo reizi pēc šiem okupācijas gadiem parādās spēcīgi cilvēku vārdi. Tajā pašā laikā, piepeši tagad, ar 30 gadu distanci, sāku skatīties uzvārdus. Labākais ir tas, ka toreiz man tie uzvārdi neko neizteica, un piepeši, šodien es ieraugu, ka starp uzvārdiem ir jauns Politehniskā institūta laborants Kārlis Šadurskis (matemātiķis, profesors, politiķis), kas uzdrīkstējies, vidusskolnieks, kurš dēvē sevi par jaunības maksimālistu Vents Armands Krauklis (politiķis un mūziķis), meitene, kura organizējusi parakstus, un skolas direktore piedraudējusi izslēgt no skolas Nora Rubene (tagad Ikstena, rakstniece), Politehniskā institūta laborants Jānis Dinēvičs (politiķis), ar kuru vēlāk savādāk veidojās likteņi. Toreiz viņi un daudzi uzdrīkstējās sacelties pret sistēmu, tie bija cilvēki, kuriem bija sava pašapziņa, pašpārliecinātība, kuri tieši tāpēc šodien ir kaut ko sasnieguši. Baltkrievijā situācijas kontekstā, tagad tie līderi veidojas uz vietas. Tā situācija ir nobriedusi, un arī paši cilvēki. Mēs dzīvojam miera apstākļos. Mūsdienu jaunatne ir aizrauta ar pragmatiskiem vai praktiskiem mērķiem, vēlas veidot savu labklājību, kā arī tiecas kaut ko sasniegt. Mani 4 bērni dzīvo tepat Latvijā, un domāju, ka ir pietiekoši daudz sasnieguši, un mazbērns es redzu to pašu, ka ir kārtīgi latvieši, viņi stāvēs par Latviju, man ir znoti, kuri ir Zemessardzē. Baltkrievijas kontekstā šajās dienās atkārtoju, ka tagad ir pienākums nobalsot pret "Saskaņu" un iestāties Zemessardzē. Un man prieks, ka arī mani dēli ir Zemessardzē, un ir gatavi aizstāvēt Latviju. Jābūt vienmēr ticībai un pārliecībai par Latviju! Es domāju, ka daudz kas no tā labā un spēcīgā, kas mūs vieno, nav manāms, jo cilvēki nevar būt pastāvīgi tādā vienotības sasprindzinājumā, viņi parāda savu attieksmi noteiktos brīžos."

A.P.: "Vai tas tomēr nav atkarīgs lielā mērā no ģimenēm, kāda ir to attieksme pret patriotismu, mīlestību pret savu valsti, un kā viņi to iemāca saviem bērniem?"

D.Ī.: "Protams, ka tas sākas no ģimenes. Mēs nevaram būt absolūti naivi, domājot, ka visās ģimenēs tas tā notiek. Daudzām ģimenēm liela vērtība ir aiziet uz lielveikalu, pēc iespējas vairāk nopirkt un tad izsviest, nesaudzējot dabu. Bet ir svarīgi, ka visu laiku ir kaut kāda kritiskā garīguma masa tautā. Nu nevar teikt, ka Atmosdas laikā visa tauta sacēlās. Ir svarīgi, ka radās līderi, kuros ir tāds pārliecības spēks. Skatos vecās hronikas, toreiz, ieskaitot arī sevi, Stefanu Rāznu un citus – tādi cilvēki bija līdzīgi atomreaktoriem, ar tādu enerģiju, viņi nav vairākums, bet viņi ir tik spēcīgs mazākums, aizrauj to vairākumu, kas ir pasīvi. Un svarīgi, lai šodien būtu tāda kritiskā garīgā elite, kas vajadzīgā brīdī cilvēkus mobilizētu. Protams, arī skola ir svarīga. Daudzās ģimenēs netiek bērns ieaudzināts patriotisms un latvietība. Skola varētu palīdzēt, tā būtu skolas misija. Skolotājs var cīnīties par algas paaugstinājumu, bet skolotājs ir misija. Ne jau naudas dēļ skolotājs māca. Mēs šodien runāsim par Paulu Sukatnieku, ne jau naudas dēļ viņš strādāja, viņu apsmēja un brīnījās par to, kāpēc viņš strādā, viņš netirgo savas vīnogas, tikai stādā. Kāpēc viņš, muļķis tikai audzē tās. Kāpēc viņš rada kaut ko? Radošais ir vajadzīgs jebkuros darbos, un vajadzīgs tas gandarijums, ka kaut ko atstāsi pēc sevis, šādā veidā pieskarsies mūžībai. Kas tad pēc cilvēka paliek? Tikai viņa darbs. Nebūtu Sukatnieka darba, būtu viņš kādu villu uzcēlis, mēs šodien viņu neatcerētos vispār. Mēs redzam viņa rozes, viņa vīnogas, mēs dzirdēsim šodien viņa dzejoļus, ko var sarakstīt savdabīgs cilvēks. Varbūt tā ir viņa drāma, ka viņš nebija novērtēts savā laikā, vai gluži otrādi, viņš bija nievāts, apmelots, viņš visiem traucēja ar savu spītīgo raksturu. Varbūt labvēlīgākos apstākļos viņa talants būtu vairāk pilnveidojies. Skatoties viņa dzejoļus, toreiz būtu bijis vajadzīgs labs redaktors, kas palīdzētu attīstīt viņa veikumu. Tā bija amatiera dzeja, bet viņš rakstīja no sirds. Viņš varēja būt normāls dzejnieks, ja pie tā piestrādātu."

A.P.: "Bieži vien jau tā notiek, ka cilvēks savas dzīves laikā netiek novērtēts, tieši otrādi... un kad viņš aiziet no šīs pasaules, tad kāds sāk novērtēt, atcerēties."

D.Ī.: "Jā, tas ir tas mūžīgais cilvēces stāsts. Jēzus Kristus stāsts - sit krustā un pēc tam pielūdz. Tā tas diemžēl ir bijis, ir un acīmredzot laikam būs, bet arī tas ir visu laiku jāmāca, tāpēc Sukatnieks ir jāatceras. Toreiz laikabiedri viņu nesaprata, tagad, mēs nākamības cilvēki, par kuriem viņš ir sacerējis dzejoļus - to redzam, un mums ir jāatgādina, tāpat kā vēsture. Tāpat kā sēļiem ir jāmača vēsture, ka mēs esam sēļi un Sēlija, ka neesam kāda krievu sādža."

A.P.: "Ilūkstes novads ir pierādījis savu izaugsmi un attīstību daudz gadu garumā, tieši uzsveris sēliskās identitātes kopību ar citiem Sēlijas novadiem, bet neskatoties uz to, sakarā ar "reģionālo reformu", novads tiks pievienots bijušajam Daugavpils rajonam, kas tiks pārdēvēts par Augšdaugavas novadu. Neskatoties uz Sēlijas apvienības priekšlikumu valdībai - veidot Sēlijas novadu, kā arī daudzu Sēlijas novadu cilvēku protestiem un vēlmī dzīvot vienotā Sēlijā, no VARAM ministra J.Pūces puses un Saeimas ir rupji pārkāpts Satversmē ietvertais likuma vārds, sēļi nav uzskatīti, tikuši ignorēti. Kādas ir Jūsu domas par šo situāciju?"

D.Ī.: "Mani senči simtiem gadu ir dzīvojuši vienā apvidū, un šī vieta ir piedzīvojuši daudzas reformas un nosaukumus: Pļaviņu novads, Odzianas un Vietalvas pagasts, Madonas, Cēsu, Rīgas, Jelgavas, Krustpils apriņķis, Jēkabpils un Stučkas rajons, un tagad būs Aizkraukles novads, šķiet atgriežamies padomju laikos. Īstenībā, nekas nav mainījies, esam pārdzīvojuši ne to vien un pārdzīvosim. Protams, reforma kaut kāda bija vajadzīga pašvaldībās, bet tā bija vajadzīga pēc būtības, ne šī mākslīgā dalīšana. Reformas veidotāji ir galīgi profāni un nejutīgi cilvēki, kuriem nekas neinteresē, kā tikai taisīt reformu reformas pēc, tas ir vistrakākais. Viņi sabaksta kartes, plātoties, ka taisa reformu. Šajos reformu taisītajos esmu ļoti vilies. Šobrīd atpakaļgaitu nevar ieslēgt, jo mūsu Saeima par to ir nobalsojusi, saprotu, ka Valsts prezidents Egils Levits saprot, un pateicis, ka šī nav labākā reforma, domāju, ka pirms paraksta, prezidentam tas bija jāatsviež atpakaļ Saeimai, bet tā atsviešana neko daudz nedotu Saeimai, jo šī Saeima nav gatava kaut ko darīt un risināt. Cik es saprotu, prezidents mēģina labot kļūdu ar likumu par latviešu vēsturiskajām zemēm."

A.P.: "Vai šis likums kaut ko dos un mainīs esošo situāciju?"

D.Ī.: "Es ļoti ceru, jo pie šī likuma strādā ļoti kompetents cilvēks Jānis Pleps, mums nav cita labāka valsts tiesībnieka. Viņš arī ir piedalījies Sēļu konferencēs, viņš noteikti būtu bijis tas, kas nepieļautu Sēlijas izšķīdināšanu, bet viņam jāvadās pēc apstākļiem kādi tie ir. Es vēl ceru uz Satversmes Tiesu. Daudzas pašvaldības, šī jautājumā sakarā, ir vērsušās tiesā, jo pēc tiesiskā viedokļa, šīs reformas process būtu jāaptur. Un arī šim reformas procesam nav jēgas tagad šķiest naudu. Par visām šīm ne-jēdzībām, kas noveda reformā, man vairāk sāp sirds par Sēliju. Īstenībā, šī reforma parāda, ka Sēlija ir nostiprinājusies cilvēku apziņā un viņu darbos. Varbūt bija katrs novads par maziem, bet izveidot vienu apvienoto Sēliju – bija novadu priekšlikums. Mani pārsteidza Jura Pūces un visu to "profāno ģēniju" šausmīgā augstprātība, viņi vienkārši nosmējās par visiem, un tas arī bija viss. Sēlijā izdarīts jau ir ļoti daudz, un sagraut visu ir ļoti vienkārši."

A.P.: "Sēlijas apvienības veidošana jau bija pirmais solis uz Sēlijas apvienošanu, kas notika? Tik daudz jau bija izdarīts."

D.Ī.: "Jā, arī Sēļu kongresi, kas regulāri notika deva lielu uzsvāru Sēlijas kopībai. Tajā sēliskajā pašapziņā ir svarīga tā kopības ideja, tā ir jāuztur, domāju, ka daudzos cilvēkos tā kopība mīt. Ja notiks nelabojamais, un reforma tiks pieņemta, varētu ko mainīt prezidenta latviešu vēsturisko zemju likums, ar kuru varētu turpināt sēliskās kopības stiprināšanas darbu, un pienāks tāds brīdis, ka sēļi būs tik stipri un varēs veidot savu gaidīto Sēlijas novadu. Svarīgs ir pilsoniskais spiediens no sēļu kopības, jo vairāk sevi apzinās, tāpat kā Latvija izcīnīja neatkarību no Padomju Savienības, tā sēļi varētu stiprināt savu patstāvību neatkarīgā novadā - administratīvi, ekonomiski, politiski, stiprinot Latvijas valsti."

A.P.: "Veidojot savas publikācijas 80. gados lielu sabiedrības uzmanību pievērsāt, rakstot par dabas, vides aizsardzību, tās saglabāšanu, ekoloģiju un paša cilvēka lomu visā, vai mūsdienās cilvēki ir attīstījuši savā apziņā "zaļo domāšanu"?"

D.Ī.: "Es domāju, ka lielākā daļa cilvēku nav auguši. Latvijai palīdz tas, ka Eiropā ir ļoti stingri normatīvi, kas jāievēro arī Latvijai. Mums

augstāk par saudzēšanu, tomēr dominē tā patērēšana un cūkošanās. Diemžēl, tā ir. Nedarām tās globālās lietas, ko mums būtu jādara. Labi vien ir, vismaz Eiropas likumi mūs spiež to darīt. Viss sākas ar sīkām lietām, kas ir atkarīgas no paša cilvēka audzināšanas. Protams, patērēšanas kultūra ir ļoti liela. Nepērc tik daudz, paskaties ko pērc, un kur liec, neatstāj tās kaudzes ar atkritumiem, kas nepārstrādājas. Cilvēkiem ir jāmaina attieksme pret dabu un apkārtējo vidi, tā ir drausmīga. Kaut vai šis piemērs, braucot pie ezera vai upes, mani vienmēr izbrīna cilvēku bezatbildība, necieņa, neaudzinātība, peldētavās atstājot pilnus maisus ar neapēstu pārtiku, tukšām pudelēm, papīriem, kurus nevīžo savākt un aizvest prom. Daudziem tā "padomju kultūra" aizvien sēž iekšā – viņš varēnāks par visu, viņš visu var darīt un atļauties. Profesors Leons Teivāns reiz teica: "Visi tie padomju okupācijas gadi mūs ir padarījuši par puskrīviem." Daudziem ir jāatbrīvojas "no Lukašenko smadzenēm". Daudzi cilvēki aizvien ar "tādām" staigā. Reizēm arī cilvēkiem pietrūkst saprāta. Es daudz braukāju pa Latviju. Katram pie mājas gribas zaļu, īsu mauriņu, bieži to pļauj, tas saprotams, bet runājot par pļāvām īpašumos, tikko zālīte izdīgusi, hektāriem jau pļauj nost. Cilvēki tērē degvielu, naudu, laiku, iznīcinot visu dzīvo radību. Senais latvietis pļāva divas reizes gadā, labi var pļaut arī trīs reizes, bet ne intensīvi. Zaļa, dzīva pļava ir daudz vērtīgāka nekā zaļais mauriņš, kurā dzīvo tikai ērces, cits neviens nevar bieži pļautā zālienā dzīvot, visi citi kukaiņi dzīvo dzīvā, bieži nepļautā pļavā. Arī mežu izciršana nav pārdomāta. Valsts uzņēmums "Latvijas Valsts Meži" ir aicināts mežus saudzēt, bet meži intensīvi tiek izcirsti. Neesmu no tiem, kas vaino valsti, es vienmēr saku, valsts jau sākas no mums pašiem."

A.P.: "Daudzus gadus atpakaļ, staigājot pa pļavu, tie bija nosēti jāņtārpiņiem, spīdēja visa pļava, tas bija skaisti! Bet tagad tie redzami reti."

D.Ī.: "Tā ir. Es pats nodarbojos ar biškopību. Bites šodien nevar izdzīvot bez biškopja, arī mežā ne. Jau padomju laikos tika ievazātas varras, ļoti daudz bišu saimes no tām aiziet bojā. Ir regulāri jākopj dravas katru gadu. Otrs ienaidnieks ir ķimizācija. To es jūtu pats, ko līdz blakus manai lauku mājai tiek iesēts rapšu lauks. Es knapi varu saglabāt bišu saimes līdz rudenim. Man ir 12 bišusaimas, tas ir par daudz, es neesmu biškopis, kas pelna uz to, tas ir mans vaļas prieks. No bitēm ļoti labi var novērot procesus dabā, diemžēl, tie nav ļoti iepriecinoši."

A.P.: "Kāds būtu vēlējums, arī padoms, ieteikums Ilūkstes novada cilvēkiem?"

D.Ī.: "Nevajag padoties, jādzīvo tā kā jūtamies saskaņā ar sevi. Tā kā dzīvoja Pauls Sukatnieks, kas bija nolemts būt par tādu Dvietes spītnieku un negantnieku, un par spīti tam, ja ko uzspiež, mēģināt dzīvi veidot kā vajadzīgs pašiem, attīstīt kultūru, prasīt un protestēt, jo esam pilsoniska sabiedrība, nedzīvojam Lukašenko diktatūrā, mums ir tāda armija un zemessardze, kas nešaus pret savu tautu. Ir jāzina skaidri, ko mēs gribam panākt, apzināties savu kopību, ieraudzīt tos labos un gudros sēļus - turēties kopā."

Ar Daini Īvānu Dvietē, pirms muzikālā uzveduma "Rozes Nesaprastajam" sarunājās:
Ilūkstes novada pašvaldības
sabiedrisko attiecību speciāliste
Aija Piļka

AICINĀM PIEDALĪTIES AKCIJĀ NO 14. APRĪĻA LIDZ 10. SEPTEMBRIM

"ApGLEZNO un noBILDĒ arī Tu savu pastkastīti"!

Pastkastīte ir mājvieta ziņām,
pārsteigumiem, labajām domām,
vēlējumiem un sapņiem!

Sūti pastkastītes foto un mazu stāstu par savu veikumu:
E-pasts: aija.pilka@ilukste.lv ar norādi "Mana apgleznotā pastkastīte"

Pauls Sukatnieks (1914-1989) - rožu un vīnogu selekcionārs un audzētājs, 20. gs 50. gados, Dvietē, savās mājās "Apsītes".

Paula Sukatnieka lielā rūpe bija viņa dārza liktenis. Cik stipra un reizē cik trausla ir cilvēka dvēsele. Viņš rakstīja: "Es neprasu, lai mani sa-prastu, Es dzīvoju un strādāju pats savā pasaulē. Es esmu dzīvas dabas daļa. No meža kokiem, zvēriem, putniem, pļavām, laukiem, no auglīgā un koptā dārza augiem."

Dvietē, savās mājās "Apsītes" Pauls Sukatnieks radīja savas vīnogu šķirnes: "Guna", "Zilga" - ražīgas, garšīgas, sala izturīgas. Par sava dārza karalieni vīnogu audzētājs uzskatīja šķirni "Supaga" ar lielām, zaļām, garšīgām ogām, kur ķekars sver līdz 800 gramiem. Līdzīga šķirne ir "Sukribe". Starp labākajām ir šķirnes "Lauma" un "Dvietes Zilā", "Agra", "Veina", "Spulga" un jau minētā "Supaga".

Par vīnogām Pauls Sukatnieks rakstīja: "Vīnoga, tu saules bērns, saules radīts, saules kopts. Tavā ogā saules spēks, saglabāts un izaudzēts."

Viņš bija arī eksperimentētājs ar bumbierēm ar cidonijām, pierādījis, ka Latvijā var augt arbūzi un melones.

Selekcionāru arī saistīja ziedi. Tādi, kas prasa rūpes un lielu mīlestību. Tas bija rozes. Viņš bija savācis 150 šķirņu lielu rožu kolekciju. Tās selekcionējot, izdevās iegūt sala izturīgas jaunas rožu lielziedu formas.

Pauls Sukatnieks izdzīvojis nerimtīgu meklējumu un atradumu mūžu. Trauksmainu, daudzveidīgu interesēs, ne tikai par selekciju, bet arī par vēsturi, arheoloģiju, dzeju, folkloru, zīmēšanu, mākslu, filozofiju. Viņš ar savu prasīgumu pret sevi un citiem, precizitāti, principialitāti, untumiem, arī neiecietību - daudziem viņa laika cilvēkiem nebija vērtīgs un izdevīgs kopīga ceļa gājējs. Bet, visiem, kas viņu necienīja vai cienīja, viņa vārds ir ierakstīts vairākās pasaules speciālajās enciklopēdijās un rādītājos. Tas nes līdzī arī Dvietes un Latvijas vārdu.

Selekcionāra Paula Sukatnieka dārzs pēc viņa nāves 1989.gada 12.jūlijā nesaglabājās, ko viņš jau bija paredzējis. Tomēr darbs nav gājis zudumā. Daudzi Latvijas iedzīvotāji savos dārzos audzē selekcionāra radītās vīnogu un rožu šķirnes.

Šī cilvēka dzīves stāsts un viņa milzīgais, paveiktais darbs vedina mani uzrakstīt grāmatu par šo vienkāršo, neparasto, izcilo ģēniju. Un es to izdarīšu, apsolu – Dvietes un Sēlijas labā!

Paula Sukatnieka dzimtajās mājās "Apsītes", Dvietē viesojās, un gardās vīnogas nobaudīja, balto rožu saldajā smaržā gremdējās:

Ilūkstes novada pašvaldības
sabiedrisko attiecību speciāliste
Aija Piļka

Fona foto: Aija Piļka.

*Rozes no P.Sukatnieka mājās "Apsītes" dārzā,
2020. gada 22. augustā.*

**"Nezālēm, nezālēm neļaujiet augt!
Steidziet, steidziet tās ārā raut.
No saviem dārziem, puķēm
un sakņu dobēm.
No savas dzīves, darbiem un
savām domām!"**

Ideju testaments

"Ideju dziļajos tīmekļos es ietērpies skatos, ko rītdiena nes. Ikdienas sapņus atbīdam tālu, paliek tik ilgas un vaigu gāles. Vēroju cerības irstam un idejas zūdam. Vai dzimis par agru es būtu? Ka mani saprast šodien par grūtu. Skats tālāk nesniedz par deguna galu, rītdiena nerūp, ka tik šodiena būtu, liesāks rīciens un miegains būda. Lai smeļ par mani un nīrgājas prātīgie ļaudis, manus sapņus tiem postīt nav jaudas, jāmet malā ir žēlabas, gaudas. Gan sapratis mani nākotnes ļaudis, tik jāatstāj tiem manas idejas, sapņi..."

Pauls Sukatnieks

Senie sēļi un to zemes

Pēc vēsturnieku uzskatiem sēļu un Sēlijas tēma ir sarežģīta. Rīcībā esošie lietiskie un rakstītie avoti pagaidām nav ļāvuši līdz galam atbildēt uz daudziem jautājumiem. Neskatoties uz arheoloģisko pētniecību vairāk nekā 100 gadu ilgā periodā, joprojām turpinās diskusija par sēļu un latgaļu materiālās kultūras līdzību, meklējot minēto baltu etnisko vienību atšķirības. Šāds stāvoklis izskaidrojams ne tikai ar avotu, bet arī jaunu teorētisko nostādņu trūkumu.

Kas ir Sēlija? To var traktēt kā senās sēļu cilts izplatības areālu, latviešu valodas sēlisko izlokšņu noteiktu reģionu, kā arī etnogrāfiski kultūralu novadu ar īpatnēju mentalitāti, vērtībām, novadniecisku apziņu. Šie jēdzieni teritoriāli var sakrist, bet var arī nesakrist, un reģionālās identitātes meklējumos Sēlijas jēdziens pagaidām jāatstāj stingri nedefinēts. Taču ierasti par Sēliju dēvē Daugavas kreisā krasta Augšzemes teritorijas Latvijā, sākot ar Valli un Taurkalni līdz Varnavičiem (daļa no Jēkabpils, daļa no Aizkraukles un daļa no Daugavpils novadiem, iekļaujot arī nelielu Ogres novada daļu – pēc pašreiz pastāvošā administratīvi teritoriālā dalījuma). Cik tālu Sēlija iestiepjas Lietuvas teritorijā, arī ir diskutējams jautājums. Arī kaimiņvalstī notiek Lietuvas sēļu pēcteču pašidentificēšanās iezīmes (Rokišķu, Zarasu, Dusetu, Biržu) reģionā. Tāpat ir dažādi viedokļi par to, vai un cik tālu Sēlija iesniedzas Daugavas labā krasta teritorijās Latvijā.

Sēļi un Sēlijas vārds

Senākās drošās rakstiskās liecības par sēļiem ir atrodamas tikai 13. gadsimtā Indriķa hronikā, kur tie ar latīņu nosaukumu *Selones* minēti piecas reizes. Aprakstot Sēlpils (castrum Selonum) aplenkšanu un nodedzināšanu [54:XI, 6] un Kokneses iekarošanu 1208. gadā. Minēts, ka sēļi dzīvojuši kopā ar latgaļiem Kokneses valstiņas teritorijā [54:XI, 9, XII, 1]. To apliecina arī Indriķa liecība no 1225. gada, kad Modēnas Vilhelms Koknesē sprediķoja tur dzīvojošajiem vāciešiem, krieviem, letiem un sēļiem [54:XXIX,5]. 1212. gadā sēļi minēti sakarā ar Kokneses bruņinieku uzbrukumiem sēļiem un lietuviešiem [54:XVII,5]. Sēļi (*Seleni*) un Sēlija (*Selenland*) vairākkārt pieminēti Atskaņu hronikā. Tajā sēļi lokalizēti kā lībiešu kaimiņi [4:144.r.] un norādīts, ka aiz sēļiem dzīvo latgaļi [4:337.,341.r.]. Atskaņu hronikā vēl stāstīts, ka sēļi bija nonākuši krievu meslu kundzībā [4:646.r.], bet vēlāk pa daļai atradušies Rīgas bīskapa varā [4:6677.r.]. Sēļus kā zemes pamatiedzīvotājus 13. gadsimtā min arī Johans Renners savā 16. gadsimtā sarakstītajā hronikā [112:18,22].

Lielāka nozīme sēļu apdzīvotās teritorijas noteikšanai un atsevišķu novadu lokalizēšanai ir 13. gadsimta dokumentārajiem vēstures avotiem, kuros ir ziņas par Sēlijas bīskapijas izveidošanu, kā arī zemju dalīšanas līgumiem, un it īpaši tā saucamajiem Mindauga dāvinājuma aktiem. No dokumenta par Rīgas pilsētas robežu noteikšanu 1226. gadā uzzinām, ka sēļi ir dzīvojuši arī Rīgas apkārtnē [117 I:122.,132., 134., 145. dok.]. Cik sen sēļi dzīvojuši Rīgas lauku teritorijā, pēc dokumentiem grūti spriest, domājams tā ir bijusi samērā jauna ieceļošana.

Par sēļiem kā atsevišķu baltu tautību netieši liecina arī fakts, ka 1218. gadā tika izveidota Sēlijas bīskapija. Saglabājusies pāvesta Honorija III 1219. gada 25. oktobra bulla, kurā pāvests apstiprināja Sēlijas bīskapam viņa diecēzes robežas, kādas tai bija noteicis Livonijas bīskaps [117 I: 89. dok.]. Tā paša gada 28. oktobrī apstiprinātas Livonijas bīskapa tie-

Sēļu karavīrs 9.–12. gadsimts.

sības uz Sēlijas un Zemgales zemēm. Sēlijas bīskaps minēts vēl vairākos dokumentos. Sēlijas bīskapija beidza pastāvēt 1226. gadā, kad Livonijas bīskaps Alberts sazinā ar pāvesta legātu Modēnas Vilhelmu likvidē Sēlijas bīskapiju un 1226. gada 21. martā ierāda bijušajam Sēlijas bīskapam Lambertam par diecēzi visu Zemgali, saglabājot viņam ienākumus no sēļu zemes līdz laikam, kad tam Zemgalē būs pietiekams uzturs [117 I:125.dok.]. Tā Sēlijas centrālā daļa atkal nonāca Rīgas bīskapa varā.

Sēlija kā zeme, province līdzās citām minēta 1234. gada 20. novembrī

pāvesta Gregora IX izdotajā dokumentā [53:45]. Netiešas ziņas par Sēliju 13. gadsimtā varam gūt arī no pāvesta legāta Modēnas bīskapa Vilhelma 1237. gadā izdotā dokumentā, kurā noteiktas Rīgas Kurzemes un Zemgales bīskapijas robežas [88 I: 153. dok.].

Jau 13. gadsimta otrās puses dokumentos vairs nekur netiek minēti sēļi, bet gan sēļu zemes.

Svarīgs dokuments Sēlijas iekšējās politikās struktūras izpratnei ir pāvesta Inocentija IV Asīzē 1254. gada 23. maijā izdotā bulla, kas apliecina ordeņa tiesības uz sēļu zemju *Allecten, Calve, Selen, Medene* un *Nitczegale* pilīm un ciemiem [117 II:394.dok.]. No tās ir zināmi tikai četri 14. gadsimta noraksti no Vācu ordeņa arhīva Kēnigsbergā. Daudzi pētnieki šo bullu uzskata par vācu ordeņa viltojumu. Vēl 1255. gada 31. martā pāvests Aleksandrs IV Rīgas arhibīskapa īpašumu uzskaitījumā min arī Sēliju [117 II: 419.dok.]. Taču 1255. gada oktobrī Lietuvas karalis Mindaugs dāvina Livonijas ordeņa mestram un brāļiem Sēļu zemi, proti, novadus *Meddene, Pelone, Meleysine un Thovrage* ar visu tiem piederošo [117 II: 423.dok.]. Šo dāvinājumu 1255. gada oktobrī Lietuvas karalis Mindaugs lūdz apstiprināt pāvestu Aleksandru IV [117 II: 424.dok.], un pāvesta apstiprinājuma bulla tiek datēta ar 1257. gada

13. jūliju. Par šo dāvinājumu stāstīts arī Vartberges Hermaņa hronikā [168:53].

Nozīmīgs avots Sēlijas vēsturiskās ģeogrāfijas izpratnei ir 1256. gada Sēlijas dalīšanas līgums starp Rīgas arhibīskapu un Livonijas ordeni. Ar šo līgumu ordenis ieguva trešdaļu Sēlijas, kas atradās pretī ordeņa Aizkraukles pilij (*terra illa, quae adiacet castro dicto Ascrad*), bet arhibīskaps – divas trešdaļas zemju, kas atradās pretim viņa Kokneses pilij (*partes, quae sunt sitae contra castrum Coconois*). Vartberges Hermaņa hronikā par šo līgumu minēts tikai fakts, ka ordenis ir ieguvis trešdaļu Sēlijas zemes (*at Terre Zelonie*) [168:53-55]. Vienu jūdzu garais un platais zemes gabals starp ordeņa un bīskapa īpašumiem tika saglabāts cisterciešu klostera īpašumā, ko Rīgas bīskaps tika tam piešķīris jau pirms sēļu zemju sadalīšanas. Sīkākas ziņas par cisterciešu klosterim piešķirtajām zemēm gūstamas no Rīgas arhibīskapa Alberta II dokumenta, kad 1257. gadā viņš dāvina ciemu Pepolti (*Pepholt*) un apstiprina vienu jūdzu garu zemes gabalu klosterim Sēlijas pusē [88 I: 389; 89 I: 25.dok]. To 1260. gada 13. februārī apstiprina pāvests Aleksandrs IV [89 I:27. dok.]. Šī teritorija klosterim piederēja arī 15. un 16. gadsimtā, par ko liecina 1431. gada 17. novembra [89 I: 236. dok.] un 1526. gada 6. februāra dokumenti [89 I: 257].

1256. gada zemju dalīšanas līgumā Rīgas domkapituls atteicās no Kalves (*Calve*) novada par labu Livonijas ordenim [117 II:432]. Arī šī laika izlēpošanas dokumentos ir atrodamas ziņas par Kalvi – 1257. gadā Rīgas arhibīskaps izlēpo Bardevisam un viņa dēļiem Ikšķili un Kalvi (*Bona de Calve*) [89 I: 24. dok.].

Sēlijas robežas plašāk skaidro Lietuvas karaļa Mindauga 1261. gada Sēlijas dāvinājuma Livonijas ordenim dokuments, kas ir saglabājies tikai norakstos divās dažādās redakcijās [88 I: 363.dok.]. Vairums vēsturnieku uzskata to par viltojumu.

Līdz ar Mindauga pēdējo dāvinājumu dokumentu izbeidzas 13. gadsimta akti, kuros minēta sēļu zeme. Jāatzīmē, ka dažas ziņas par Sēliju (*Medenes*) lokalizāciju var gūt no 1254. gada aprīļa Upmales dalīšanas līguma un tam atbilstošās apstiprinošās pāvesta bullas, kurā teikts, ka bīskapam piekrit visas zemes no Lielupes uz Daugavas pusi līdz Mēmeles upei un gar šo upi uz augšu līdz Medenes (*ad terminos Medene*) robežām [117 II: 392. dok.].

Nozīmīgi Sēlijas teritoriālās uzbūves izpratnei ir arī nedaudz 14. gadsimta vēstures dokumenti, kuros minēta sēļu apdzīvotā teritorija. Tāds ir 1390. gada 10. janvāra dokuments, kur minēta Sēlija (... *licet etiam terris Zelonie ultra Dunam*) [89 I:131. dok.]. Tajā arhibīskaps sūdzas, ka ordenis ar varu atņēmis Sēlijas zemes, kas bijušas vairāk nekā 100 itāļu jūdžu plašas. Nozīmīgākais no dokumentiem ir 1392. gada raksts, kurā Livonijas ordeņa mestrs ziņo Vācu ordeņa lielmestram par Sēlijas robežām. Šis dokuments varētu būt ticamāks, jo atspoguļo Vācu ordeņa iekšējo saraksti, kuru nebija nekādas vajadzības viltot. Bez vietvārdiem robežu aprakstā minēti arī daudzi ģeogrāfiski un dabas objekti. Dokumenta nobeigumā teikts, ka zeme, kuru sauc par Seloniju (*Zelonia*), sastāv no šādiem apgabaliem: *Meddene, Polone, Maleyzine* un *Touwraxe* un tiem piederīgā zeme [88 III: 1326.dok.]. Šī dokumenta nobeigums svarīgs Sēlijas teritoriālās struktūras izpratnei, jo norāda, ka Sēlija sastāv no sīkākām zemēm. Otrs svarīgs norādījums ir tas, ka zemes pretim Dinaburgai neietilpst Sēlijā, bet Sēlijas austrumu robeža meklējama tālāk uz rietumiem.

14. gadsimtā Livonijas ordenis atņēma Rīgas arhibīskapam Sēlijas zemes. Par šīm teritorijām 14.gadsimta 70. gados notika tiesāšanās Romā pāvesta kūrījā. Prāva ieilga līdz gadsimta beigām. Neskatoties uz Romā notiekošo tiesas procesu, ordenis 1373. gadā Sēlpilī sēļu pils vietā sāka celt mūra pili, kas vēlāk kļuva par fogta sēdekli [147: 5]. Jaunieģūto zemju aizsardzībai 14. gadsimta beigās un 15. gadsimta sākumā tika celta Altenes mūra pils [46; 79-80]. Kopš šī laika vairs netiek runāts par sēļu zemēm.

Tikai 18. gadsimta otrajā pusē rakstītajos avotos atkal parādās *sēļu* un *Sēlijas* vārds, bet tas jau saistās ar seno sēļu vēstures un apdzīvotās teritorijas izpēti. Tā aizsākās ar rakstīto avotu publikācijām un tajos minēto vietējo tautu dzīvesvietu lokalizāciju. Viens no pirmajiem, kas pievērsās 13. gadsimta rakstītajos avotos minēto vietvārdu lokalizācijai bija Johans Ludvigs Bergers (*Börger*) [11: 104]. Sēliju viņš nošķīra no Zemgales un vienīgo kartē atzīmēto vietvārdu – Sēlpili lokalizēja apmēram mūsdienu Seces Bajāru rajonā [11:13.-16. karte]. Pie līdzīgiem uzskatiem nonāca arī I.Čarņevskis (*Czarnewski*) [32:12]. Visnopietnāk ar sēļu apdzīvotās teritorijas noskaidrošanu 19.gadsimta pirmajā pusē nodarbo-

jās Kārlis Frīdrihs Vatsons (*Watson*) [178: 179]. Viņš pirmais atzina, ka Augšzemes austrumu galu apdzīvojuši latviešu tauta - sēļi un lokalizēja konkrētus rakstītajos avotos minētos Sēlijas vietvārdus [27: 15-16]. Visumā līdzīgus secinājumus izdarīja arī Frīdrihs Krūze (*Kruse*) [27: 15-16]. Par šo jautājumu interesējās arī Augusts Bilenšteins (*Bielenstein*).

Latviešu sabiedrībā interese par Sēlijas vai Augšzemes novadu radās 19. gadsimta beigās. Viens no pirmajiem nopietnākajiem pētījumiem šajā jautājumā bija rakstnieka un etnogrāfa M.Skruzīša speciāli sēļiem veltītais darbs, kurā sniegts vispusīgs Sēlijas apraksts, mēģinot saistīt 13. un 14. gadsimta avotos minētos vietvārdus ar konkrētām vietām [125]. Šo seno rakstīto avotu publicējumi un vērtējumi veicināja pastiprinātas intereses rašanos sabiedrībā par minēto tēmu, radot nepieciešamību jautājuma risināšanā iesaistīties arī citu jomu speciālistiem - valodniekiem, arheologiem, etnogrāfiem u.c.

Novadu identitāte mūsdienu Latvijā vel tikai veidojas. Pirms 60 gadiem terminu *Sēlija* pieminam dzirdēja reti. Tas vairāk figurēja kā romantizēts jēdziens no tālas pagātnes, ko lietoja novadpētnieciski orientēti literāti kā Aleksandrs Grīns, Rihards Ērglis, Jānis Veselis, Velta Toma, Ārija Elksne, Imants Auziņš u.c., runājot vairāk par *Sēļu zemi*. Daudz biežāk lietoja nosaukumu *Augšzeme* (*Oberland*) vai *Augškurzeme*, kas minēts jau Gotharda Frīdriha Stendera "*Lettisches Lexikon*" (1789) "dažu zemju un tautu vārdu" sadaļā. Arī Augusts Bilenšteins minējis *Augškrzemi* savā izdevumā "Ceļojuma skices no Augšzemes" "*Reiseskizzen aus dem Oberlande*" (1882).

Pēc vēsturnieku domām, ar vārdu Sēlija būtu apzīmējama agrākā sēļu apdzīvotā teritorija Daugavas kreisajā krastā, bijušā Jēkabpils apriņķa teritorijā, bet vārds Augšzeme vairāk lietojams teritoriāli administratīvā nozīmē, aptverot agrākos Jēkabpils un Ilūkstes apriņķus.

Nacionālromantiķi studenti Puriņu Klāvs 1880. gadā nodibināja Rīgas Politehnikuma studentu korporāciju "Selonija", etnogrāfs Skruzīšu Mikus 1889. gadā Indriķa hronikas ziņas atdzīvināja brošūrā "Sēļi - Kurzemes augšgala senči".

Pirmās neatkarīgās Latvijas laikā no 1918. gada līdz 1940. gadam (Kārļa Ulmaņa valdīšanas laikā) par sēļiem runāja pārsteidzoši maz.

Latviešu arheologs un ēģiptologs, arheoloģijas zinātnes pamatlīdzētājs Latvijā, kas pētījis latviešu senvēsturi, Pievolgas tatāru vēsturi, Senās Ēģiptes vēsturi un mākslu Francis Balodis (1882—1947) sēļus aplūkoja kopā ar latgaļiem, vienīgi latviešu vēsturnieks un arheologs, Baltijas Universitātes profesors, universitātes prezidents (1949), viens no pirmajiem latviešu arheologiem, kas nopietni pievērsies Akmens laikmeta pētniecībai - Eduards Šturms (1895-1959) – sēļus aplūkoja jau kā atsevišķu individuālu jēdzienu.

Komunistiskā režīma gados apzīmējumu Sēlija, lietoja šaurā nozīmē Trešās atmodas laikā tika dibināts "Rīgas sēļu klubs" (1989), 1995. gadā Kultūras fonds organizēja "Daugavas nedēļu Sēlijā". 1995./1996. gads tika deklarēts par "Sēļu gadu". 1995. gada 15. decembrī Ilūkstē tika dibināta "Sēļu asociācija". Tika rosināta zināma reģionāla atmoda. Toreiz jau izraisījās tendence izsludināt Sēliju par piekto Latvijas apgabalu līdzās Vidzemei, Kurzemei, Zemgalei, Latgalei.

Zīmīgi, skatoties šodienas situācijā, ataut *akadēmiķa Jāņa Stradiņa* pirms 14 gadiem – 2006. gadā, pirms gaidāmām pārmaiņām, rakstītie viedie vārdi: "*Lai kāds būtu Sēlijas liktenis administratīvi teritoriālās reformas kontekstā, Sēlija paliks īpatnējs Latvijas kultūrvēsturisks reģions ar savdabīgu ritmu, noskaņām, mentalitāti, etnogrāfiskām un kultūrvēsturiskām īpatnībām. Varbūt vēl nepietiekoši sevi izpaudis, saklausīts un novērtēts novads, tomēr ar saviem sasniegumiem, savām problēmām, savu sāpi, bet galvenais – ar savu nākotni...*"

Ilūkstes novada pašvaldības sabiedrisko attiecību speciāliste, vēsturniece, *Aija Piļka*

Turpinājums par sēļiem un to materiālo kultūru būs lasāms nākošajā informatīvā izdevuma "Ilūkstes Novada Vēstis" numurā.

Rakstā izmantoti avoti:
Stradiņš J. Sēlija kā Latvijas savdabīgs kultūrvēsturisks reģions. "Pētījumi sēļu senatnē" rakstu krājums, Nacionālā Vēstures muzeja raksti Nr. 11., 2006.
Sēļi un Sēlija. The Selonians and Selonia / Balode U., Ciglis J., Ziņģīte I., Žeiere I. Nacionālā Vēstures muzejs, 2005.
Stradiņš J. Sēlijas pagātne, tagadne, un novada nākotnes meti, 1996.

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020EIROPAS SAVIENĪBA
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS
Eiropas Lauksaimniecības fonds
lauku attīstībai

ILŪKSTES NOVADA PAŠVALDĪBA ĪSTENOJUSI PROJEKTU “ILŪKSTES NOVADA CEĻU INFRASTRUKTŪRAS KVALITĀTES UZLABOŠANA”

Finiša taisnē ir Eiropas Savienības Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) projekta “**Ilūkstes novada ceļu infrastruktūras kvalitātes uzlabošana**” (Nr.19-03-A00702-000025) realizācija.

Projekta mērķis: veicināt apdzīvotības saglabāšanos un pašvaldības ceļu infrastruktūras attīstību Ilūkstes novadā, prioritāri nodrošinot piekļuvi ar lauksaimniecisko ražošanu un uzņēmējdarbību saistītām darbībām.

Projekta 3. kārtas ietvaros Ilūkstes novadā tika pārbūvēti grants ceļu posmi:

- “Mazbleivi- Ilze” Bebreņu pagastā 5,05 km garumā;
- “Vitkuški – Subate” Eglaines pagastā 2,725 km garumā;
- “Gulbene – Lazdas” Prodes pagastā 1,35 km garumā.

Šobrīd būvniecības darbi jau ir noslēgušies, norit administratīvie darbi pie projekta atskaites sagatavošanas.

Īstenojot projektu ir nodrošināta ceļa nestspēja, veikta ceļa seguma izbūve ar divkārtu virsmas pārklājumu un jaunu grants šķembu maisījumu, caurteku, grāvju izbūve, caurteku galu stiprināšana ar laukakmeņiem, izbūvētas nobrauktuves uz īpašumiem, uzstādītas ceļazīmes. Projekta ieviešanas rezultātā ir nodrošināta droša satiksme, veicināta apdzīvotības

Atjaunotais ceļu posms “Gulbene–Lazdas”

saglabāšana un uzlaboti saimniekošanas apstākļi pagastos strādājošajiem lauksaimniecības uzņēmumiem.

Jāmin, ka pārbūvējamie ceļa posmi tika izvēlēti balstoties uz ceļu tehniskā stāvokļa izvērtējumu, ceļu izmantojošo saimniecību skaitu un pagastu iedzīvotāju apspriežu rezultātiem.

Kopējās projekta attiecināmās izmaksas ir EUR 1 186 568,46 (ar PVN), tajā skaitā publiskais finansējums ir EUR 1 067 911,62 un Ilūkstes novada pašvaldības līdzfinansējums – EUR 118 656,85.

Stratēģiskās plānošanas nodaļa

Lauku atbalsta dienests

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020EIROPAS SAVIENĪBA
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS
Eiropas Lauksaimniecības fonds
lauku attīstībai

ATJAUNO TELPAS VIETĒJĀS KOPIENAS AKTIVITĀTĒM

Ilūkstes novada pašvaldība īsteno projektu “**Kopā darīšanas vieta**” (Nr.19-03-AL28-A019.2201-000008).

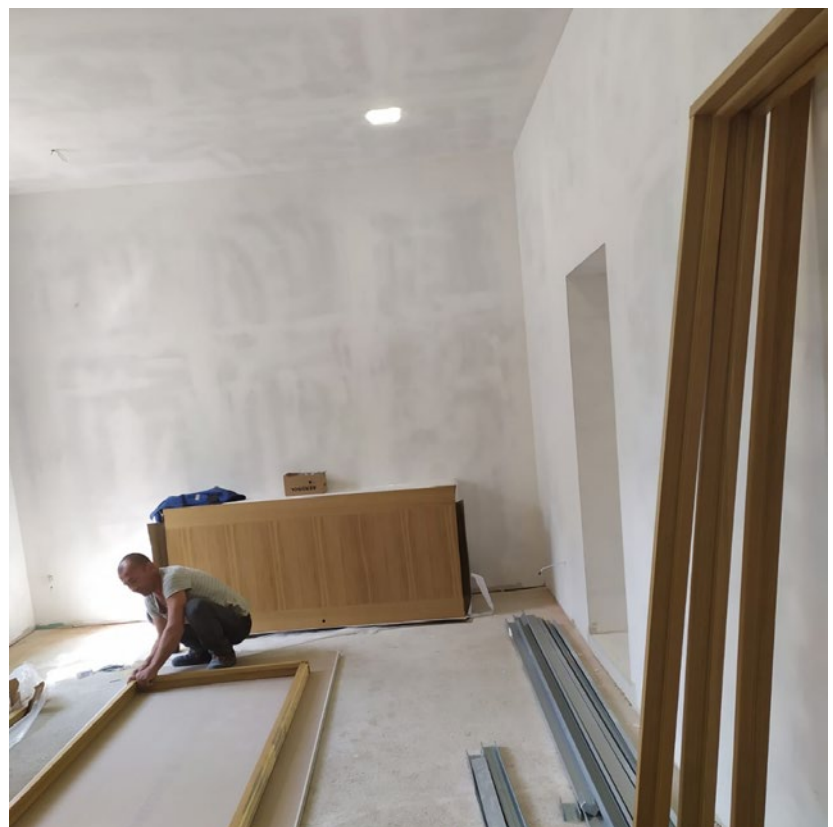
Ilūkstes novada pašvaldība Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) Latvijas Lauku attīstības programmas 2014.-2020. gadam apakšpasākuma 19.2. „Darbības īstenošana saskaņā ar sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģiju” ietvaros līdzfinansētā projektā Nr.19-03-AL28-A019.2201-000008 turpina realizēt ieceri par vietas radīšanu nevalstisko organizāciju (NVO) un aktīvo iedzīvotāju kopienas darbības aktivitātēm.

Lai atbalstītu nevalstisko organizāciju (NVO) darbību un veicinātu sabiedrības iesaisti savu vajadzību risināšanā, notiek telpu atjaunošana Ilūkstē, Brīvības ielā 3. Dažādu jomu Ilūkstes novada NVO un novada iedzīvotājiem pēc projekta noslēguma būs iespēja izmantot telpas bez maksas ar mērķi izglītoties (semināru, konsultāciju vajadzībām, u.c.); dibināt jaunus kontaktus sadarbības projektu un iniciatīvu uzsākšanai, īstenošanai; darboties vienotu mērķu sasniegšanai vai pasākumiem kopienas kapacitātes stiprināšanai.

Projekta kopējās izmaksas sastāda 55 268,96 EUR, no kuriem publiskais finansējums 45 000,00 EUR (ELFLA), pašvaldības līdzfinansējums 10 268,96 EUR.

Projektu plānots īstenot līdz 2020.gada nogalei.

Stratēģiskās plānošanas nodaļa

Remontdarbi “Kopā darīšanas vietā” Ilūkstē, Brīvības ielā 3

I E G U L D Ī J U M S T A V Ā N Ā K O T N Ē

VINGROJAM KOPĀ ILŪKSTES NOVADA CIEMOS!

Ir zinātniski pierādīts, ka regulāri vingrinot ķermeni, paaugstinās cilvēka koncentrēšanās spējas, paātrinās smadzeņu darbība, pieaug mācīšanās spējas, vairojas optimisms, tiek saražots vairāk melatonīna, kas uzlabo miega kvalitāti un tiek veicināta ilgmūžība, atbrīvojot augšanas hormonu.

Neapstrādātiem pārtikas produktiem bagāta ēdienkarte, pareiza miega kvalitāte un vingrošana ir absolūti pārveidojošs spēks. Kāpēc gan nelietot šo režīmu, lai vairotu savu dzīvotspēju, veiksmīgi tiktu galā ar novecošanās procesu, izbaudot laimīgu un produktīvu dzīvi?

Ar Eiropas Sociālā fonda un Valsts finanšu atbalstu, mūsu novadā tiek īstenots projekts "Pasākumi vietējās sabiedrības veselības veicināšanai un slimību profilaksei Ilūkstes novadā" Nr.9.2.4.2/16/I/058

Jau augustā novada ciematos Bebreņē un Dvietē ir uzsāktas vingrošanas nodarbības dabā fizioterapeita vadībā. Ir iespēja ne tikai izkustināt

ķermeni, bet saņemt arī individuālus speciālista ieteikumus vingrojumu pareizā veikšanā un izvēlē, lai turpmāk patstāvīgi varētu rūpēties par savu veselību. Kopā tiks novadītas 12 vingrošanas nodarbības katrā pagastā, kuru noslēgumā vingrotājiem tiks organizēta uztura speciālista vadīta meistarklase. Uztura speciālista vadībā būs iespēja uzzināt vairāk par veselīga ēdiena izvēli un ēdiena ietekmi uz organismu, kā arī varēs vērot vienkāršu veselīgu ēdienu pagatavošanu un tos nodedzēt.

Aicinām iedzīvotājus aktīvi iesaistīties nodarbībās un uzzināt vairāk par veselīgu dzīvesveidu.

Kā arī atgādinām, ka līdz 01.09.2020. jāizmanto bezmaksas peldbaseina apmeklējuma kuponi!

Plašāka informācija: Iveta Megne, e-pasts: iveta.megne@ilukste.lv; tālr. 65447866.

Projekta mērķis: Uzlabot pieejamību veselības veicināšanas un slimību profilakses pakalpojumiem visiem Ilūkstes novada iedzīvotājiem, jo īpaši teritoriālās, nabadzības un sociālās atstumtības riskam pakļautajiem iedzīvotājiem, īstenojot novada mēroga pasākumus.

Īstenošanas laiks: 03.07.2017.-01.06.2023.

Kopējās projekta izmaksas: 156 064,00 EUR (ESF – 85%, Valsts budžeta finansējums – 15 %)

Stratēģiskās plānošanas nodaļa

I E G U L D Ī J U M S T A V Ā N Ā K O T N Ē

**TIEK ATKLĀTAS JAUNĀS DIENAS APRŪPES
CENTRA "FĒNIKSS" Telpas
UN GRUPU DZĪVOKĻI PAŠULIENĒ**

Ir noslēdzies ERAF projekts "Pakalpojumu infrastruktūras attīstība deinstitutionalizācijas plāna īstenošanai Ilūkstes novadā" (Nr. 9.3.1.1/18/I/003). Projekta ietvaros tiek attīstīta infrastruktūra sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu nodrošināšanai cilvēkiem ar garīga rakstura vai funkcionāliem traucējumiem (1. vai 2.grupas invaliditāte) ar mērķi veicināt iesaisti darba tirgū un iekļaušanos sabiedrībā.

Deinstitutionalizācijas (DI) process paredz cilvēku ar garīga rakstura traucējumiem iekļaušanu sabiedrībā un iesaisti darba tirgū, tādējādi veicinot viņu neatkarību un patstāvību.

DI ir Labklājības ministrijas virzīts iekļaujošas sabiedrības veidošanas process, mainot attieksmi un attīstot sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu sistēmu visā valstī, tādus kā grupu mājas, dienas aprūpes centrus u.c.. Tas nodrošina nepieciešamo atbalstu cilvēkiem, kuriem ir ierobežotas spējas sevi aprūpēt, lai viņi varētu dzīvot parastā mājoklī, saņemot nepieciešamo atbalstu. Tas novērsīs situāciju, ka šādiem cilvēkiem ir jāpārceļas uz dzīvi ilgstošas sociālās aprūpes institūcijās, jo viņiem nav pieejams nepieciešamais atbalsts dzīvesvietā.

Projekta ietvaros Ilūkstes novadā ir atjaunota infrastruktūra sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu sniegšanai:

- 1) Dienas aprūpes centrs ar vietu skaitu 14 personām (Kastaņu iela 38A, Ilūkstē);
- 2) Specializētā darbnīca (3 dažādos nodarbinātības veidos) ar vietu skaitu 8 personām (Kastaņu iela 38A, Ilūkstē);
- 3) Grupu dzīvokļi (6) ar vietu skaitu 16 personām (Pašulīene, Šēderes pagasts).

Projekta mērķis:

attīstīt sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu infrastruktūru pilngadīgām personām ar garīga rakstura traucējumiem, kurām ir noteikta 1. vai 2.grupas invaliditāte.

Kopējās projekta izmaksas: 446953,06 EUR

ERAF finansējums - EUR 379 910,10 (85%); Valsts budžeta dotācija –

Virtuve jaunajā "FĒNIKSS" mītnē

Atpūtas un pasākumu telpa jaunajā "FĒNIKSS" mītnē

EUR 20 112,88 (4,5%); Pašvaldības finansējums- EUR 46 930,08 (10,5%)

Projekta īstenošanas laiks: 01.09.2019.-31.08.2020.

Aicinām iedzīvotājus 31.augustā Kastaņu ielā 38, Ilūkstē, plkst.11:00, piedalīties Dienas aprūpes centra atklāšanas pasākumā.

Stratēģiskās plānošanas nodaļa

**DĀRGIE "ILŪKSTES NOVADA VĒSTIS" LASĪTĀJI -
UZŅĒMĒJI, ZEMNIEKI, AMATNIEKI U.C. DARBĪGIE CILVĒKI NOVADĀ!**

**AICINĀM PASTĀSTĪT PAR SEVI!
ATSPOGUĻOT SAVU DARBĪBU, DALĪTIES PIEREDZĒ, NOTIKUMOS.**

Rakstiet Ilūkstes novada pašvaldības sabiedrisko attiecību speciālistei
uz e-pastu: aija.pilka@ilukste.lv

CEĻŠ...

Esam sava dzīves ceļa gājēji... Skatoties uz savu dzīves ritējumu, dažreiz šķiet, ka mūsu dzīve patiešām ir viens vienīgs ceļš. Ceļš, kurš mēdz būt līdzens un gluds, vai arī likumains un izaicinājumiem pilns. Ceļš, kurā satiekam miera un prieka nesējus, un gadās pašiem tādiem būt. Un tomēr sirds vienmēr priecājas, ka esam un varam būt... ka ir mūsu ceļš un, ka katra diena ir kā jauna iespēja būt dāsnajam lab-sirdībā, priekā un dzīves gudrībā...

1.septembris ir ar savām sajūtām piesātinātais ceļa posma sākums daudziem. Lieliem un maziem. Un no katra pieaugušā ir tik ļoti atkarīgs, kādas sajūtas ņems virsroku mazajām sirdīm. Vai tās pildīs prieka pilns satraukums, vai satraukumu nomainīs uzmundrinoša drošības sajūta, vai sirdī un prātā raisīsies izzināšanas trauksme...
Un 1.septembris ir klāt!

Uzjundīsim sevī ikviens tās labās sajūtas un izvēlēsimies katru dienu krāsot spilgtās labestības, aizrautības un atsaucības krāsās. Iesim savu ikdienas ceļu, nesot saviem klātesošajiem mieru, iedrošinājumu un mīlestību!

Lai skaistām uzvarām piesātināts šis jaunais mācību gads mums visiem – skolēniem, vecākiem, skolotājiem un atbalsītājiem!

Izglītības nodaļas vadītāja I.Linarde.

TUVOJAS 1. SEPTEMBRIS

"NO TĀ KĀ MĒS RAUGĀMIES UZ PASAULI - IR ATKARĪGS FAKTISKI VISS!"

Augusta mēnesis ir pusē, ābeļu zaros smaržo jaunie āboli, kastaņu zaļie bumbuļi drīz apvilks ežu kažociņus. Dārzos lepmi rindoja gladiolas, pirmās asteres spurainām galviņām smeļ pretī saulei. Tuvojas septembris, pie sliekšņa jau stāv skolas soma un gaida atveramies skolas plašās durvis jautrajiem skolnieku smiekliem un raitajiem soļiem.

Skolas plašajās durvīs satieku **Veltu Šternu** un dodamies apskatīt skolu. Jau ilgu laiku viņa ir Ilūkstes iepriekš 1. vidusskolas, tagad Raiņa vidusskolas direktore. "Man pierastāk teikt *Ilūkstes 1. vidusskolā* strādāju no 1986. gada. Esmu filologs, latviešu valodas un literatūras skolotāja." – sarunu iesāk Velta Šterna.

Velta Šterna: "No bērnības man ļoti patika lasīt grāmatas, esmu liela lasītāja. Man ir vecāks brālis, kad es sāku iet skolā, es ļoti agri iemācījos lasīt. Līdz šai dienai grāmatas aizved mani kaut kādā citā pasaulē. Bez grāmatām es nevaru dzīvot. Un es nesaprotu cilvēkus, kuri var dzīvot bez grāmatām. Es ar šausmām skatos uz tādiem cilvēkiem, kuri domājot par mūsdienīgu dzīvokli, tā interjeru, met ārā grāmatas. Vienmēr ieejot kādā mājā, zemapziņā rodas kāds rādītājs – plauktos redzu grāmatas vai nē".

A.P.: "No kuras puses Jūs nākat un kāds bija Jūsu studiju laiks?"

V.Š.: "Pati esmu no Krāslavas, tur aizvien dzīvo mani vecāki, tur ir manas tēva mājas, tagad tur dzīvo mans brālis. Es studēju Latvijas Valsts universitātē filologos. Toreiz man bija garas studijas, pavadīju tajās 5 gadi, studējot klātienē. Man bija brīnišķīgs studiju laiks, pasniedzēji un kursa biedri. Katru gadu bija jāgatavo kursa darbs, diplomdarbs. Man ļoti patika studijas, jo tās bija saistītas ar grāmatām un valodu. No studiju laikiem mantojumā man nāk līdzī ne tikai profesija, bet arī ļoti noturīga daudzu gadu draudzība. Toreiz, Rīgā dzīvoju kopmītnēs, un ar kopmītnu draudzenēm tiekos līdz pat šim brīdim. Mēs satiekamies ar prieku. Ik pa laikam sanāk kopā arī studiju grupa. Pagājušo gadu apmeklējām universitāti un savu fakultāti. Mūsu pasniedzēju ir palikuši maz, lielākā daļa ir aizgājuši. Satikām savu kuratori, kura ir jau cienījamā vecumā. Kopā ar saviem studiju biedriem bija ļoti emocionāls un skaists pasākums. Pabeidzu universitāti un nonācu Ilūkstē, kaut bija arī doma pārcelties uz Ventspili. Ilūkstes pusē, Eglainē dzīvoja mani radi. Kā zināms, toreiz Ilūkste atradās Daugavpils rajonā. Atceros, zvanīju uz Daugavpils Izglītības pārvaldi, un man piedāvāja darbu Ilūkstē. Studējot 4. kursā, es atbraucu uz skolu un sarunāju, ka pēc augstskolas pabeigšanas pārcelšos uz Ilūksti un sāksu strādāt 1. vidusskolā."

A.P.: "Kādas bija Jūsu sākotnējās darba gaitas?"

V.Š.: "Toreiz es biju vienīgā latviešu valodas skolotāja. Man bija milzīga slodze. Strādāju pa 30 stundām, dzīvoju skolas internetā, man piešķīra vienu istabu. Man bija 22 gadi, visa dzīve priekšā. Internetā nodzīvoju 4 gadus. Man Ilūkstē ļoti iepatikās. Šeit strādāja skolotāja ar vārdu - di-

rektore Emīlija Gricāne. Viņa bija stingra un prasīga, krita un stāvēja par savu skolu un savējiem. Kā cilvēks skolā, viņa bija mans ideāls. Katrā ziņā, kad es sāku strādāt šeit, vienmēr samēroju un domāju, ko teiktu direktore, ko domātu? Vienmēr pie viņas varēja atnākt pēc padoma. 6 gadus nostrādāju par skolotāju, kā arī man bija audzināmā vidusskolas klase. Es biju jauna, un tajā laikā - ar savu jaunības degsmi, domājot ar šodienas pieredzi, toreiz pieļāvu daudz kļūdas. No tā jau veidojas pieredze. Pēc tam man piedāvāja kļūt par Mācību daļas vadītāju, šajā amatā nostrādāju 6 gadus - līdz 1998. gadam. Strādājot kopā ar direktori Emīliju Gricāni, ieguvu ļoti lielu darba pieredzi. Mums bija ļoti laba komanda. No 1998. gada es sāku šeit strādāt kā direktore."

A.P.: "1988. gadā Jūs skolā bijāt nostrādājusi jau 2 gadus, tas bija laiks, kad skolēni noņēma sarkanos kaklautes un piesprauda auseklišus, kāda atmosfēra bija Jūsu skolā?"

V.Š.: "Jā, tas bija Tautas frontes laiks. Tas bija tāds skaists periods. Bērni ļoti to atbalstīja. Tas bija īpaši, iet pirmo reizi ar sarkanbaltsarkanu karogu uz baznīcu, kur to iesvētīja."

A.P.: "Ilūkstē ir divas skolas - bijusī 1. vidusskola, kas tagad saucas Raiņa vidusskola (latviešu valodīga skola) un bijusī 2. vidusskola, kas tagad saucas Sadraudzības vidusskola (krievu valodīga skola), saprotu, ka abas skolas tagad ir apvienotas?"

V.Š.: "Jā, tās ir apvienotas. Sadraudzības skolā ir palikusi daļa bērnu, kas mācās līdz 9. klasei mazākumtautību izglītības programmā. Jau trešo gadu vairs netiek uzņemti bērni šajā programmā. Sākot ar pirmo klasi, skolā uzņemam tikai latviešu izglītības programmā. Bērni, kas uzsākuši mazākumtautību izglītības programmu, drīkst to pabeigt. Ir maza daļa bērnu, kuri lēnā garā no mazākumtautību izglītības programmas pāriet uz latviešu izglītības programmu. Sadraudzības skolā ir nelielas klasītes. Tam ir savs plus un savs mīnus. Skolotājiem vairāk ir iespēja darboties individuāli, bet bērniem, it īpaši labiem, spējīgiem bērniem, ir mazākas izaugsmes iespējas, jo pietrūkst komunikācijas un konkurences. Raiņa vidusskolā ir lielākas iespējas, jo mums ir lielāks bērnu skaits klasēs. Jo lielākas ir klases, jo dažādāki ir bērni – gan tādi, kam veicas sliktāk, gan tādi kam ir ļoti labas sekmes. Ja bērnam labi veicas, jābūt blakus kādai konkurencei, lai būtu griesti kur augt. Ja vispārējais izglītības līmenis bērniem viduvējs, skolotājs intuitīvi orientējas uz to lielāko masu. Šādā gadījumā, bērnam, kas ir talantīgāks par citiem, būs mazākas vēl lielākas izaugsmes iespējas. Tādēļ ir vajadzīgs celt vidējos rādītājus. Es ticu, ja cilvēks grib mācīties, viņš to var darīt visur, pielāgoties apstākļiem un augt līdz saviem augstākajiem mērķiem. Pirms 2 gadiem Ilūkstes 1. vidusskola kļuva par Raiņa vidusskolu, apvienojot četras skolas novadā mūs, Sadraudzības skolu, Eglaines pamatskolu un Subates pamatskolu. Mēs tagad esam viena skola dažādās vietās. Ar 31. augustu, diemžēl, mēs atlaižam Eglaines pamatskolas skolotājus. Domāju, ka šādu skolu slēgšana, no valsts, Izglītības un zinātnes ministrijas puses, ir nepārdomāts un nepareizs lēmums."

*Ilūkstes Raiņa vidusskola
(bij. 1. vidusskola) 2020. gada 20. augustā.*

A.P.: “Mēs, kas esam vidējās un vecākas paaudzes cilvēki, savā laikā zināmā mērā esam bijuši cīnītāji, meklējuši, smēlušies informāciju pārsvarā no grāmatām, un citiem drukātiem materiāliem, radio, televīzijas, kas tajā laikā bija pieejama. Izvēles iespēju nebija daudz. Izvēles iespēju nebija daudz. Tagad jauniešiem ir ļoti plaši pavērta pasaule savai izaugsmei, izglītībai un tālāk darba karjerai, izmantojot internetu, mācīšanos arī ārpus Latvijas. Vai šodienas jaunieši to vispār novērtē? Vai ir stingri savos mērķos un virzās uz to sasniegšanu? Liela loma arī ir valodu atslēgai, lai atslēgtu plašās pasaules iespējas.”

V.Š.: “Valstī ir noteikts, ka pirmā svešvaloda ir angļu valoda. Un arī ir iespēja izvēlēties vācu vai krievu valodas. Lielākā daļa izvēlas krievu valodu. Ir virkne profesiju, kurās to prasa, piemēram, policists, glābējs, medicīnas darbinieks. Stājoties darbā, krievu valodas zināšanas tiek uzskatītas par priekšrocību. Latvijā var grozīties jeb kā, tomēr eksistē mums absolūta divvalodība. Lielākā daļa bērnu pārsvarā pārzina krievu valodu, māk pielietot sarunvalodā, kontaktējoties. Tas priekš skolēna ir labi, kārtot eksāmenu, tas dod labākus rezultātus. Vācu valoda jāsāk mācīties no pašiem pirmsākumiem, tas nav viegli, bet prieks par to, ka atrodas bērni, kas labprāt vēlas apgūt vācu valodu. Mēs vienu brīdi fakultatīvi piedāvājām arī franču valodu. Mums ir labs kadru resurss un skolotāji ir gatavi mācīt. Mācību līdzekļi būtu risināms jautājums. Bet pamatā, bērni tomēr vēlas apgūt angļu vai krievu valodas.”

A.P.: “Runājot par šodienas situāciju, uz jauno mācību gadu 2020./2021., cik daudz bērnu ir pieteikušies 1. klasē Raiņa skolā?”

V.Š.: “Subatē ir pieteikti 4 bērni, mūsu skolā 39 bērni. 1.-4. klases mācās Stadionā ielā, kurā bērni apgūst izglītības programmu latviešu valodā. Kad bērni sasniedz 5. klasi, tad dodas mācīties uz Raiņa ielu, un šeit var turpināt mācības līdz 12. klasei. Kas mācās mazākumtautību programmā, bērni mācās līdz 9. klasei. Subatē mācību process būs apvienots. 1. klase mācīsies kopā ar 2. klasi, 3. klase ar 4. klasi. Tas nav labs mācību process priekš bērniem, bet tāda ir pašreizējā situācija. Bērns ir maziņš, dzīvo Subatē. Tā no Ilūkstes atrodas prāvu gabalu, tādā pašā attālumā no Aknīstes. Tas nav slikts variants, ka bērniem ir iespēja būt tuvāk mājām.”

A.P.: “Dzīvē dažreiz notiek skarbas lietas, un bērnu no mazotnes vajadzētu mācīt izturēt dažādas grūtības, kā arī pielāgoties, bet šajā gadījumā - Subates bērniem ir iespēja būt ikdienā mācību procesā savā pilsētā.”

V.Š.: “Es piekrišu, bērnam ir jāsaprot grūtības, dzīvē satiks dažādas cilvēkus, kādi nepatiks, visiem, tomēr jāmeklē sadzīvot, visiem ir tiesības dzīvot, izteikt savas domas, strādāt. Bērnam ir jāiemāca sapratne par īsto, reālo dzīvi. Skolā nebūt nav jābūt, ka viņam ir jānonāk komfortā.”

A.P.: “Jābūt kādām eža adatiņām, kas var iedurt, un liek bērnam palēkties un padomāt?”

V.Š.: “Jā, tas iemāca, kā vēlāk dzīvot ar citiem cilvēkiem. Mūsu paaudze bija vienkāršāka, vecāki bija ļoti vienkārši. Viņi par manām skolās gaitām īpaši nepievērsa uzmanību. Es mācījos patstāvīgi, pati tiku galā ar visām skolās lietām. Man nekad vecāki nejaucās, uz skolu negāja, nekandalēja: “Kāpēc manai meitai tas vai šis...”

A.P.: “Salīdzinot 80. gadu otrū pusi un šodien - kādi ir bērni?”

V.Š.: “Bērni ir ļoti izmainījušies. Nenoliedzami plus, ka viņi ir gudri un nodarbojas ar mūsdienu tehnoloģijām, viņi ir daudz kustīgāki. Laiks diktē savu. Mums skolotājiem ir saglabājušās vecās piezīmju klades, kad dodamies uz stundām runāt par attiecīgo tēmu, ieskatāmies tajās. Tās jau neizmetam. Kādreiz pašai sanāk tajās ieskatīties, paņemu kādu teikumu, domu. Kad es paskatos mācību materiālus, tajā laikā mēs bērniem mācījām daudz vairāk, daudz sarežģītākas lietas nekā tagad.”

A.P.: “Kāpēc sarežģītība ir pazudusi?”

V.Š.: “Tāpēc, ka visu laiku runāja par sarežģītām programmām, ka tā sarežģītība nav vajadzīga. No tās pašas latviešu valodas daudz kas izmests ārā, daudz pieliktas runājamas lietas. Valoda, sabiedrība, valodas loma sabiedrībā, funkcijas. To jau arī mācīja kādreiz, bet daudz mazāk. Tagad liela uzmanība veltīta sarunai, komunikācijai.”

A.P.: “Vai toreiz vairāk nebija veltīta uzmanība teikumu analīzei, skaistākai rakstīšanai, dziļāku domu skaistai izteikšanai rakstot? Mūsdienās arī komunikēšanai ir jāmeklē veidot pareizi un skaisti, paplašinātus teikumus. Aprauta valoda nav pievilcīga.”

V.Š.: “Nenoliedzami. Agrāk tika mācīta vārdu savienojumu sintakse, tagad tas vispār ir izmests no mācību programmas. Ja nemāca vārdu sa-

vienojumu sintaksi, kā tie veidojas un kā var vārds ar vārdu sadraudzēties, bērni neprot izveidot skaistus teikumus.”

A.P.: “Jauniešu valodai nav dziļuma, plūduma, nerunājot vēl par svešvārdu iepīšanu teikumos, valoda tiek ļoti sakropļota, tā klibo un pamazām mirst.”

V.Š.: “Tā laikam notiek, dīvaini, bet tā var teikt, varam ņemt piemērus par klasiķiem, piemēram, Jānis Jaunsudrabiņš “Baltā grāmata”, kādreiz daudz izmantoja šo grāmatu pamatskolā. Pamēģini ar bērniem izlasīt Jaunsudrabiņu šodien. Viņi vienkārši nesaprot tekstu, jo viņi nezina - kas ir pastalas, kas ir mārks, vadzis. Mēs lasām skaļi. Un katrā teikumā ir vārds vai vārdi, kuri ir jāskaidro, jo viņi nezina, kas tas ir?! Kad viņi izlasa tekstu, ja paprasi pastāstīt, man atbilde: “Es nesapratu!” Kādreiz nebija tā, ka literatūrā izlasīja kādu tekstu, un domāja: “Es nesapratu!””

A.P.: “Tehnoloģiju laikmets, inovācijas bērniem liek un dod iespēju dzīvot citā, nerealā pasaulē, citā dimensijā. Viņu neinteresē tā reālā patiesā, skarbā dzīve ne grāmatās, ne dzīvē, par kuru reiz rakstīja Jānis Jaunsudrabiņš. Bērniem gribas tvert visu viegli un ātri, nedomāt. Un viņi domā: “Kam man to vajag?””

V.Š.: “Tas ir bērnu visbiežākais izteiciens: “Kam man to vajag?” Es vienmēr saviem bērniem saku: “Nevajag! Burtus pazīsti, veikalā uz preces vari izlasīsi, kas tur rakstīts, ciparus pazīsti, naudu saskaitīsi. Vai tiešām tev dzīvē vairāk neko nevajag, pietiek?” Tie kas cenšas, lasa, domā - tie būs vadītāji, organizētāji, komandētāji, bet tie kas sēž internetā, spēlē spēlītes un televīzijā skatās filmas - tie būs vadāmie, izpildītāji.”

A.P.: “Varbūt paši vecāki neizraisa interesi darīt ko vairāk? Paši dzīvo vienpusīgu dzīvi caur TV un internetu?”

V.Š.: “Nenoliedzami, tātas ir. Vērtības bērnam ieliek ģimene. Ko bērns ģimenē redz un dzird, un ko tēvs un māte uzskata par pamatu dzīvē, to arī ieaudzina savam bērnam.”

A.P.: ““Aizņemtie un sagurušie” jaunie vecāki, kas neatrod laiku pabūt ar bērnu, labāk iemet klēpī viņam planšeti vai mobilo telefonu ar spēlītēm - “un liec man mieru...”, tā ir realitāte šodien. Kāpēc neiemest bērnam klēpī grāmatu? Kopā palasīt un parunāties par grāmatas saturu? Tie vecāki ir 90. gados un 2000. gadā dzimušie, varbūt toreiz bija kas pārtrūcis izglītības jomā, palaists kas garām, vai nav pievērsta pietiekoša uzmanība?”

V.Š.: “Manuprāt, izglītībā lielā mērā valsts līmenī ir bijušas aplamas pārmaiņas.”

A.P.: “Tagad vēlas visu izglītības procesu pārvērst sintētisku, ieviest jaunās tehnoloģijas it visur, tā vietā, lai bērns ar zīmuli vai pildspalvu uz baltas lapas veidotu skaistu rokrakstu, pēc Izglītības un zinātnes ministrijas ierēdņu domām, visu var paveikt ar knibināšanos pa tastatūru un vērojot, komunicējot caur nedzīvu ekrānu. Tas ir absurds un domāju pārspīlēti.”

V.Š.: “Rokraksts tas ir tāds nopietns jautājums. Es kā skolotāja, jutos pilnīgi bezspēcīga. Man kā direktorei ir viena klase, un attiecīgs stundu skaits, jaunajā mācību gadā, kas sāksies ar 1. septembri, mana klase būs jau 12. klasē. Ir bērni kam ir normāls rokraksts, bet ir tādi, kurus sāku mācīt 5. klasē, es neko nevarēju vairs darīt, nekas nemainījās. Es iekārtoju glītrakstīšanas burtnīcas, kā pareizi izskatās A vai N burts, nevar vairs neko iemācīt.”

A.P.: “Vai pirmajās klasītēs nav glītrakstīšanas stundas kā kādreiz bija, vismaz manā laikā 80. gadu sākumā?”

V.Š.: “Kādreiz bija, bet tagad kā priekšmets, atsevišķi nav. ASV ir jau daži štati, kur jau pielieto praksē to, ka rakstīšana vispār nav vajadzīga.”

A.P.: “Tas ir marasms!”

V.Š.: “Jā, tas ir marasms, arī dažādas kompetences, kas šodien nāk, arī uzskatāmas par marasmu.”

A.P.: “Cik skolotāji strādā pa Raiņa vidusskols visām filiālēm - 4 ēkām?”

V.Š.: “Kopumā no 60 - 70 cilvēki strādā.”

A.P.: “Un kāds ir vidējais skolotāju vecums?”

V.Š.: “Tas ir sāpīgs jautājums, lielākā daļa skolotāju ir virs 50 gadiem. Ir mums arī jauni skolotāji. Mums ir jauns sporta skolotājs Jānis Jarāns, kurš skolā jau strādā vairākus gadus. Ļoti par to priecājamies. Ļoti labs, jauns cilvēks, atbildīgs, ar pienākumu izjūtu.”

A.P.: “Vai ir kādi kolēģi, kas ir jau sirmos gados, bet skolu un darbu mīl tā, ka grūti ir šķirties no sirds darba?”

V.Š.: “Skolotāja Sējāne Eglainē ir ļoti cienījamā vecumā, kura ir pensijas vecumā, savu laiku aizvien velta skolai. Viņa ir liela skolas patriote, nostrādājusi Eglainē visu savu mūžu.”

A.P.: “Kā skolotāji, kas pārsvarā ir sasnieguši 50+ vecumu, pielāgojas visiem ieviestajiem jauninājumiem, apgūstot jaunās tehnoloģijas, programmas, izglītības programmu prasības? Visu laiku ir jādzīvo līdzī laimam, un ne tikai jāstrādā, bet reizē jāapgūst daudz kas jauns.”

V.Š.: “Mācās līdzī, apgūst, visiem jau ir labas datorprogrammas, bet visu laiku papildinās ar kādām jaunām platformām un interneta vidēm. Tas nemaz nav viegli, runāt ir viegli. Izglītības ministre sajūsmā, kā mums viss izdevās, runājot par Covid-19 krīzes laiku. Viņa neiedomājas, ko prasīja skolotājiem sagatavot mācību materiālus, lai bērniem būtu iespējams tos aizsūtīt. Saņemot atpakaļ no skolēniem darbus, izvērtēt tos, katram skolēnam vēl atbildēt. Tas daudz paņēma laiku un veselību. Ļoti sāpīgs jautājums ir datoru un interneta pieslēguma kvalitāte. Daudziem mūsu skolotājiem pašreiz notiek tiešsaistes apmācības kursi attiecīgā platformā, vakar skolotāji tā mocījās, viens tur tiek, otrs netiek, vienu dzird, otru nedzird. Nav mums te visiem pēdējo modeļu tehnoloģijas un ātri, apjomīgi interneta resursi. Mēs priecīgi, ka mums vispār ir datora ierīce un internets. E-klasi lietojam sen, kopš tā izveidojās. Ir labas lietas darba procesā, bet arī pasaules mēroga pedagogi saka, ka: “Esam aci pret aci un cilvēks ir cilvēks”.”

A.P.: “Kā Jūs pārdzīvojāt mācību procesu sākot no marta līdz jūnijam? Covid – 19 ieviesa savas korekcijas?”

V.Š.: “Gāja visādi, bet kopumā bija labi. Mēs, tāpat kā visi, aptaujājām savus bērnus, kuriem nav datora, interneta. Vecāki ne visi pieteicās, ka trūkst ierīču mājās, kad sākās mācības, vēl nāca klāt lūgumi par ierīču izlīdzināšanu. Savā audzināmā 11. klasē secināju, ka bija tehniskas problēmas. Bērni centās mācīties dažādos variantos, bija tādi, kas darbus sūtīja caur mobilo interneta aplikāciju whatsapp, citi sūtīja. Ziniet cik tas ir liels apjoms, visu vajadzēja dabūt no aplikācijas uz datora, apstrādāt, bija bērni, kas darbus rakstīja burtņīcās, fotogrāfēja, tad sūtīja skolotājiem. Un katrs bērns gaidīja, lai ne tikai pārbauda, novērtē, bet lai vēl arī uzraksta viņam kādu komentāru. Bija bērni, kuriem patika, ka viņš patstāvīgi vienatnē strādāja, atsūtīja, sagaidīja atbildi, un jūtas labi, bija bērni, kuri ļoti ātri izpildīja no rīta uzdoto, bet bija tādi, kas vilka visu, iekrāja parādus, bet kopumā, man liekas mēs tikām ar visu galā tīri labi. Skolotāji vairāk strādājām bez tiešsaistēm, kaut gan mums bija arī atsevišķi skolotāji, kas vadīja stundas tiešsaistēs. Piemēram, sākumskolas skolotāja filmēja un sūtīja bērniem video rullīšus, uzrunāja viņus, mācīja.

A.P.: “No vienas puses tas bija izaicinājums gan skolēniem, gan skolotājiem, šajā situācijā nav sliktuma bez labuma, skolotāji varbūt paši sevī ko atklāja un radās jaunas idejas mācību procesam.”

V.Š.: “Nenoliedzami. Lai gan, ja runājam par izlaiduma klasi, tas bija liels mīnuss, tieši pirms eksāmeniem.”

A.P.: “Kā bija ar kvalitāti, eksāmenu rezultātiem? Vai nebija tā, ka kaut kādā mērā kaut kas tika ietekmēts skolēniem vai no skolēnu puses?”

V.Š.: “Rezultāti tika ietekmēti. Es domāju, ja skolēni būtu bijuši klātienē, būtu labāki rezultāti.”

A.P.: “Tas izskaidrojams ar to, ka skolēni mazliet palaidās, nopietni neattiecās pret gatavošanos eksāmeniem?”

V.Š.: “Attieksme bija nopietna, darīja visu, ko ieteica un mācīja pasnie dzēji. Protams, bija tādi, kas bija jāmeklē. It sevišķi tādi bija lielie bērni, kāds atrada darbu, lai pelnītu naudu. Bet kopumā ņemot, Ilūkstē šeit ir ļoti labi bērni.”

A.P.: “Vai bija arī kādi īpaši, izcilnieki gan 9.klasē, gan 12. klasē?”

V.Š.: “12. klasē mums bija ļoti labi bērni. Viena no skolniecēm Elza Timšāne saņēma “100-gades stipendiju”, tāda stipendija tiek piešķirta skolas labākajam bērnam. Augsti rezultāti bija arī Evelīnai Rutkovai.”

A.P.: “Kas jauns skolā ir paveikts? Ar ko bērni būs pārsteigti 1. septembrī, ienākot savā skolā?”

V.Š.: “Es domāju, liela daļa bērnu, vismaz to saka vecāki, kuri atnāk uz skolu vai satieku, saka, ka: “Bērni ļoti grib uz skolu, grib sabiedrību.” Mēs ļoti ceram uz klātienes mācībām. Un es domāju, ka tas ir ļoti pareizs

lēmums, ka pašvaldība varēs lemt par to, vai vajag mācības klātienē, vai arī situācija var gadīties tāda, ka būs vajadzīgas attālinātās mācības. Ļoti gaidu 1. septembri, mēs varētu tikties kā vienmēr to esam darījuši pēdējos gados, kopš ir estrāde. Mēs varētu visi tikties estrādē, tur ir daudz vietas. No lieliem darbiem, ko esam paveikuši, kas maz redzams, bet kuros ieguldīts liels darbs un līdzekļi, un tas bija ļoti vajadzīgā tā ir ugunsdrošības sistēmas signalizācijas ieviešana skolā.”

A.P.: “Klases arī tiek uzpulētas, sakārtotas?”

V.Š.: “Protams, ir vēl daži darbi darāmi.”

A.P.: “Kādi īpaši pasākumi plānojas tuvākajā pusgada laikā, kuros varētu arī iesaistīt bērnus līdzdarboties un kopā svinēt?”

V.Š.: “Esam tikai 2. dienu kā atnākuši no atvaļinājuma. Neesam gadu tā konkrēti vēl saplānojuši, kaut kādas nojausmas jau ir. Mēs gaidām valsts nosacījumus par lielākajiem pasākumiem, tas kas mums būtu jādara. Tradicionāli Skolotāju diena, “Ģenerāļu kluba pasākums” novembrī.”

A.P.: “Kā Jums ar Dzejas dienām? Rainis tepat skolas priekšā. Jūs kā latviešu valodas un literatūras skolotāja iedvesmojat dzejas rakstīšanai? Vai arī Jūsu skolā mācās jaunie dzejnieki?”

V.Š.: “Jā, mums ir bērni, kas raksta dzejoļus. Esam arī aicinājuši pie sevis arī novada dzejniekus. Ir arī braukuši dzejnieki ar vārdu. Cenšamies šo dienu atzīmēt. Lai arī tas ir pats septembra sākums, ļoti operatīvi ir jārikojas.”

A.P.: “Vai bērniem rudenī ir paredzētas kādas ekskursijas?”

V.Š.: “Bērni ekskursijās brauc daudz. Mēs, tāpat kā visas Latvijas skolas, izmantojam “Skolas somas” iespējas un piedāvājumus. Caur šo projektu ir dažādi braucieni, ir arī atbalsta programmas talantīgajiem bērniem. To ietvaros bija paredzēti izzinoši braucieni pavasarī, bet sakarā ar Covid-19 pandēmiju un ierobežojumiem, tas izpalika. Cenšamies plānot braucienus, lai būtu iespēja kaut ko apskatīties, ko jaunu uzzināt, arī uz kādām teātra izrādēm gan uz Daugavpils teātri, gan uz Rīgas teātriem. Naudiņas nav tik daudz “Skolas somas” programmā, izvērsties nevar. Kad organizē ar vecāku atbalstu, tad jau iespējas ir plašākas.”

A.P.: “Skolā ir daudz pulciņu bērniem, kuros var darboties ārpus mācību stundām?”

V.Š.: “Pulciņi mums ir. Skatāties, ko bērni paši vairāk vēlas. Tradicionāli, un kas nav vairs populāri, bet gribam saglabāt, tas ir koris, mums ir laba mūzikas skolotāja Anete Meikšāne, kas ieliek savu laiku un sirdi, ir arī deju kolektīvs “Ance”. Neskatoties uz to, ka mums Ilūkstē ir sporta skola, bērni labprāt nodarbojas ar sportu, skolā ir savi sporta pulciņi – volejbols, basketbols, florbols.”

A.P.: “Raina skolā Ilūkstē mācās pārsvarā ilūkstieši un bērni no novada pagastiem, bet vai ir tādi bērni, kas brauc mācīties uz Ilūksti arī no citiem novadiem?”

V.Š.: “Jā, mums brauc skolēni gan no Kaldabruņas, Dunavas puses. Ja bērniem ir vajadzīga dzīvošana, palikšana Ilūkstē, mēs izmantojam Sporta skolas dienesta viesnīcu. Mūsu darbinieki, nakts aukles pieskata bērnus.”

A.P.: “Septembris tuvojas straujiem soļiem, un es saprotu, ka Jūsu lielākā vēlme ir klātienē strādāt un mācīt bērnus, un es domāju, ka arī bērni ir noilgojušies satikt savus klases, skolas biedrus, kā arī ir bērni, kas pirmo reizi savā mūžā vērs Jūsu skolas durvis. Kas ir tas ko Jūs vēlētos novēlēt saviem kolēģiem, saviem skolēniem, vecākiem jaunajā mācību gadā?”

Gan kolēģiem, gan skolniekiem novēlu veselību, priecīgu un pozitīvu skatījumu uz pasauli, dzīvi, uz visu kas notiek. Vecākiem izturību, sirds gudrību, lai viņi domātu par saviem bērniem ilgtermiņā!

Ar Ilukstes Raina vidusskolas direktori Veltu Šternu tikās: Ilukstes novada pašvaldības sabiedrisko attiecību speciāliste **Aija Piļka.**

GALVENAIS IR BĒRNU VESELĪBA UN VIŅU DEGSME SASNIEGT SAVUS MĒRĶUS

Ilūkste var lepoties ar Ilūkstes novada Sporta skolu, kura ir – konkurētspējīga, ar tradīcijām bagāta, atrodas nepārtrauktā attīstības procesā. Tā ir izglītības iestāde, kas realizē sporta profesionālās ievirzes programmas.

Sporta skola ir novada sporta dzīves centrs, kur jaunie sportisti apzinās sportu kā vērtību.

Mūsdienīgā vidē ikvienam bērnam un jauniešiem ir iespēja iegūt kvalitatīvu izglītību dažādās sporta programmās, savu interešu un spēju attīstīšanai, kā arī augstu sportisko rezultātu sasniegšanai. Skolu apmeklē Ilūkstes novada bērni un jaunieši vecumā no 5 līdz 25 gadiem. No 2020. gada 1. septembra Sporta skolā mācīsies 303 jaunie novada sportisti.

Uz sarunu esmu aicinājusi Ilūkstes novada Sporta skolas un Sporta centra direktoru **Dzintaru Pabērzu**.

Aija Piļka: “Vai Jūsu saknes ir Ilūkstē?”

Dzintars Pabērzs: Pusotra gada vecumā nonācu Ilūkstē, jo uz šo pilsētu mani vecāki pārcēlās uz dzīvi darba sakarā. Tēvs bija Ilūkstes Meliorācijas daļas priekšnieks, bet mamma bija pedagoge. Sākumā 5 gadus viņa strādāja Eglaines pamatskolā, pēc tam Ilūkstes 1. vidusskolā, pasniedza ķīmiju. Ģimenē augu viens puika. Manas skolas gaitas sākās Ilūkstes 1. vidusskolā. Pabeidzu to 1986. gadā. No mazotnes mani saistīja sports, mācījos arī Ilūkstes Sporta skolas Futbola nodaļā. Futbola spēlēs biju uzbrucējs. Paralēli futbolam mācījos Ilūkstes Mūzikas skolā, apgūtot vijoles spēli. Mamma ļoti vēlējās, lai būtu saistīts arī ar mūziku. 1986. gadā iestājos toreizējā Daugavpils institūtā. No 1987. gada līdz 1989. gadam dienēju armijā Elejā, Sakarnieku daļā. 1992. gadā apprecējos ar ilūkstieti Andželiku Pabērzu. Abi 1993. gadā pabeidzām augstskolas, viņa Liepājas Pedagoģisko institūtu filologa specialitātē, es Daugavpils Universitāti fizikas un matemātikas skolotāja specialitātē. No 1993. gada abi kļuvām par mācībspēkiem Ilūkstes 1. vidusskolā. Biju matemātikas skolotājs, audzināju arī klasi, biju amatu mācības skolotājs, sieva ir latviešu valodas un literatūras skolotāja. Un tā man dzīve rit šeit, Ilūkstē. Sports vienmēr gāja paralēli visam notiekošajam. Spēlēju Ilūkstes pieaugušo futbola komandā. Ilūkstes 1. vidusskolā nostrādāju 5 gadus - no 1993. gada līdz 1998. gadam. Skolotāja darbu nomainīju ar citu - aizgāju strādāt uz Robežsardzi. 1998. gadā sāku strādāt Subates robežkontroles punktā par maiņas vecāko, pēc tam par priekšnieka vietnieku. Tur nostrādāju 9 gadus. Pēc tam darba gaitas turpināju Daugavpils Imigrācijas nodaļā. No 2007. gada līdz 2009. gadam mācījos un pabeidzu Rēzeknes Robežsardzes koledžu kā virsnieks. Kopumā Robežsardzē nostrādāju 15 gadus, no 1998. gada līdz 2013. gadam. Neskatoties uz darbu robežsardzē, sports aizvien ritēja paralēli darbam. Pārstāvēju robežsardzes futbola komandu. No Daugavpils Robežsardzes pārvaldes puses tika organizēti dažādi pasākumi, tajā skaitā arī basketbola sacensības. Ir vairāki futbola treneri ilūkstieši, kas arī strādājuši Robežsardzē, un aizvien darbojas sportā, piemēram, Aleksandrs Vorotinskis ir bijušais Ilūkstes sporta skolas audzēknis. Dzīvē gadījās veselības problēmas, kā arī sarežģītās ģimenes apstākļi, nomira mamma, un bija jāpieskata un jāparūpējas par tēvu un viņa saimniecību. Es pieņēmu lēmumu doties izdienas pensijā. Darbojos pa tēva saimniecību.

2018. gadā piedalījās konkursā uz Ilūkstes novada sporta skolas un Sporta centra direktora amatu. Oktobrī būs 2 gadi, kā vadu Ilūkstes novada Sporta skolu un Sporta centru. Gadi iet, manas sporta aktivitātes ir mazākas, bet prieks, ka varu palīdzēt sporta jomā, veicot citas funkcijas.

A.P.: Kādi ir sporta virzieni, kuros specializējas Ilūkstes novada Sporta skola, ko bērni šeit var apgūt?

DZ.P.: Ilūkstes novada Sporta skolā strādā 11 sporta pedagogi. Profesionālās ievirzes izglītība tiek īstenota 22 grupās: ir 4 peldēšanas mācību treniņu grupas, kuras vada treneri Snežana Bondere, Elita Rutkupa, 7 vieglatlētikas grupas (no tām 3 - augstākās sporta meistarības grupas

Dzintars Pabērzs - Ilūkstes novada Sporta skolas un Sporta centra direktors, Ilūkstē, Sporta skolā 2020. gada 18. augustā.

un 4 mācību treniņu grupas), kuras vada treneri Arnis Kaļiņš, Svetlana Petrakova, Sergejs Petrakovs, Jānis Jarāns, ir 11 futbola grupas (no tām 4 augstākās sporta meistarības grupas un 7 mācību treniņu grupas), kuras vada treneri Aleksandrs Vorotinskis, Armīns Kaniņš, Vladimirs Žavoronkovs, Mārtiņš Rubļevskis un Jānis Bovins.

Ilūkste nes senas un bagātas futbola tradīcijas. Vladimirs Vinokovs bija pirmais treneris, kurš iemācīja mani mīlēt futbolu. Viņš bija tas cilvēks, kas lika pamatus futbolam un ieinteresēja futbola spēlei jaunos sportistus. Esmu ļoti priecīgs, ka šeit, Ilūkstes novada Sporta skolā, strādā mūsu audzēkņi - vieglatlētikā Arnis Kaļiņš, futbolā Mārtiņš Rubļevskis un Armīns Kaniņš.

A.P.: Cik Ilūkstes Sporta skola ir zēni futbolisti un cik meitenes futbolistes?

DZ.P.: Trīs ceturtdaļas ir zēnu.

A.P.: Kādi ir Sporta skolas sasniegumi?

DZ.P.: Vieglatlētikā mums ir pat Baltijas čempioni. Anna Marija Petrakova ir trīskārtējā Latvijas čempione U23 vecumā grupā: 10000 m, 5000 m, 3000 m/k. Santis Sietkovskis Latvijas čempions telpās U20 vecuma grupā: 2000m/k. Futbolā U16 vecuma jauniešu komanda spēlēja jau otro gadu meistarības grupā, kas ir augsts sasniegums. Peldēšanā ar augstiem rezultātiem startē jaunie peldētāji: Arina Rodionova un Vitālijs Radzevičs. Uz doto brīdi Latvijas izlasē spēlēja divi Ilūkstes Sporta skolas audzēkņi: Andris Vaņins spēlēja Šveices futbola klubā “FC Zurich” un Sandra Voitāne spēlēja Vācijas Bundeslīgas klubā “Meppen”, kļūstot par pirmo mūsu valsts pārstāvi šajā spēcīgajā turnīrā.

A.P. Jūsu iestāde var lepoties ar lielu, jaunu baseinu.

DZ.P.: Novembrī aprit 5 gadi, kopš Ilūkstes sporta skolā ir atvērts baseins. To izmanto ne tikai skolas audzēkņi, bet šeit peldēšanas prasmī ir iespēja apgūt mazuļiem. Pirmdienās un otrdienās brauc speciālisti, kas vecākiem ar mazuļiem sniedz apmācības peldēšanā. Tas dod perspektīvu, ka uz priekšdienām izaugs jauni labi peldētāji. Šo iespēju izmanto ne tikai vietēji Ilūkstes un novada cilvēki, bet uz šejieni brauc arī no tālākas apkārtnes. Ar šo pakalpojumu Sporta skolas un Sporta centra Peldēšanas nodaļā mēs attīstām plašākas iespējas. Vienīgais mīnuss, ko saskatām, ir bērnu skaita samazināšanās. Mums ir svarīgs katrs bērns. Ilūkstes novads ir bagāts ar dažādām iespējām, kur bērni un jaunieši var darboties. Tā ir gan Sporta skola, Mūzikas un Mākslas un skola, Jaunrades jauniešu centrs, kā arī papildus pulciņi pamatskolās un vidusskolās. Jo aktīvāks bērns, jo vairāk viņš piedalās vairākos pulciņos un nodarbībās. Dažreiz ir ļoti grūti sakoordinēt laikus, lai bērns nekavētu vai neizlaistu aktivitātes. Viņiem gadās kavēt vai neierasties uz sporta treniņiem.

Mums ir ļoti laba sadarbība ar Ilūkstes novada pašvaldību. Vēlos pateikt lielu paldies par atbalstu, kas tiek sniegts. Mūsu skolas audzēkņi piedalās gan futbola, gan vieglatlētikas sacensībās Latvijā un ārpus tās. Pēc Covid - 19 krīzes mums ir ļoti saspringts grafiks. Mūsu stadionā notiek daudzas futbola spēles. Katru dienu notiek aktīva darbība. Kad sportisti dodas uz sacensībām, pašvaldība atbalsta ar transportu, tiek apmaksāta ēdināšana. Katru gadu ceļšiem iegādāties papildus sporta inventāru un sporta tērpus. Vajadzīgs uzturēt arī sporta aprīkojumu, kas prasa savas finanses. Ne vienmēr vecākiem ir iespēja segt kādas izmaksas, saistītas ar sporta sacensībām.

A.P.: Kas vēl tiek piedāvāts Ilūkstes Sporta skolā un Sporta

Liepājas kompleksās Sporta skolas peldbaseina "Ezerkrasts" audzēkņi: ar treneri Olgu Medvedevskihu Ilūkstē, 2020. gada 8. augustā. Mazos peldētājus trenē arī treneri Dmitrijs Gorlačevs un Ārija Strautiņa.

centrā?

DZ.P.: Blakus skolai un centram ir dienesta viesnīca. Vasarās mēs uzņemam bērnu un jauniešu sporta nometnes. Mums ir izveidojušies labi kontakti ar hokeju klubu "Kurbads" no Rīgas, Ogres peldētājiem. Pie mums bija treniņnometne peldētājiem no Liepājas Sporta skolas. Bija arī nometne sportistiem no Jēkabpils. Baseinu iecienījuši arī peldētāji no Lietuvas. Mūsu sporta bāzi treniņnometnēm izmanto Daugavpils futbola klubs, ko vada Nauris Mackēvičs. Šogad jau bija 4 nometnes dažādām vecuma grupām. Mums ir izveidota ideāla infrastruktūra, jo šeit uz vietas 200 m ietvaros atrodas gan sporta centrs, gan baseins, gan dienesta viesnīca un stadions, un arī ēdināšana. Nometnes ir atklājušas daudzām cilvēkiem Ilūkstes vārdu, popularizējot mūsu iespējas un to, ka Sēlijā ir tik skaista, sakopta vieta kā mūsu pilsēta Ilūkste, un ka šeit dzīvo aktīvi un sportiski cilvēki. Būtu labi, ja nākotnē būtu iespēja uzņemt vēl vairāk viesu un sportot gribētāju. Pašreiz mēs varam uzņemt 2 grupas līdz 60 cilvēkiem.

A.P.: Tuvojas rudens un ziemas periods, kādas sporta aktivitātes tad ir noteicošākās šajā laikā?

DZ.P.: Baseins darbojas visu cauru gadu. Ja ziemās laika apstākļi atļauj, atveram slidotavu. Pagājušajā gadā ziemā nebija tik auksta, bet aizpagājušo gadu bija ļoti aktīva slidošana. Uz Sporta centru varēja atnākt jebkurš apmeklētājs un saņemt slidas par brīvu un doties paslidot. Ziemas periodā sporta nodarbību ir mazāk, daudzi treneri dodas atvaļinājumos. Jebkurš interesents var doties vingrot uz sporta zāli. Rudens un ziemas periodā bērni var apmeklēt arī karatē pulciņu. Skolu sporta zālēs notiek arī vieglatlētikas nodarbības un treniņi. Sporta centrā notiek dažādas aktivitātes un pulciņi, kas saistīti ar vingrošanu telpās.

A.P. Sporta centru apmeklē ne tikai bērni, skolēni un jaunieši, bet arī vidēja un vecāka gada gājuma cilvēki. Ar ko viņi Sporta centrā var nodarboties?

DZ.P.: Pieaugušie var izmantot treniņzāli, rudens un ziemas periodos piedāvājam arī fitnesa nodarbības, ko vada profesionālas treneres. No septembra mēs atvērsim sāls istabu. Apmeklētāji var izmantot arī tvaika pirti un saunu. Un, protams, ikkatrs var izmantot peldbaseinu.

A.P.: Cik baseinā vienlaicīgi var uzturēties cilvēki?

DZ.P.: Sakarā ar Covid - 19 ieviestajiem distancēšanās noteikumiem, ir grūti ievērot noteikto distanci, tāpēc esam spiesti cilvēkus uzņemt pēc pieraksta. Nav atļauts gērbtuvēs uzturēties vairāk par 8 cilvēkiem katrā gērbtuvē, normālā režīmā un apstākļos katrā gērbtuvē var uzturēties 25 cilvēki. Baseinā drīkst uzturēties 20 – 25 cilvēki. Cilvēkiem ļoti patīk mūsu jaunais baseins. Daudzi peldēt gribētāji brauc no Daugavpils. Mēs esam atvērti sadarbībai dažādos projektos gan sava novada ietvaros, gan ar citiem novadiem.

A.P.: Ilūkstes Sporta skolas mērķis ir ieinteresēt jauno paaudzi veltīt sevi sportam un gūt pēc iespējas lielākus sasniegumus gan sev, gan nest skolas vārdu tālāk?

DZ.P.: Katrs jaunais sporta sasniegums ir ieguvums gan pašam sportistam, gan skolai. Sportists ir tas, kas nes ne tikai savu vārdu, bet arī

skolas vārdu pasaulē. Pricējos, ka mums ir labi sasniegumi gan vieglatlētikā, gan futbolā un arī peldēšanā katrā noteiktā grupiņā. Vienmēr ir iespēja labākiem rezultātiem, vēl ir kur augt. Mācību process notiek, ir labi, ka kāds kļūst par izcilu sportistu, bet, galvenais, lai bērni būtu veseli, dzīvespriecīgi, lai nodarbotos ar sportu, dotos uz sacensībām, izvīrētu savus sportiskos mērķus, lai arī sasniegtu tos. Tas ir labi un patīkami, kad redzi, ka bērni ar kaut ko nodarbojas, nevis sēž telefonā, spēlējot spēlītes, vai sēž mājās pie datora vai bezdarbībā, bet iet svaigā gaisā un ir aktīvi. Mūsdienu tehnoloģijas ir attīstītas un piesaista, mūsu laikos mums, jauniešiem nebija nekā tāda, izaugām pagalmos, stadionā, spēlējot bumbu. Tagad jābūt labai māķai, lai bērnus izvilkto ārā no mājām, no tehnoloģiju pasaules.

A.P.: Kādi ir tālākie Sporta skolas mērķi?

DZ.P.: Izvīrēt konkrētus attīstības mērķus pašlaik grūti. Kā zināms, mūs sagaida teritoriālā reforma, nonākšana Augšdaugavas novadā kopā ar Daugavpils novadu. Gads paies novada reformā. Ministru kabinets ir noteicis jaunus kritērijus Sporta skolām, kas ir jāizpilda. Pēc gada šos kritērijus plāno mainīt. Redzot to projektu, saprotam, ka lielākas funkcijas tiks uzdotas pašvaldībām. Kā attīstīs mūsu jomu, atkarīgs būs no pašvaldībām. Valstij nav tik daudz naudas, cik vajadzētu sporta skolām. Sporta skolām pašām būs jālemj savas prioritātes – kādas funkcijas atstāt un no kā atteikties, ko attīstīt un ko ne. Ja būs mērķis, ko saglabāt, tad sekos jautājums, kā piesaistīt finanšu līdzekļus, vai pašvaldība atbalstīs vai jāmeklē būs citi risinājumi. Protams, cerēsim uz to labāko. Priekšā vēl darbs ar sporta federācijām, kritēriji tiks pieņemti tikai nākošajā gadā. Mums ir laba infrastruktūra. Ar to mēs varētu piesaistīt cilvēkus no apkārtnējiem novadiem, ja būsim jaunajā Augšdaugavas novadā, mēs noteikti varētu būt futbola centrs, kā tas ir bijis agrāk. Būtu nopietni jāattīsta arī vieglatlētika un peldēšana, kas būtu saistoša blakus novada jauniešiem sportistiem.

A.P.: Kāds būtu Jūsu vēlējums jaunajā mācību gadā - Sporta skolas un Sporta centra kolēģiem, un Sporta skolas jauniešiem sportistiem?

DZ.P.: Es esmu ļoti priecīgs, ka šeit, Sporta skolā strādā mūsu audzēkņi: vieglatlētikā Arnis Kaļiņš, futbolā Mārtiņš Rubļevskis un Armīns Kaniņš. Lai jaunie kolēģi būtu radoši, kā arī pārņemtu pieredzi no vecākajiem kolēģiem. Darbotos savā darbā ar jaunības entuziasmu, ar degsmi piesaistītu bērnus sportam. Lai vairāk bērnu apmeklētu Sporta skolu un sasniegtu labus rezultātus. Visiem kolēģiem novēlu veselību, izturību un pozitīvu skatu nākotnē.

**Lai bērni nodarbotos ar sportu,
būtu veseli, izmantotu laiku
lietderīgi un katram būtu savs
nopietns mērķis uz ko tiekties!**

Ar Ilūkstes Sporta skolas un Sporta centra direktoru
Dzintaru Pabērzu sarunājās:
Ilūkstes novada pašvaldības
sabiedrisko attiecību speciāliste
Aija Piļķa

SAJŪTU TAKAS IZVEIDE ILŪKSTES PII «ZVANIŅŠ»

12.jūnija pēcpusdienā Ilūkstes PII «Zvaniņš» teritorijā organizēta vecāku padomes ierosināta talka. Talkas pamatmērķis bija pārvietojamas sajūtu takas izveide, lai siltajās vasaras dienās bērnu pēdiņām būtu prieks. Ar radošu izdomu un siltu mīlestību Imants Žilvinskis, Inna Rižija, Jevgeņijs Knits, Aija Seile, Jūlija Senkane, Guna Smagare, Kaspars Kancāns, Marita Karpenko un iestādes darbinieki lika akmentiņu pie akmentiņa, zīlīti pie zīlītes, kastanīti pie kastanīša, čiekuriņu pie čiekuriņa... Un sajūtu taka bērnu pēdiņām tapa! Paldies visiem vecākiem, kuri palīdzēja un sarūpēja dabas materiālus, lai varētu izveidot sajūtām bagātu, daudzveidīgo taku. Paldies par atsaucību un sadarbību! Vasara izdevās brīnišķīga! Lai jauks, silts un krāsainiem piedzīvojumiem piepildīts rudens!

Ilūkstes PII „Zvaniņš” skolotāja *Aija Seile*

DARBS, TIEKŠANĀS UZ SAVIEM MĒRĶIEM, BRĪVĪBA – TĀS IR SVARĪGĀKĀS DZĪVES VĒRTĪBAS!

22. augusta pēcpusdienā Dvietē, Paula Sukatnieka dzimtās mājas “Apsītes” uzņēma tuvus un tālus viesus. Atbraukušie varēja iepazīties ar vīnogu selekcionāra māju un dārzu. Katrs varēja nobaudīt vītenos paslēpušos vīnogu ķekarus un nosmaržot kādu rožu ziedu viņgajos rožu krūmos.

“Apsīšu” mājas saimniece Vanda Gronska laipni uzņēma ciemiņus un iepazīstināja viesus ar šīs vietas savdabību, skaistumu un vērtībām, ko nesusi “Apsīšu” zeme un cilvēks, kas nerimstošā darbā visu mūžu ir vēlējis pēc sevis atstāt īpašu mantojumu vīnogu ķekaru izskatā. Pauls Sukatnieks bija izraudzījis ziedus, kas tāpat kā vīnogas, prasīja lielu un rūpīgu darbu to kopšanā un audzēšanā. Tās bija rozes. Savā dārzā viņš bija izaudzējis 150 šķirnes rozes.

Pasākums tika atklāts ar karoga uzvilšanu dārzā pie Paula Sukatnieka stādītajām rozēm. To svinīgi pacēla Paula Sukatnieka mazmazbērni Krista un Artis Priedes. Vakara gaitā viesi uzzināja interesantus faktus par rozēm, kā arī uzklusēja padomus par to dziedinošo spēku. Par to viesiem pastāstīja Melita Svilpe.

Šī vakara karaliene bija roze. Vakara viesi izsmaržoja tās medaino, balto ziedu un sajuta negaidītus ērkšķu dūrienus muzikālā

uzvedumā “Rozes Nesaprastajam”. Paula Sukatnieka dzīves stāsta lappuses viesiem atvēra stāstnieki Baiba un Dainis Ivāni. Brīnišķīgus skaņdarbus, gan mūsdienu mūzikas interpretācijas, gan klasiskās mūzikas zelta fonda skaņdarbus sniedza trio “Animando”.

Trio “Animando” ir mūziķi Karlina Īvāne (alts), Anete Dovmane (čells) un Kaspars Dovmanis (flauta). Ansambļa nosaukums aizgūts no itāļu valodas mūzikas termina, kas nozīmē “dzīvi, apgaroti” un cēlies no vārda anima - “dvēsele”. Itāliešu valodā vārdam animando ir divēja nozīme - “apgarot, iedvesmot” un arī “izklaidēt”. Rast prieku, spēlējot savām un citu sirdīm, tas arī ir tas, kas ļāvis ansambļa mūziķiem sastapties, saspēlēties.

Trio kopš savas izveidošanās 2007.gada nogalē, ir spējis uzstāties jau vairākviet Latvijā, atskaņojot dažādas programmas, pārstāvēt dažādus laikmetus un stilus mūzikā - no baroka līdz romantismam un no tautas melodijām līdz argentīniešu tango. Pārsvarā repertuārā klasiskās mūzikas pārļu aranžējumi.

Visi trīs mūziķi ir akadēmiski izglītojušies Latvijā un citviet pasaulē un aktīvi darbojas savā profesijā, uzstājoties gan kā solisti, gan kameramūziķi un orķestra mākslinieki.

Parasti mēs, skatītāji mēdzam izteikt atsauksmes par mākslinieku sniegumu, uzvedumu, izrāžu spilgtumu vai bālumu.

Es šoreiz atļausos dot iespēju pašiem muzikālā stāsta veidotājiem un dalībniekiem izteikt savas domas, sajūtas, redzējumu no skatuves puses, muzicējot, stāstot un raugoties uz mums - skatītājiem:

“Es vēlos pateikt lielu paldies Vandai Gronska. Pagājušā gada vasarā, iebraucot “Apsītēs”, viņas aizrautīgais stāstījums patiesi lika ieinteresēties par neparasto personību - Paulu Sukatnieku. Vanda ir ļoti atsaucīga un pretimnākoša. Novembrī, ierodoties P.Sukatnieka mājās, viņa deva iespēju pētīt pieejamos materiālus un komentārus par katru no atvērtajiem dokumentiem. Gada laikā, tajā skaitā nelielā uzveduma ģenerālmēģinājumā janvārī Lēdmanes baznīcā, pamatīgi iepazīnām selekcionāra dzīvi un personību. Tomēr tieši 22. augusta vakarā sajūtām viņa paša klātbūtni, esot tieši tajā vietā, kur ritējusi viņa dzīve, tapuši dzejoļi un ieraksti dienasgrāmatās. Noteikti gribu izteikt pateicību arī Stefanam Rāznam, kurš “Apsītes” praktiski paglāba no izzušanas, un tieši šī vakara priekšnesuma pašai deva apziņu, cik nozīmīgs ir bijis šis laikabiedru bieži nesaprastais vīrs, un cik svarīga ir šīs vietas esamība, uzturēšana un tālāk kopšana” – savās

Muzikāls stāsts “Rozes Nesaprastajam” – trio “Animando” un stāstnieki Baiba Īvāne un Dainis Ivāns. Paula Sukatnieka mājās “Apsītes”, Dvietē, 2020. gada 22. augustā.

atmiņās un sajūtās dalās vijolniece Karlīna Īvāne.

Čelliste Anete Dovmane stāsta: “Man ir ļoti laba sajūta. Izstaigāt māju un dārzu - iztēloties kā pats Sukatnieks tur staigājis un strādājis. Spēlējot jau vēlā vakarā, pat lielais vējš netraucēja un arī pustumsā - varēja just klausītāju atbalstu un labvēlību.”

“Man pārsteigums bija pati viesošanās Dvietes “Apsītēs” pagājušajā vasarā - uzzināt par Paulu Sukatnieku, atklāt neparastu personību, staigāt pa viņa veidoto dārzu - redzēt, kā cilvēks pārdzīgst sava darba augļos. “Apsītēs” bija svarīgi uzstāties ar “Rozes Nesaprastajam”, lai tādā veidā atdotu godu Paulam Sukatniekam. Lai caur stāstu runātu

Vanda Gronska pasniedz Paula Sukatnieka mazmazbērniem Kristai un Artim Priedēm dāvanas - māla vēja zvanus kā atmiņas par dzimtas māju “Apsītes” smago, mālaino zemi, kurā viņu vecvectēvs ar smagu darbu ir izaudzējis gan vīnogas, gan rozes.

par vispārcilvēciskām vērtībām - par gara brīvību, par to, ka darbs prasa atdošanos un ziedošanos, par to, ka apkārtējie to ne vienmēr spēj saprast un pieņemt, taču darbs, tiekšanās uz saviem mērķiem, brīvība - tās ir svarīgākās dzīves vērtības, kas stāv pāri ikdienībai.

Dvietes “Apsīšu” dvēse noteikti ir Vanda Gronska. Esmu pārlicināta, ka tieši viņas personība un atdošanās darbam ir tā, kas ļauj arī citiem ieraudzīt Sukatnieka dzīves un darba skaistumu un savpatību. Vanda Gronska ir tā, kas spējusi uzburt īpašu, siltu, skaistu gaisotni gan “Apsīšu” ikdienā, gan mūsu koncertēšanas vakarā.

Darbs, tiekšanās uz saviem mērķiem, brīvība - tās ir svarīgākās dzīves vērtības – **dalās savās pārdomās muzikālā stāsta “Rozes Nesaprastajam” stāstniece Baiba Īvāne.**

Stāsts par Paula Sukatnieka dzīvi un darbu ir jādzird visiem, kas to vēl nav dzirdējuši.

Paldies visiem, kas ieguldīja milzīgu darbu, radot šo patieso stāstu, ievītu brīnišķīgā mūzikas buķetē.

Paldies par skaistā pasākuma organizēšanu - P.Sukatnieka mājas - muzeja “Apsītes” vadītājai Vandai Gronskai, Dvietes pagasta pārvaldes vadītājai Ivetai Plonei, biedrībai “Dvietes vīnogas”, kā arī visiem pārējiem cilvēkiem, kas pielikuši savu roku, domas un sirdi, lai šis pasākums izdotos!

Dvietē, P.Sukatnieka mājās “Apsītes” muzikālā stāstā “Rozes Nesaprastajam” ieklausījās:

Ilūkstes novada pašvaldības sabiedrisko attiecību speciāliste
Aija Piļka

Foto un fona foto: Aija Piļka.

NEBAIDĪTIES IZPLEST SPĀRNUS UN LIDOT UZ KOŠAJĀM ZIEDU IELEJĀM!

Dvietes centrā, bijušā kolhoz kantora ēkā ir ieguvusi jaunu vizuālo skatu. Šeit ar savu māksliniecisko iedvesmu caur otu pieskārieniem, Dvietē ienākušas divas mākslinieces **Ilona Linarte – Ruža** un **Lelde Kundziņa**.

22. augusta pēcpusdienā Dvietes pagasta iedzīvotāji un viesi pulcējās uz Dvietes jauno gleznojumu atklāšanas brīdi, tiekoties, uzklāstot idejas radītājas biedrības “Dvietes Vīnogas” dalībnieces un vienu no idejas realizētājām, mākslinieci **Leldi Kundziņu**.

“Strādāt pie ēkas vizuālā noformējuma Dvietē bij ļoti interesanta pieredze. Kā vienmēr, uz radošām avantūrām mani izaicina Ilona Linarte - Ruža. Viņa ir cilvēks, kas vienmēr ir pilna ar košām, trakām idejām. Vēlos viņai pateikt paldies par viņas aicinājumam spert drošāku soli mākslā. Ilona arī ir šīs mākslinieciskās idejas autore. Atklāti sakot, es nekad nebiju strādājusi ar tik lieliem formātiem. Ilona prot tik viegli paskaidrot uzdevumu, ka nav ne mazāko šaubu, ka viss izdosies” - stāsta māksliniece **Lelde Kundziņa**.

Aija Pilka: Pastāstiet par motīviem gleznojumos?

Lelde Kundziņa: Mani pašu pārsteidz debesis, tās iznāca tiešām brīnišķīgas. Ir tāda sajūta, ka šķiet, ka tās ir iekritušas ēkā. Tās ir tik dažādas – koši oranžas, citreiz pavisam pūkainas, dažreiz

tumši draudošas. Tāpat kā dzīvē. Grāmatas ir kā gudrības simbols. Putniņš vēsta, ka vienmēr jāemēģina un jāiemācās lidot, nebaidīties izplest spārnus un lidot uz košajām ziedu ielejām, smelties radošas idejas. Uzskatu, ka ik vienam darbam ir jāpieiet ar mīlestību un radošu garu!

Māksliniece **Lelde Kundziņa**, Dvietē, 2020. gada 22. augustā.

Biedrības "Dvietes vīnogas" dalībnieces kopā ar Dvietes pārvaldes vadītāju Ivetu Ploni un mākslinieci Leldi Kundziņu, Dvietē, 2020. gada 22. augustā.

A.P.: Zem debesīm sāk dzīvot Dvietes vērtības, kuru pamatā ir pats cilvēks, gudrība un viņa darbs?

L.K.: Jā, visā krāšņumā parādās vīnogas. Tās pašas par sevi ir ļoti simboliskas - ko īpaši vēstošas, izzinošas. Pateicoties šim projektam, esmu sākusi dziļāk pētīt vīnogu augšanas procesu, kā arī iepazīstos ar vīnogu audzētāju nopietno darbu. Tā ir fantastiska nodarbe.

A.P.: Vēl bez šī projekta, vai ir kāds īpašs cilvēks, kas ir iedvesmojis vairāk ieskatīties vīnogu pasaulē?

L.K.: Paula Sukatnieka māju "Apsītes" namamāte Vanda Gronska vienmēr prot aizraut ar interesantiem stāstiem, atklājot vīnogu

dabu. Tas, ko viņa dara, jūtams un redzams, ka tā ir viņas sirdslieta. Lielu darbu arī iegulda "Apsītēs" strādājošās meitenes.

A.P.: Kā notika gleznošanas process?

L.K.: Kamēr gleznojām, mūsu priekšā bija nolikti skaisti, sulīgi vīnogu ķekari no "Apsīšu" mājām. Vīnogas logos mums sanāca ļoti vieglas, gaisīgas, pat sireālas.

A.P.: Kāds ir šo gleznojumu vēstījums un kāds varētu būt to praktiskais pielietojums?

L.K.: Gleznojumi ir kā atmiņu vēsmas par Paula Sukatnieka ieguldīto milzīgo darbu vīnogu selekcionēšanā un audzēšanā.

Mūsu radošais duets no sirds bezgala priecājamies, ka vietējiem dvietiešiem ir ļoti iepatīcies jaunais, mājīgais stūrītis. Kāds ir teicis, ka varbūt debesīs ar laiku parādīsies eņģeļi. Domāju, ka šeit varētu ierīkot mazu kafejnīcu vai info centru ar suvenīru tirgošanu. Šī ir laba vieta, kur varētu fotografēties, iemūžinot atmiņas par jauko Dvieti.

Skaisto gleznojumu atklāšanas brīdī Dvietē viesojās un ar mākslinieci Leldi Kundziņu sarunājās:
Ilūkstes novada pašvaldības sabiedrisko attiecību speciāliste
Aija Piļka

Foto un fona foto: Aija Piļka.

Ēka Dvietē, 2020. gada 22. augusts

Virsmēslojam kviešus. Foto: Maigurs Krievāns.

BŪT LAUKSAIMNIEKAM IR TĀPAT KĀ BŪT MŪZIĶIM – JĀBŪT AR ĶĒRIENU UN VĒLMEI DARĪT NO SIRDS!

Pašā ražas novākšanas karstumā, kad tiek pļauta labība, pats lielākais dārgums ir darbīgas rokas, laiks un katrs saules stars. Lietus mākoņus pasūtījumam malā, un paliek vieta sarunai ar aktīvu un darbīgu novada lauksaimnieku, zemnieku saimniecības “Auziņas” īpašnieku Maiguru Krievānu.

Aija Piļka: Vai Jūs ar lauksaimniecību nodarbojaties kopš 90.gdu sākuma?

Maigurs Krievāns: Jā, no 1993. gada, kad man bija 25 gadi, sāku nodarboties ar lauksaimniecību savās vectēva mājās “Auziņas”.

A.P.: Tas bija tāds īpašs pārmaiņu laiks, nesin bijāt dienējis Padomju Savienības armijā, un pēkšņi, esam neatkarīga valsts un visi ceļi valā arī neatkarīgi darboties ar zemi dzimtas mājās? Kā izdomājāt spert šo soli un uz ko tieši specializējāties?

M.K.: Jā, man bija labs dienests, Tālajos Austrumos, 70 km no Ķīnas, 100 km no okeāna, Vladivostokas. Strādāju medicīnas daļā par mediķi - insktrtoru. Uzsākt savu patstāvīgu darbošanos bija liels un drosmīgs solis.

Toreizējais kolhozs “Zemgale” juka. Strādājot tajā, jutu tādu šupošanos un nenoteiktību Vienu dienu atnācu mājās, paņēmu lapu un sāku rakstīt: “Cien. kolhoza “Zemgale” priekšsēdētājam Breidakam Antonam! Lūdzu pārdodiet man kolhoza pagrabu ar visiem kartupeļiem, kā arī tehniku...” Visi domāja, ka esmu sajucis prātā.

A.P.: Jums bija finansējums tam?

M.K.: Jā, man bija finansējums. Pirmais, no cilvēkiem sāku pirkt pajas. Kolhozs tomēr nolēma, ka man pārdos to kartupeļu pagrabu. Doma bija sākt nodarboties ar kartupeļu audzēšanu, ko darām līdz pat šodienai. Sākām strādāt ar 15 ha. Kad viss kolhozs par pajām bija iztirgots un privatizēts, izrādījās, ka ir palikusi viena ferma ar 50 govīm. Kolhoza priekšsēdētājs pasauca mani vienu dienu un jautāja: “Klausies, paņem to fermu ar tām govīm arī.” Paņēmām fermu ar visām govīm un sākām nodarboties arī ar piensaimniecību. Problēma bija ar zemēm. Nebija brīvu zemju. Tā kā piena cena tajā laikā bija ļoti zema, izdzīvot bija ļoti grūti. Un trakākais bija tas, ka tās pļavas, kas bija apkārt fermai, ko varētu izmantot govīm, piederēja citiem kā mantojumi. Un galarezultātā paliku tikai ar tiem 15 ha, tādā platībā lielo ganāmpulku uzturēt bija grūti vai pat neiespējami. Variantu citu toreiz nebija. Tad mēs pārgājām uz nobarojamiem bulļiem. Audzējām pāri 60 bulļiem. Beigās arī no tās domas atteicāmies.

A.P.: Ar ko vēl nācās jaunajā saimniecībā nodarboties?

No vectēva mantoju mežu. Nekādu ienākumu no tā nebija. Mežs bija sakritis ar sagāztām apsēm, bija daudz sapuvušu koku. Mēs mežu vienkārši tīrījām, zāģējām visu malkā. Pirmos trīs gadus necirtām nevienu baļķi, tikai tīrījām. Kāds tad bizness var tajā laikā būt, ka bija vispirms jāatbrīvo mežs no kritušiem kokiem.

A.P.: Toreiz saimniecībā darbojāties ar savu ģimeni?

M.K.: Nē, saimniecībā darbojos viens, ģimeni vēl nebiju nodibinājis. Toreiz biju jauns un stiprs. Protams, daudz palīdzēja arī mamma, krustmāte, brālēni, māsa ar vīru. Toreiz pēc izglītības biju veterinārārsts, biju beidzis Bebreņu lauksaimniecības sovhoztehnikumu. Vēlāk 2010. gadā pabeidzu Jelgavas Lauksaimniecības akadēmiju agronoma specialitātē.

A.P.: Sapratāt, ka ir jāpilnveidojas, kas jauns jāapgūst, lai varētu sekmīgāk darboties?

M.K.: Jā, gadi atlāva, izdomāju kopā ar draugu Viktoru, ar kuru iepazinānos mācoties tehnikumā, gan tālāk studēt, gan zemniekot, gan arī kļūt par kompanjoniem, un mūsu sadarbība ideju līmenī un draudzība turpinās līdz šai dienai.

A.P.: Vai bija kāds atbalsts arī no valsts puses, strādājot zemnieku saimniecībā, jo iegādātā tehnika no kolhoza 90. gadu sākumā taču ar laiku lūza un bija vajadzīga vietā jauna?

M.K.: Jā, tā kā vēl Eiropas projekti nebija sākušies, valsts atbalstīja zemniekus. Varēja iegādāties MTZ traktorus. Tikai vēlāk ar Eiropas naudām varēja iegādāties ko jaudīgāku, profesionālāku, mūsdienuāku. Protams, bija daudz kļūdu pieļauts tajā jaunības trakumā, bija arī kaut kādās lietās nezināšana, steiga. Visādi gāja.

A.P.: Jūs iesākat ar 15 ha, un mūsdienās cik ha esat sasnieguši?

M.K.: Līdz šai dienai saimniecībā ir 300 ha.

A.P.: Ko Jūs darāt šajos 300 ha?

M.K.: Audzējam aizvien kartupeļus. Ar katru gadu platības samazinām, jo iedzīvotāju skaits samazinās, un līdz r to pieprasījums rūk. Parādās mazāk interese par lopbarības kartupeļiem, jo cilvēki ar cukkopību vairs tik daudz nenodarbojas, kartupeļi vairs nav vajadzīgi. Jādodomā kur tos realizēt savādākā veidā, jo joprojām tos audzējam. Lielākais ir bijis 23 ha, tagad 10 ha. Pārējais ir augkopība - Ziemas rapsis, ziemas un vasaras kvieši, mieži, auzas.

A.P.: Šo visu produkciju Jūs realizējat Latvijā vai ārpus tās?

M.K.: Esam veduši arī pārdot rapsi un graudus uz Lietuvu, kartupeļi ir vesti gan uz Uzbekiju, gan uz Krieviju, Ungāriju. Tagad pārsvarā produkciju realizējam Latvijā, ir labi noteikumi. Daugavpilī ir vairākas vietas, kur varam realizēt savu produkciju. Rindas lielas nav kā tas bija kādreiz, kad bija jānodod produkcija, toreiz bija jāpatērē tam daudz laika. Šajā ziņā viss daudz maz ir noregulējies, pašam tikai ir jāizvēlas izdevīgākais sadarbības partneris.

Ziemas rapsis ziedos. Foto: Maigurs Krievāns.

A.P.: Novadā droši vien esat daudzi graudkopji, kā ir ar konkurenci?

M.K.: Es pat gribētu teikt savādāk, principā lauksaimniecībā pats galvenais ir tas vecais teiciens: “Radus neizvēlas, radi ir radi, tie atbrauc un aizbrauc, bet galvenais ir kaimiņš ar kuru dzīvo blakus.” Ar kuru vienmēr ir jāmāk sadzīvot. Tā arī tas ir starp lauksaimniekiem. Tās ir tādas īpašas attiecības, Tas nav tikai saistīts ar blakus dzīvošanu, Darba procesā mēs saskaramies ar daudziem īpašumiem, zemēm, kādreiz vajadzība šīs teritorijas šķērsot, tālāk tas viss saistās vis uz visu zemju nomu, pirkšanu. Šeit pats galvenais ir nepazaudēt cilvēcīgumu, saglabāt normālas attiecības, nevis iet “pāri galvām” vai neviens ne arvienu nerunā kā tas ir vērojams citos Latvijas reģionos. Mūsu pusē tas nav raksturīgi, un tas ļoti iepriecina. Var notikt dažādi, var iebuksēt traktors, un nav ar ko to izvilkēt, un nevienam nevari uzprasīt palīdzību, jo esi ar visiem “sagājis grīstē”. Pats galvenais ir labas attiecības ar lauksaimniekiem, jābūt koleģiālām, solidārām. Ja es kādreiz kaut ko jaunu uzzinu lauksaimniecības jomā, vienmēr to pastāstu cilvēkiem. Tās ir manas domas un rīcība. Es nesaku, ka tā ir jādara, bet arī es labprāt uzklaušu kolēģu domas. Domājot par finansiālo lietu vispār lauksaimniecībā, te daudzi runā mēdijās, ka mums ir vismazākais atbalsts no Eiropas. Protams, tas būtu labi, ja būtu piešķirts vairāk nauda, bet mums pašiem ir jāskatās, kā varam nopelnīt vairāk naudas ne tikai augkopībā, graudkopībā, lopkopībā, bioloģiskajās saimniecībās. Ir ļoti daudz smalkas niansas, kaut ko uzzini, kaut ko izdari, kaut kā ekonomika tajā saimniecībā paceļas, aiziet uz augšu. Tāpēc ir ļoti svarīgi dalīties ar to pieredzi, iegūt jaunu pieredzi, teorija ir teorija, un prakse ir prakse. Bet visā visumā es uzskatu, ka mūsu pusē mēs dzīvojam ļoti draudzīgi un labi.

A.P.: Vai starp lauksaimniekiem notiek kooperēšanās? Teiksim, viens audzē lopus, otrs barību lopiem, un zemniekiem iespēja izdevīgi sadarboties?

M.K.: Ar kooperēšanos ir vienmēr gājis smagi. Ir mēģināts daudz, lāga nesanāk. Pa šiem gadiem ir mēģināts izveidot dārzenu kooperatīvus, nekas nav aizgājis. Bet jebkurā gadījumā, šeit ir svarīgi dažādošana. Domāju, ja saimniecībā ir vairākas nozares. Mums uz šo brīdi ir pakalpojumi, ko mēs sniedzam, tālāk ir kartupeļi ar ko mēs ziemā varam nodrošināt darbu cilvēkiem, jo kartupeļi ir jāšķiro, jātirgo. Tā ir augkopība. Ja saimniecībā ir vismaz trīs nozares, vienmēr ir ko darīt. Ja kaut kur kas piebremzē, tad cita nozare atkal ekonomiski paceļ. Ir ļoti labi, ka lauksaimnieks neizvēlas tikai vienu nozari un klāt paņēm arī tirdzniecību. Ideju ir daudz. Dēļ arī ir izaudzjis, izveidojis savu saimniecību. Tehnikas ziņā lauksaimnieki viens otram izlīdz, ja ir kāda vajadzība. Nekādu problēmu. Pārsvārā izpalīdz ar piekabīnāmo tehniku, tie nav kombaini vai traktori.

A.P.: Cik Jums cilvēku saimniecībā strādā. Kā ir ar profesionāļiem, kuri sēžas uz kombainiem, traktoriem, vai ir darba spēks, vai ir attiecī-

Kviešu pļauja. Foto: Maigurs Krievāns.

gās zināšanas, tagad viss paliek tik moderns, kompjuterizēts? Visu laiku ir jāpapildina zināšanas?

M.K.: Uz šo brīdi ir tā kā ir. Ir arī salīdzinoši jauni cilvēki, kas strādā saimniecībā. Ir arī tādi, kuriem drīz pienāks pensijas gadi, bet, ja paskatāties tālāk uz priekšu, tad, atklāti runājot, aina ir drūma. Izeja ir viena, jādoma, ar kādiem agregātiem tālāk strādāt, to cilvēku fiziski nebūs, vienīgi, ja sāks ieplūst strādnieki no Ukrainas un Baltkrievijas. Saimniecībā sezonā strādā četri cilvēki. Ziemā cilvēki tiek nodarbināti kartupeļu šķirošanā un arī mežā, ražojam šķeldu, izcērtam arī grāvjus. Darbs mums ir vienmēr, Sniegam nokūstot, tiklīdz atsākas veģetācija, tā tehnika dodas uz lauka.

A.P.: Jauniem cilvēkiem ieinteresētība strādāt laukos nav tik spēcīga?

M.K.: Es teikšu tā, lauksaimniecība ir iespējas, un sevišķi jauniešiem ir iespējas laukos. Viņi domā savādāk nekā mēs. Viņi domā modernāk. Domā, kā ar jaunajām tehnoloģijām gūt labākus rezultātus. Piemērs, mēs ar dēlu vakaros pozitīvā nozīmē daudz strīdamies, viņš uzskata, ka varbūt varētu būt tā labāk, es vēl uzskatu tā, bet ir lietas, ko beigās es saprotu, viņam jau bija taisnība. Strādāt ar tādu tehniku kāda ir tagad, protams to var darīt tikai jauni un izglītoti cilvēki. Tehnoloģijas attīstītas ļoti strauji.

A.P.: Visa lauksaimniecības tehnika ir datorizēta?

M.K.: Protams, tehnika sastāv no vieniem datoriem. Viss ir mainījies.

A.P.: Tas nozīmē, ka ieprogrammējot attiecīgas opcijas, var uzzināt kāds varētu būt dienas ieguvums?

M.K.: Nē, to nevar tā paredzēt, tā ir tehnika, tā ir daba, cik uz lauka izaudzīs, tie ir laika apstākļi. Tas ir neparedzami, tehnika var salūzt vai notikt kas cits, Tikko spīdēja saule, un var pēkšņi sākties lietus. Ieprogrammēt var piemēram, minerālmēsļu kļiedšanu, tā ir precīza opcija, visu precīzi var iestatīt, tāpat arī smidzināšana ar pesticīdiem, Augu aizsardzības dienests ļoti kontrolē visu, visam jābūt precīzi., atbilstoši kā jābūt pēc normatīviem aktiem. Pārsvārā visi jaunie smidzinātāji ir datorizēti. Arī pašiem traktoriem, kombainiem visa vadība ir “uz pogām”.

A.P.: Kāda šogad ir raža?

M.K.: Šogad ir laba raža. Un izaug visiem, kas ir iesējuši. Prātīgi visi ir saimniekojuši. Es nekad negribu runāt par tonnām, centneriem, hektāriem. Vienā laukā raža var būt labāka, otrā sliktāka. Zemes kvalitāte mums ir ļoti atšķirīga, dažāda. Zeme mums ir sākot no māla un melnzemes, beidzot ar smilti. Smiltīs vislabāk aug mieži un auzas.

A.P.: Kā ir ar rapsi?

M.K.: Šī kultūra jau bija ienākusi kolhozu laikos. Tā bija domāta lopbarībai, ne sēklas ieguvei, toreiz to uzskatīja par lielu, zaļu masu. Saimniecībā rapsi audzējam 70 - 80 ha platībā.

A.P.: Vai rapsi pārdodam eļļas spiešanai?

M.K.: Rapsi mēs pārdodam, un tālāk tas tiek pārstrādāts dažādām vajadzībām.

A.P.: Cik daudz laika pavadāt uz lauka?

M.K.: Es neskaitu. Neviens zemnieks stundas neskaita. Kaut gan saka, ka vajadzētu skaitīt, bet nav tam laika.

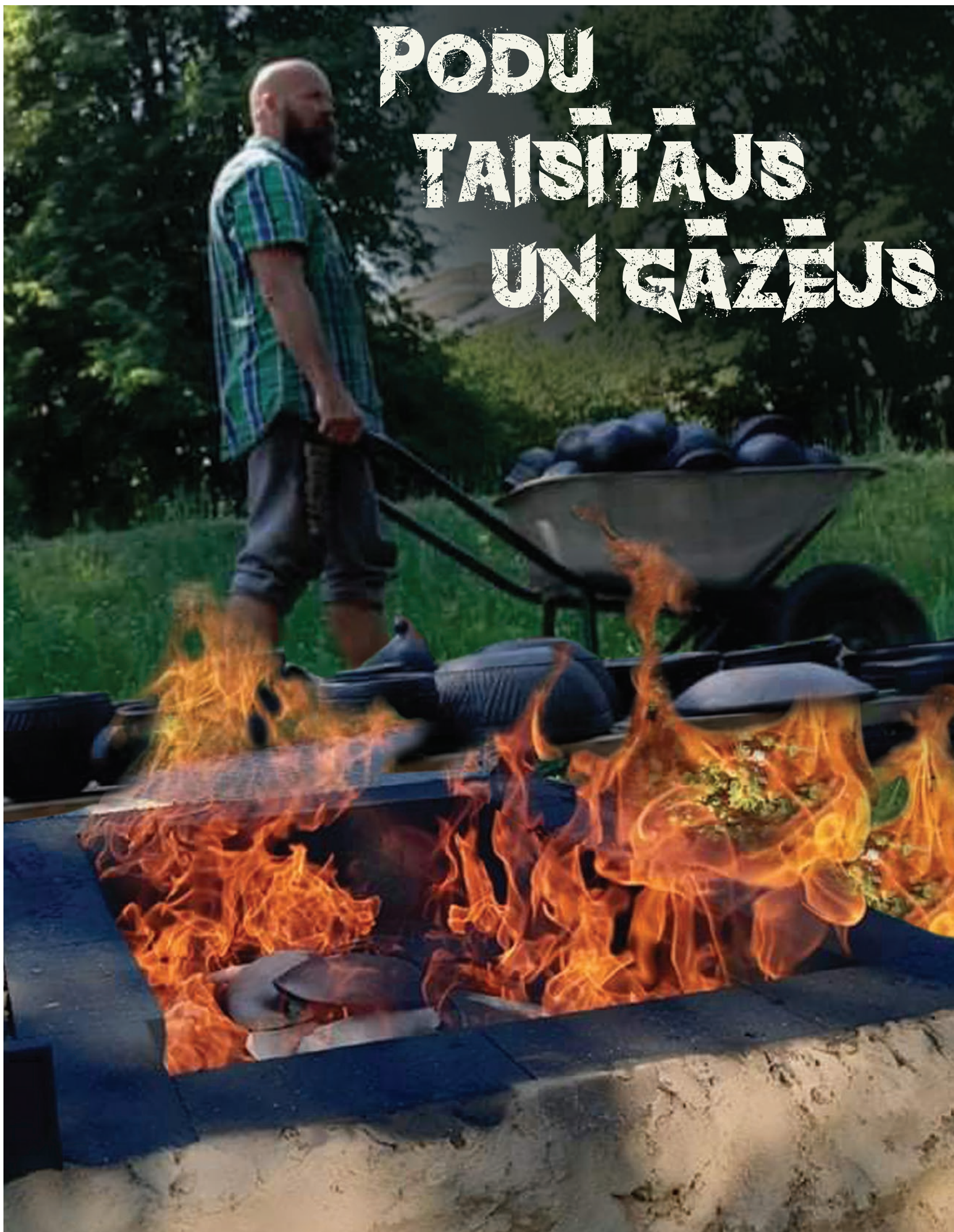
A.P.: Kāds būtu Jūsu vēlējums lauksaimniekiem, sadarbības partneriem?

M.K.: Lauksaimniekiem – bez Dieva palīdzības neko mēs nevaram izdarīt, vai esi lopkopis vai augkopis, vari darīt jeb ko, bet ja no Dieviņa nebūs ne saules, ne lietus, tad tas darbs būs vienkārši vējā. Mēs lauksaimnieki esam atkarīgi no tā Augstākā! Nākamais ir tas cilvēciskums, saglabāt tās labās attiecības, starp kolēģiem un kaimiņiem, starp pārējiem lauksaimniekiem. Vēlētos, lai laukos paliek vairāk jauno cilvēku, lai viņi saprastu, ka laukos ir iespējas.

A.P.: Kā lai ieinteresē jauno cilvēku palikt laukos, un nedoties uz pilsētu?

M.K.: Ar lauksaimniecību ir tāpat kā ar mūziku, var mācīties spēlēt ģitāru, bet ja tev nav tās muzikālās dzirdes, nekad neiemācīsies to spēlēt labi, varbūt viena dziesma sanāks, bet ne vairāk, tāpat arī ir ar lauksaimniecību, ir jābūt aicinājumam, jābūt dabai, jāsadzīvo ar dabu, jāstrādā dabā un jābūt ķērienam. Nevajag braukt no viena grāvja otrā grāvī, runā, ka lauksaimnieki visu indē un ir visu izindējuši, mēs vienmēr cenšamies lietot ne agresīvus produktus, bet tieši tik cik mums vajag. Es uzskatu, ja augam neko nelieto, tas augs ir slims ne vesels. Kāpēc mums jāēd slima pārtika, ja varam ēst veselu pārtiku. Visam ir jābūt sabalansētam un līdzsvarā tāpat kā dabā.

Ar zemnieku saimniecības “Auziņas”
īpašnieku Maiguru Krievānu sarunājās:
Ilūkstes novada pašvaldības
sabiedrisko attiecību speciāliste
Aija Piļka

PODU TAISĪTĀJS UN GĀZĒJS

MAN IR NEOLĪTA PODI, BET MAN NAV NEOLĪTA DOMĀŠANA

Kādā agrā, saulainā maija rītā Bebreņu centrā satiekos ar Bebreņu podnieku, kas tikko uz velosipēda atgriezies no peldes ezerā. Mazliet nodrebīnos, netipiski jau domāt par peldēšanas sezonu šodien, bet viņš atbild, ka: "Peldot visu cauru gadu, un ja ūdeni sedz ledus kārtiņa, atliek to tikai padauzīt un lēkt ūdenī. Cilvēks var pierast pie visa."

"Man šeit nav veikals, te sienas nolupušas, tas jau dod to īpašo sajūtu, esot podu vidū, nekā glancēta, man pa vienkāršo" - saka Bebreņu **PODNIĒKS MAREKS ZAVODNOJS**, ievedot mani savā darbnīcā. "Ir cilvēki, kuriem patīk skaistas bildes, bet šis nebūs tas gadījums" – piebilst Mareks. Viņš atzīst, ka viņam ļoti nepatīk ja pie viņa ierodas pilni autobusi tūristu, bieži vien to cilvēku vidū atrodas tādi, kas neprot klausīties. Laikā, kad Mareks cenšas stāstīt par podniecību un darba procesu, atbraukušie viens ar otru sarunājas, traucējot gan stāstītājam, gan arī citiem klāt esošiem interesentiem. Podnieks priecājas par individuāliem apmeklētājiem: "Tādi cilvēki ierodas ar mērķi uzzināt kaut ko jaunu, pabaudīt atmosfēru, arī ko iegādāties, tad redzu, ka viņš ir priecīgs, gandarīts, apmierināts, un reizē arī es. Patīk, kad atbrauc ģimenes ar bērniem, mazajiem iespēja paņemt rokā mālu un kaut ko izveidot." Podnieks man rāda, ko izveidojusi maza meitene no Jaunolaines, kas kopā ar vecākiem speciāli mērojuši ceļu uz Bebreņi, lai meitenei parādītu kā top podi.

Mareks dzimis Rīgā, dzīvojis laiku Olainē, pārcēlies uz Ilūkstes novadu. Viņš ir brīvdomātājs - nesaista tradicionālais, pasaules uztverē nepastāv noteikti rāmji: "Nevajag uztvert, ka tieši tavs viedoklis, vai darbība ir tā pareizākā, ja cilvēks būtu piedzimis citā vietā, esmu pārliecināts, ka viņš teiktu atkal ko citu. To var manīt cilvēkos, kas ilgi dzīvo vienā vietā, patriotismā un tradīcijās. Vide nenoliedzami raksturo un veido pašu cilvēku. Tikai retais neņem galvā ierasto un pieņemto, un uzdrošinās ap sevi veidot plašāku redzesloku un pieņemt izaicinājumus, kas liek iziet no komforta zonas. Pie tādiem piederu arī es. Esmu mēģinājis cilvēkus saprast caur kultūru, bet priekš manis tas ir nepietiekoši, "par īsu". Tradīcijas un kultūras ir dažādas, bet cilvēki jebkurā pasaules malā ir vienādi. Lai saprastu cilvēku ir jāpēta daudz kas vairāk. Cilvēks dzīvojot 7 miljonus gadu, ir iemācījies pielāgoties jeb kam. Vārds kultūra bieži vien cilvēkiem asociējas ar mākslu, dejošanu, dziedāšanu un citām izpausmēm. Cilvēkiem vajadzētu kādā zināmā un populārā interneta vietnē ieskatīties un izlasīt, ko nozīmē vārds kultūra?! Tagad laukā pa logu redzam, cilvēks plauj zāli, tā ir pieņemts, tas jādara, tāpat, arī tā ir kultūra. Atbrauc pie mums astrofizikāls lasīt lekciju, tas arī būs kultūras pasākums. Citiem patīk "dancāt", man patīk klausīties par zinātnes sasniegumiem. Piemēram, mani interesē astrofizika, neiroloģija, sintētiskā evolūcijas teorija, šobrīd lasu par neiroloģiju Stenfordas Universitātes profesora Roberta Sapoļski grāmatu, klausos Harvardas universitātes profesora Maikla Sendela lekcijas par jurisprudences tēmu "Kas ir taisnīgums?" -, sākot no sengrieķu filozofiem līdz Kantam, beidzot ar mūsdienām par demokrātijas principiem un brīvību. Ir interneta laikmets, cits skatās kaķus, zaķus... es pievērsos iepriekšminētajam. Esmu sapratis, ka brīvību manī neviens nav audzinājis, nezīnu vai tas ir labi vai slikti. Nāku no nelabvēlīgas ģimenes, neesmu stereotipos kā vajag, kā būtu pareizi un pieņemts."

Iepazīstot podnieka darbnīcu, kopā apskatām mazās meitenes veidotos darbiņus, un izvēršas interesanta saruna.

Mareks Zavodnojs: "Dažreiz domāju, sākumā mazu bērnu māca staigāt un runāt, pēc tam visu pārējo dzīvi viņam māca sēdēt un klusēt. Apmēram, mazais cilvēks ar grūtībām iemācās staigāt, pēc tam vecāki ļauj: "Nebizo, sēdi, esi mierā!" Vecāku attieksme nosit bērnam visu interesi par pasauli. Mazā meitene no Jaunolaines sēdēja, lipināja, veidojot savu pasauli, dodot vārdus saviem darbiņiem, vecāki klusi vēroja. Tas bija skaisti. Nedrīkst bērnu iztraucēt, ir jāļauj darboties, kaut tajā brīdī vecāki varbūt ir neērtā, nekomfortablā stāvoklī, ir jāpaciešas, lai bērna radošums iesēžas dziļāk viņā. Iztraucēts - viņš pazaudē to mirkli, kad apjauš to, ka viņam tas ir interesanti un saistoši. Bērnam jādara ir to, kas viņam šķiet saistošs, ne to, kas saistošs šķiet pašiem vecākiem, interesants vai nepiepildīts. Vecākiem jāieklausās bērnos, jāļauj brīvība. Runājot par cilvēku un pasauli, ir ļoti svarīgi zināt, kā tā pasaule ir iekārtota."

Aija Pilka: "Vai Tavā dzīvē ir kāds periods, kuru uzskati par izniekotu laiku?"

M.Z.: "Pateikšu ļoti nepatriotiskas lietas, atceroties 90. gadu sākumu - tie bija Latvijas armijas sākumi, toreiz paņēma Padomju armiju un pārtaisīja par Latvijas armiju, lika uzvilkt humanitārās formas, iedeļa humanitāros ieročus, izskatījāmies pēc "trešo valstu armijas", bija smieklīgi skatīties, ka armija viena, bet formas dažādās krāsās. Armijā gandrīz neko neiemācīja, tas ir no dzīves izmests laiks. Bet izdevās iepazīt dažādus cilvēkus, bija jūtama viņu dzīvnieciskā daba."

Mareks dienēja robežsargos, bija norīkots uz Ventspils mācību bāzi, tad nosūtīts uz Ainažiem, dienēja Salacgrīvas rotā.

Vienīgā tradīcija, ko Mareks ievēro daudzu gadu garumā – ir dzimšanas dienu nesvinēšana. Šī diena vienmēr tiek aizņemta ar cepla kurināšanu un jaunradīto trauku dedzināšanu.

A.P.: "Kā un kad pats saprati, ka vēlies darboties ar mālu?"

M.Z.: "Tas nav bijis aicinājums. Visiem liekas, ka no bērniības obligāti kaut kas ir noteikts jāsapņo. Ar mani tā nav bijis. Šī ir mana 20. profesija, noapaļojot, esmu dzīvojis laukos, slaucis govīs, ganījis zosu tūkstošus, taisījis kokogles, strādājis gaterī un ceļu būvē, kā arī apzaļumošanā, esmu arī bijis atslēdznieks – izolētājs, gaļas izcirtējs. Pamazām mentāli nobriedu "pietiek strādāt svešam onkulim", sajutu

*Bruņurupucis, kurš bija "jādabū pie dziedāšanas".
Autors, podnieks Mareks Zavodnojs*

personisku izaugsmi, biju meklējumos - ar ko jaunu varētu sākt nodarboties? Brīvība man visos laikos ir bijusi pirmajā vietā. Vienmēr ir patīcis ar kaut ko "knibināties", vienmēr ir saistījusi amatniecība, ne tikai podniecība, patīk arī metālapstrāde, esmu pat izkalis rozi, ko uzdāvināju savai māšai. Pamazām sāku domāt, kā mainīt savu dzīvi, spontāni gan neko nedarīju. Neko nepametu un kā Sprīdītis nedevas pasaulē laimi meklēt. Nebija man ap 30, bet pie 40 gadiem. Biju iekrājis naudu, un padomāju, ka būtu jāpamēģina podniecība. Mērķis bija - braukšu uz Latgali ar domu meklēt meistarū. Un tieši tā arī notika. Īsta sakritība, astoņus gadus atpakaļ - 2012. gada augustā caur internetu atradu podnieku Ilmāru Veceli, manuprāt, viņš ir labākais podnieks Latvijā, viņš ieteica man Evaldu Vasilevski, sazinājos ar viņu, un viņš saka: "Tieši šobrīd notiek plenērs (tāds pasākums notiek reizi gadā), kurš notiek 10 dienas, un jebkurš cilvēks no malas, kaut vai bez pieredzes, vienkārši var atbraukt un darboties ar podniecības tehniku, mācīties kā neolīta laikmetā taisīja podus." Es devos uz turieni, ieradās plenērā, biju nokavējis pāris dienas. Tad es "iebraucu", pirmo reizi pamēģināju turēt rokās mālu. Atceros, līdz diviem naktī sēdēju un darbojos, lipināju savu pirmo podiņu. Šķiet, sēdēju kaut kādā transā, man tā gribējās dabūt rezultātu. Biju vispār bez nekādas pieredzes un saprašanas. Vispār nezināju, kā un ko tur darīt. Es tagad varu tā pasmieties, to podiņu, ko es toreiz taisīju līdz diviem naktī, tagad varu uztaisīt 3 minūtēs. Toreiz pat tam podiņam, to apdedzinot, nokrita rokturis, nebiju pielīmējis, vienkārši pieliku. Es tikai pēc tam uzzināju, ka nevar tā vienkārši pielikt, ka osa ir jāapstrādā ar duļķmālu un tad speciāli jāpielīmē. Katrā amatā ir savas nianšes. Bet nekas, es pēc tam podiņam pielīmēju atpakaļ osiņu. Tagad stāv kā relikvija. Tā es sāku tos podus veidot. Man jau likās, ka tie sanāk tā, bet cilvēki man sāka teikt: "Nevar nemaz manīt, ka esmu iesācējs, droši vien ir bijusi iepriekšēja pieredze, podi sanāk labi." Atzinos, ka nav bijusi nekāda pieredze. Mans meistars Evalds Vasilevskis arī bija pārliecināts, ka man podu taisīšana izdodas. Teicu viņam, ka esmu brīvs putns, un skolotājs uzaicināja mani pie sevis padzīvot un vēl pamācīties. Trīs mēnešus kopā ar meistarū gatavoju podus, braukājām pa Latviju, iepazīnu viņa kolēģus. Palīdzēju būvēt ceļus, apdedzināt podus. Trīs mēnešu laikā izkurinājām astoņus ceļus dažādās Latvijas vietās. Pēc tam skolotājs teica: "Tu amatu esi apguvis, tagad tikai jāklūst par podnieku, tālāk jāsāk darboties pašam, lai pats iepraktizētos un dabūtu klientus, un tam ir vajadzīgs laiks." Un

laiks man bija pietiekoši. Ar iegūtajiem pamatiem, es varu uztaisīt plenēru, cilvēki pēc pāris dienās var uztaisīt normālus podus."

A.P.: "Tātad, es saprotu, ka Tava podniecība ar ko nodarbojies, ir bezripas podniecība? Domāju priekš cilvēkiem Tavi darbi ir īpaši un piesaista ar to, ka tiek radīti tikai ar Tavām rokām."

M.Z.: "Uz ripas veidojot podus, jābūt iecentrēt un vadīt ripu, bet bezripas tehnikā ar lipināšanu jau pirmajā reizē var uztaisīt mazus trauciņus. Saprātu, pienācis laiks un jāiet tālāk, skolotājs turpināja turēt "roku uz pulsa". Varēju prasīt viņam padomus jebkurā laikā, piemēram, kurinu cepli, nevaru dabūt vajadzīgo temperatūru, vai ceplis aizsitas ar kvēpiem, viņš pasaka: "Pagaidi, atlaidini, lēnā garā!" Jā, visādas nianšes apgūtas. Toreiz pēc mācīšanās, es aizbraucu uz Subati pie tēva, iekārtojos tur, uzbūvēju cepli, podniecību uzsāku tur, pamazām sāku darboties, meklēt klientus, sāku sevi rādīt - kas es vispār tāds esmu. Sāku piedāvāt un atstāt savus darbus dažādos veikalos, sāku darbus arī tirgot kādā lokālā tirdziņā, meklēju kontaktus, lēnā garā aizbraucu uz Daugavpili, mani podi bija nopērkami dažādās Daugavpils vietās. Kad Latvija bija Eiropas Savienības prezidējošā valsts, man nāca liels pasūtījums, bija jātaisā suvenīri Eiropas deputātiem. Iepazinās ar Ivetu Mielavu, viņa uzvarēja konkursā, un es biju viens no dažiem podniekiem, kas gatavoja "svilpauniekus". Kādus 400 gabalus uztaisīju. Pēc tam jau sāku savus darbus likt Rīgas veikalos. Viens no veikaliem ir "Upe", kas nodarbojas ar mūzikas ierakstu tirgošanu, tur pārdošanā ir mani svilpju bruņurupuci un gliemeži, peles un pīles. Es taisīju jeb ko, kas skan. Man bija ideāls pasūtītājs. Visskanošākās ir zivis, man patīk to forma, un šajā ietvarā labi cirkulē gaiss. Bruņurupucis ir ļoti sarežģīts darbs, ne tas, ka jāuztaisā bruņurupucis, vēl tas jādabū pie "dziedāšanas". Zinu, ka pēdējais bruņurupucis no veikala aizgāja uz Gruzijas vēstniecību. Cilvēki jautā, vai podi var saplīst, protams var saplīst."

A.P.: "Vai bija kāds interesants darbs, ko uzdeva Tavs skolotājs?"

M.Z.: "Skolotājs daudzus gadus meklēja savā zemē māla vietas, atrada un varēja tās izmantot podniecībai. Māls ir jāizrok no zemes, tad ir tāda māla mašīna kā liela "gaļasmašīna", kādreiz paši cilvēki ar kājām mīcīja mālu, tad ar zirgu palīdzību, tagad liek lietā tādu agregātu. Mālam jābūt izturīgam vismaz +800 C grādu. Ir daudz dažādi māli, gan ķieģeliem, gan podiem. Jo baltāks māls, jo lielāka temperatūras izturība. Baltmāls iztur +1350 C grādus, tāpēc no tiem tiek gatavoti ugunsdrošie ķieģeļi. Izraktais no zemes māls tika ievietots baļļā, caur mašīnu tas bija jāizgriež septiņas reizes. Mal, mal, mal, izmal! Pēc tam bija jāņem visas tās "desas" un jāpārslasa ar pirkstiem. Bija jāizņem katra maza saknīte, mazs akmentiņš. Tāda māla pārbaude un kontrole aizņēma vairākas dienas. Ja mālā paliek kāds akmentiņš, dedzinot podu, kaļķis tiek dzēsts, no tā pods saplaisā un tiek saplēsts. Jābūt ļoti uzmanīgam. Izstrādājumi ir dažādās krāsās, ne tikai melni. Māli var paturēt savus gaišos toņus, piemēram, pīlīte gatavota no māla masas (māls ar šamotu), darba procesā tā netika slāpēta, un palika gaišā tonī, nopolēta. Koncertos pārsvarā spēlē ar zivtiņām. Ar pīlītēm mazāk, tās arī ir svarā lielākas. Tādas izmanto vairāk skaistumam. Māli ir dažādas krāsas, atkarīgs kāds ķīmiskais sastāvs, kādi ir klāt oksīdi. Sarkanās krāsas māls ir pilns dzelzs oksīda, kas ir "rūsa".

*Pūšamā pīlīte, dedzināšanas procesā netika slāpēta,
kā rezultātā palika dabīgā māla tonī.
Autors, podnieks Mareks Zavodnojs.*

Trauku veidošana – māls un prasmīgas rokas

Podnieks iepazīstina ar trauku veidošanas procesu.

M.Z.: “Māls tiek izmantots visparastākais. Ja to apdedzina un atstāj, paliek tādā pašā tonī kā dabīgs, bet ja to speciāli noslāpē, notiek redukcija, tad trauki paliek melni. Ir daudz dažādas tehnikas, piemēram, ir vienkāršs māls, kuram klāt ir zvirgzdi, tas dod vairāk izturību un veido interesantu faktūru. Es neizmanto ripu, veidoju savus podus kā to darīja 4000 – 5000 gadus atpakaļ, vai pat vēl agrāk. Arheoloģiskajos izrakumos ir atrasti podi, kuros taisīja ēst, tie tika likti ugunskurā. Šajā tehnikā arī strādāju. Visi tie raksti ir vienkārši, primitīvi – ar kociņiem veidoti punktiņi, svītriņas. Traukos veidoju tādus pašus rakstus. Kad pods tiek izveidots - “salipināts”, nopolēts, tas mazliet pažūst un trauks tiek pulēts ar stikliņu.

Darba process ir laika ietilpīgs.

*Žūstošie podi, kas "gaida savu rindu" uz cepli.
Autors, podnieks Mareks Zavodnojs*

Ja taisa lielus podus, lipina vairākas dienas, mazākus var pa 1 dienu. Tāpēc, ka māls ir mīksts, lielie podi dēļ sava svara var neizturēt. Pirmā dienā uztaisa apakšu (pamatni), izveido 15 cm lielumā, otrajā dienā pārbauda pamata izturību, un tad turpina audzēt malas, veidojot poda formu kādu vēlas. Tad veidotais pods tiek atstāts apžūšanai. Pārsvārā veidošanas process aizņem 2 dienas. Ja tiek veidoti pavisam lieli podi, piemēram, 1 metrs – tā lipināšana aizņem 3 dienas, un tam tiek izmantoti 40 kg māla, tiek pievienotas vēl citas sastāvdaļas, kopsummā tiek izlietoti 50 kg masas. Kad veidotais māla trauks pastāv, tas kļūst “ādas zoles cietībā”, tādā stadijā trauku var sākt pulēt un veidot rakstus. Rakstu veidošana prasa vismaz 40 minūtes, tad trauks tiek atstāts žūt.”

Trauku žāvēšana – laiks un labi apstākļi

Podnieka darbnīcā stāv veidoti podi dažādās žūšanas stadijās, arī jau nopolēti.

M.Z.: “Klasiski pulēja ar gliemežvāku vai atrada kādu ļoti gludu oli. Jābūt bija vulkāniskas izcelsmes, ar laiku tas pārvēršas “stiklā”. Es izmantoju stiklu uzreiz. Sāku pulēt, trauka pulēšana ir tā darba daļa, ko cilvēki neredz darba rezultātā. Parasti cilvēki redz gatavu podu, un viņi pat nevar iedomāties, cik daudz ir ielikts darbs to veidojot. Apskatot nenopolētu un nopolētu podu, izskatās kā diena pret nakti. Pods izskatās kā lakots.”

A.P.: “Cik ilgā laikā pods tiek nopolēts pirms ielikšanas ceplī, tomēr katram podam tiek veidota sava forma un raksts?”

M.Z.: “Ja visu rēķinātu, cik daudz ir ieguldīts darbs, cilvēki nespētu samaksāt, es labāk par to nedomāju. Stundas neskaitu, galvenais ir rezultāts – kvalitatīva, izturīga produkcija. Darbam ir jāpatīk. Kad redzi, darbs sāk padoties, tad arī rodas tā patika, viss iet roku rokā.”

Podnieka darbnīcā rindās stāv daudz izgatavoti trauki, kas žūst un gaida īsto brīdi, kad tiks vesti uz cepli. Izveidotie trauki tiek iekrāti, žāvēšanas process aizņem ilgu laiku, ja vajag paātrināt žūšanas procesu, trauki tiek izvietoti saulē. Kad divos režģos iekrājies paprāvs daudzums izveidoto trauku, sasniegts to attiecīgais nožūšanas līmenis, tad podnieks gatavojas kurināt cepli, krāmēt traukus ķerrā un vest tos uz apdedzināšanas vietu. Lai kurinātu cepli, tas jāpiepilda, trauki akurāti tiek ievietoti ceplī. Krāmējot traukus dedzināšanai, cepla apakšējā daļā jāliek izturīgākas formas trauki, piemēram, cilindrveida, mazas formas traukus, augšējā daļā lielākus, platākus traukus. Šis ir ļoti svarīgs darba process.

Trauku dedzināšana ceplī – pareiza temperatūra

M.Z.: “Podu stiprums ir atkarīgs no apdedzināšanas temperatūras. Podus ceplī liek vienu uz otra, tie ir jātaisa ļoti izturīgi. Apaļā poda forma vislabāk tur spriegumu, ja sataisa daudz “mākslu”, tos ļoti grūti savietot ceplī. Lielajā ceplī trauku izgatavošanā aiziet gandrīz 250 kg māla. Mālu var nopirkt daudzās vietās gan Latvijā, gan Lietuvā. Vairāk iepērku no Lietuvas. Apdedzināšanas process visiem traukiem ir vienāds, grādi nemainās. Visi trauki ceplī dedzināti tiek kopā - podi, vāzes, dažāda veida bļodas, svečturi, trauki, pat pūšamās pīlītes, bruņurupuči un zivtiņas. Ceplī trauki tiek apdedzināti vismaz 12 stundas, tad tiek slāpēti, To izņemšana no cepla prasa 1 dienu. Pēc cepla trauki tiek iesmērēti ar augu eļļā izšķīdinātu bišu vasku. Ik reiz kad trauki tiek slāpēti, ceplis jāaizmūrē ciet. Augšā ceplim uzlieku bleķa gabalu, aizmūrēju pa virsu uzliekot ķieģeļus, kurtuve arī jāaizmūrē. Kad cepli noslāpēju, katru reizi blakus stāv baļļa ar sataisītiem māliem. Ar tiem piesmērē cepla vietas kur dūmo, ceplis pēc skata viss ir mālu aplipināts. Trauki pēc dūmiem nesmaržo. Pēc +1100 C grādiem podi pārvēršas “akmenī”. Māls ir tas iezis, kas ir pēdējā stadija pirms akmens veidošanās. Tas ir tāpat kā ar vulkāna izvirdumu, kad nāk lava, tā sacietē akmens cietā. Es arī veidoju savu “vulkānu”, māls pārtop par akmeni ar dažādām porām. Viss ir jāplāno, lai viss darba process vairāk sanāktu pa gaismu. Trauku tapšanas process, kā redzams, ir garš. Trauki lēnām aizvien žāvējas arī ceplī, tie lēnām, pamazām tiek “pieradināti” pie temperatūras. Pašās beigās tiek sasniegti +1100 C. Nekāds termometrs netiek izmantots, un ja mazliet “pārcenšas”, visu izveidoto var sakausēt, tas viss balstās tikai uz pieredzi un zināšanām. Pats cepli būvēju, kurinu ar malku. Priekš sevis man ir 2 cepli, kuros darbojos. Kad krāmē traukus ceplī, ir jādomā, kā uguns visam izies cauri. Nedrīkst, lai trauki pārāk cieši skartos viens otram klāt, katrs podiņš saskarē ar uguni var “kustēties”, var pamainīt gan virzienu vai formu, jāļauj traukiem ceplī būt ar savu “komfortu” gadījumā ja notiek kāda kustība, lai trauki viens otram netraucētu. Cepli ārpusē kurina 6 stundas, ievietotie trauki žūst, 4. stundā malka lēnām tiek bīdīta uz priekšu kurtuvē, pēc 10 stundām podi jau pieraduši pie temperatūras, 11. un 12. stundā uguns jau iziet cauri visiem traukiem, kā arī pa cepla augšpusi. Kvēpi sadeg

pie +700 C grādiem, divas stundas patur uguni un tad jāskatās. Ja pārcentīsies, tad trauki var sakust. Glazūrai, lai izpildītu savu funkciju, vajadzīgi +1050 C grādi. Glazūra ir tas pats "stikls". To lietoju tikai "ļaka" (Latgales keramikas saimniecības trauku tips šķidrums glabāšanai) gatavošanai, bet pārsvarā man visi trauki ir bez glazūras, jo pielietoju "neolīta vai vēlīnā akmens laikmeta" tehniku. Šo tehnoloģiju Latvijā bija piemirsuši, tieši Evalda Vasilevska "Podnieku skola" atsāka šāda veida tehnikas pielietojumu '90. gados. Šī tehnoloģija bija pat nozaudēta. Es jau tiku pie visa gatava. Mani iemācīja kā vajag darboties. Ir bijuši gadījumi, kad ceplī daļa trauku saplīst, izveidojas arī "brāķi", pie tā ir jāpierod. Šis amats māca attieksmi pret dzīvi, vari taisīt 3 dienas podu, dedzinot tas var saplīst, nu neko - samierinos. Trauku lauskas sauc par "podnieka asarām". Es zinu, ka tā būs, ir gadījumi, kad ceplī traukiem nav nevienas plaisiņas, tie ir podnieka laimīgie brīži. Kamēr pods nav apdedzināts, tā ir

Melnā, neolīta keramika.
Autors, podnieks Mareks Zavodnojs.

projām māla pika, izšķīdinā ūdenī un var veidot ko jaunu. Ja pēc apdedzināšanas rodas plaisas vai sakusumi, tas ir izmetams."

Eksperimentēšana

Veidojot savus darbus, Mareks gadu laikā ir daudz eksperimentējis, neko jaunu pats neizdomāja, bet sāka likt lietā iegūtās zināšanas, mēģināja atveidot zināmas lietas. Vieni no podnieka trauku veidiem, ko viņš izgatavo ir rūdītā keramika. No cepla tiek ņemti laukā karsti, nokaitēti podi, vāzes, bļodiņas, izmantojot speciālas dzelzs stangas garos rokturos, trauki tiek mērcēti "speciālā zupā". "Zupas" recepte sastāv no rudzu miltiem, ūdens, piena, mazliet eļļas, proporcijas sastāvam dažādas. Karstos traukus no cepla, liekot sagatavotajā "zupā", visi zīmējumi veidojas individuāli. Brīdī, kad uz trauka ir izveidojies tāds zīmējums kāds patīk, trauku liek aukstā ūdenī atdzišanai.

M.Z.: "Man patīk eksperimentēt, mērcot trauku "zupā", līdz galam to neiemērcu, atstāju baltu malu. Pielietoju arī šlakstīšanās paņēmieni. Šādu trauku gatavošanai izmantoju balto mālu, tas ir uguns izturīgs. Latvijā labu balto mālu nav iespējams iegādāties. To pārku no Lietuvas. Kā jau iepriekš minēju, mālam ir +1350 C grādu izturība, tāpēc jau tas ir trīs reizes dārgāks.

Trauku apstrāde pēc apdedzināšanas

M.Z.: "Pēc podu apdedzināšanas, tie karsti tiek izņemti ārā no cepla. Podus krāmēju ķerrā un vedu uz darbnīcu. Apdedzinātos traukus iegremdēju karstā vaskā, kas sakarsēts eļļā, traukiem apkārt veidojas vaska kārtiņa, tad katru podu ar lupatiņu rūpīgi apstrādāju, un poda sieniņas kļūst spīdīgākas. Izmantoju arī dažreiz glazūru trauku iekšienē, kuros vēlas glabāt stiprāku dzērienu, ja iekšpuse netiek apstrādāta ar glazūru, ar laiku dzēriens var iztvaikot caur smalkajām trauka porām."

Bija vajadzīgi 8 gadi, kad podniekam sāka veidoties savs izteiktas stils, kaut gan Mareks domā: "Viņam vēl nav izveidojies savs stils, bet citi sakot, ka tas jau manāms. Viņiem no malas tas ir labāk redzams". Ejot gadiem, podnieks ir nomainījis vairākus stilus, tagad viņš uz saviem darbiem sācis pats ar zīmēt zīmējumus.

A.P.: "Kuri ir Tavi mīļākie darbi, ko labprāt veic?"

M.Z.: "Mīļākie darbi ir dažādība. Jebkurš darbs, ko man pasūta. Nepatīk taisīt daudz vienādas formas, piemēram, tie 400 gabali "svilpaunieki", es aizvēru acis un man šķita, ka tie man aizvien rādās priekšā. Es esmu vairāk amatnieks, patīk dažādība darbos. Podniecībā ir tik daudz formas, funkcijas. Es nenodarbojos ar mākslu ne minūti. Viss mans padarītais darbs ir praktiski lietojams. Mākslā galvenais ir koncepcija, man kā amatniekam - galvenais funkcionalitāte. Es arī varētu "lidināties", ja es atrastu pircēju manam "lidojumam", tad to darītu augām dienām, bet esam realisti, cilvēku interesē praktiskums un funkcionalitāte, sevišķi podniecībā. Tas ir vienīgais mans iztikas avots, un lidināties nevaru atļauties. Esmu pašnodarbināta persona, tas man dod brīvību, ne absolūtu (tā ir fantāzija), bet, tas dod man maksimālu brīvību, kā arī maksimālu atbildību. "Covid 19" ierobežojumu laiks bija diezgan pasmags, veikali, kuros bija mani trauki, aizvērušies, cilvēki uz darbnīcu nebūtu. Bija tukšums. Dzīvē šis tas darīts, un ir iekrāts, tāpēc šo laiku pārdzīvoju. Strādāju katru dienu no rīta, iedzeru kafijas krūzi vai piena glāzi, strādāju līdz pusdienlaikam, tad dodos peldēt un izmantoju laiku sev. Apkārt ir daudz labu cilvēku, piemēram, kāda ģimene mani ir "adoptējusi" (smejas), katru otro dienu man dod pienu. Ar laiku var atrast pareizos cilvēkus, satuvināties, palīdzēt viens otram.

Rūdītā keramika ar
"mērcēšanu zupā".
Autors, podnieks
Mareks Zavodnojs.

**"VISS, KO TEIKŠU BŪS ĻOTI TRIVIĀLI.
NEMĒĢINIET NEKAD UN NEKUR MEKLĒT
JĒGU, TĀ NEMĒTĀJAS BĒNIŅOS UN
NAV NOSĻĒPTA PAŽOBEĻĒ.
JĒGU NEVAR ATRAST, TO VAR TIKAI PIEŠKIPT.
KĀTPAM TA IR SAVA.
PIEŠKIPIET DZĪVEI SAVU JĒGU!"**

Ar podnieku Mareku Zavodnoju Bebreņē tikās
Ilūkstes novada pašvaldības
sabiedrisko attiecību speciāliste
Aija Piļka

Ilūkstes novada informatīvais izdevums
"Ilūkstes Novada Vēstis"

Sabiedrisko attiecību speciāliste, redaktore: Aija Piļka
E-pasts: aija.pilka@ilukste.lv mob. tālr.: 22722488
www.facebook.com/ILŪKSTES_NOVADA_VĒSTIS

Ilūkstes novada pašvaldība
Ilūkste, Brīvības iela 7, LV-5447
Tālr.: 654 47850
E-pasts: dome@ilukste.lv
www.ilukste.lv

Iespiešana: SIA "Latgales druka"
Maketētājs: Igors Madžulis
Tirāža: 800 eksemplāri
Par publicētajiem faktiem un skaitļiem
atbild teksta autori.